

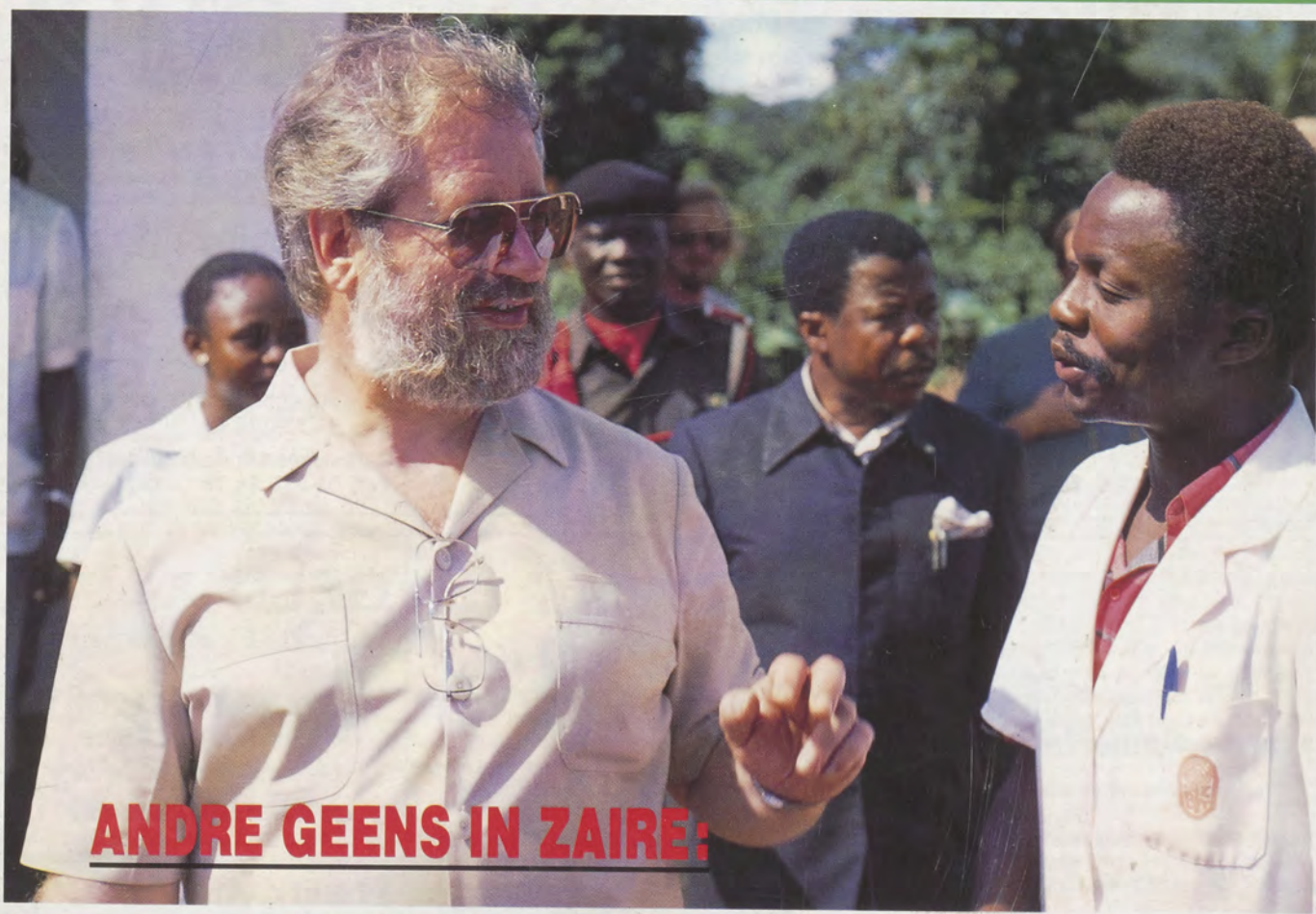
VLAAMS NATIONAAL

WEEKBLAD

WPT

VRIJDAG 15 SEPTEMBER '89

34^e JAARGANG · NR. 37 · 33 fr.

ANDRE GEENS IN ZAIRE:

EEN ZAAK VOOR TWEE

AANBEVOLEN HUIZEN

NV BERT Cars en Trucks

Assesteenweg 101-103
TERNAT

Tel.: 02/582.13.12
02/582.04.10

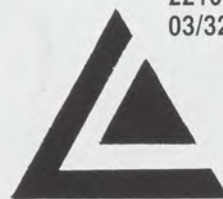
Verdeler

VOLKSWAGEN - AUDI - PORSCHE 924-944

Diensten: verhuring lange termijn: D'IETEREN LEASE
korte termijn: AVIS

Personenwagens, vrachtwagens en carrosserie

Kleding Lenders
Herentalsebaan 247
2210 Borsbeek
03/321.76.86

DE PRIJSBREKER

van het goede meubel

Groenstraat 84, 2000 Antwerpen tel. 03/236.45.31

Open van 10 tot 19 u. Maandag gesloten

Alle trofeeën, wimpels, bekers,
speldjes, badges, enz.

**ESOX -
STAN PHILIPS**

Panorama 36
1810 WEMMEL
Tel. 02/460.68.93

Guido NUYTTENS

Longtinstraat 126
1090 Brussel

SANITAIR - ZINK
ROOFING

LOODGIETERIJ
GASERWARMING

Tel. 426.19.39

PROMO PUZZLE

Kies zelf het onderwerp
van uw puzzel

Daniël Cortier
02/428.69.84

FRANSSENS OPTIEK:

Silhouette
Marwitz
Rodenstock

Herentalsebaan 340, Deurne-Z.
Tel. 03-321.08.96

Kerkstraat 44, Antwerpen
Tel. 03-235.64.75

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
B 9328 schoonaarde
dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo - offset - repro
enveloppen - rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk - direct mail

PVBA J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen

Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u
sleutel op de deur

GELD

Onmiddellijk te bekomen bij

FRANS VAN MOORTER
Vijfhuizen 6, Erpe

Nieuw telefoonnummer:
053/80.10.09

Freddy en Cecile Vermeersch-Vaesens

Sint-Aarnoutstraat 12
8260 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50

algemene decoratiewerken —
schilderen — behangen —
vloerbekledingen — parket —
louverdrape — luxaflex — ....

KOMMUNAUTAIRE ONTSPORING

WIJ hadden het hier verleden week nog over de Waalse pogingen om het pacifieklimaat van de staatsvorming te verzieken. Naast het gekraak over de financiële onderwijslasten uit het verleden is er een nieuwe schaduw over het labiele evenwicht tussen de gemeenschappen gevallen.

Het was reeds eind augustus (een beetje onschuldig) begonnen met een vraaggesprek waarin *Guy Spitaels*, de PS-zonnekoning, verklaarde niet te moeten weten van twee soorten supersnelle treinen in België. Een trage, want in de bestaande spoorbedding lopende SST in Vlaanderen en een snelle TGV in een eigen Waalse bedding.

Traditiegetrouw koppelde Spitaels aan dit spookbeeld van een land op twee snelheden nieuwe Waalse compensatie-eisen.

Toen dan begin deze week het Milieu-Effekten-Rapport (MER) over de SST-trakten aan het bestuur van de NMBS werd overhandigd goot het Waalse Gewest nog wat olie op het vuur door alle procedures voor de bouw van de TGV op Waals grondgebied stop te zetten...

Het voorval is geen geval apart. Vergeef ons deze ongewilde woordspeling.

In het regeerakkoord stond de procedure nochtans in duidelijke punten omschreven zowel wat het MER-rapport als wat de financiering betreft. Daar nu van af wijken of nieuwe eisen stellen is op z'n minst onfatsoenlijk vanwege de Waalse partijen.

Het ziet er dus naar uit dat de SST niet zozeer een milieuprobleem wordt maar een zoveelste kommunautaire rel die binnen de kortste keren tot een bananenschil voor Martens 8 kan uitgroeien.

Wat wil Spitaels precies? Als aanvoerder van de grootste Waalse partij heeft deze nummer 1 van Wallonië en van Ath (in Henegouwen) een en ander goed te maken. Binnen zijn gemeenschap wordt het Spitaels nog steeds kwalijk genomen dat hij het Waalse boegbeeld *José Happart* zomaar heeft laten vallen. Spitaels wou niet dat de *martelaar-met-de-300.000-stemmen* nog langer de kommunautaire vrede vertroebelde.

Le Peuple, de krant van de Waalse socialisten, heeft steeds — tegen de officiële PS-lijn in — Happart gesteund en heeft nu ook deze week schamper opgemerkt dat wie dacht dat *le divorce belge* op rekening van Happart moet geschreven worden fout is. Nee, zegt de krant het is de... TGV. Meer bepaald de SST die de Vlamingen voor hún profijt willen, zij zijn bovendien bezig rond Zaventem *un centre aérien* uit te bouwen...

Het SST-dossier komt de franstaligen dus goed uit en Happart heeft reeds aangekondigd voor een verrassende terugkeer te zorgen. Met de zegen van Spitaels?

De Vlaamse partijen zijn het *grosso modo* met mekaar eens over de wijze van aanleg. De SST kan, op voorwaarde dat hij door de bestaande bedding fliet en mens en milieu zo weinig mogelijk hindert. Dat sluit aan bij het standpunt dat de VU heeft ontwikkeld. De partij heeft

twee strikte voorwaarden: een milieu-effektenrapport en een kosten-baten-analyse die beide in alle ernst, objectiviteit en onafhankelijkheid moeten uitgevoerd. Voor de VU moet de aanleg het bestaande spoorwegennet verbeteren en het treinleven van de burger efficiënter maken en geen nadeel berokkenen.

Bovendien heeft de VU steeds gesteld dat het dossier thuishoort binnen de bevoegdheid van de Vlaamse regering en van de Vlaamse raad. De SST in een bestaande bedding laten rijden zou bovendien willen zeggen dat de NMBS de faktuur betaalt, een TGV in een eigen Waalse bedding komt op rekening van de Waalse gemeenschap. En nu komt de Waalse kat op de koord.

Als dat zo zit, zegt Spitaels, dan eisen wij compensaties en desnoods een tweede TGV-lijn... Hij kan het bovendien niet velen dat de SSTreinen vanuit Vlaanderen veel sneller Parijs en Londen zullen bereiken dan van uit Wallonië. De haven van Antwerpen zal dus korter bij Parijs liggen dan zijn eigen Waalse Bergen. Kijk eens aan!...

De politikus weet bovendien dat het sporenwegennet, de zogenaamde *ijzeren ruggengraat* van Wallonië totaal verouderd is en ten dele niet geëlektrificeerd. Deze *dorsale wallonne* van Namen naar Doornik en van daar naar Rijsel moet er in de toekomst voor zorgen dat alle goederenverkeer vanuit de nieuwe tunnel onder het Kanaal niet langer meer over Vlaams grondgebied moet. Een oude Vlaamse doorn in Waalse voet.

In plaats van het eigen spoorwegennet tijdig te modernizeren heeft Wallonië geld, zeer veel geld in de peperdure scheepsliften gestopt. Kunstwerken waarvan het nut reeds vóór de bouw in vraag werd gesteld. Het Hellend Vlak van Ronquières doet dienst als toeristische attractie. Sinds de regionalisering moeten deze *grappen* met geld van het Waalse gewest afbetaald worden. En dat doet zeer.

Slechts in deze kontekst is de koorts van Spitaels te begrijpen. De Vlaamse partijen hebben slechts voet bij stuk te houden en

Spitaels niet te laten begaan. De PS, hoe machtig ook in Wallonië, moet haar handen van onze gemeenschap houden. Ook Spitaels moet weten dat het België-van-vandaag niet meer het België van voor de regionalisering is.

In dat verband wordt het tijd de logische gang van zaken zijn loop te laten: de federalisering van de NMBS.

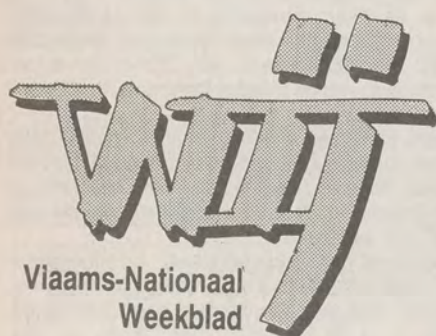
De Belgische spoorwegen noemen niet als de Nederlandse of Duitse spoorwegen kortweg NS of DB maar naar hun Franse tegenhanger SNCF omslachtig NMBS-SNCB. De tijd dat dit land in alles het spiegelbeeld van Parijs was is voorbij.

Toch kan de hele rel heilzaam zijn, want ongetwijfeld draagt zij de kiemen in zich van een nakende federalisering van de spoorwegen. Het zou dan het zoveelste bewijs zijn dat, wil men in dit land tot een duurzame kommunautaire vrede komen, de zelfstandigheid van de gemeenschappen zo, eerlijk en zo ver mogelijk dient te worden doorgetrokken.

Maurits Van Liedekerke

**Uitgave van het Vlaams Pers-,
Radio- en TV-instituut v.z.w.**

Hoofdredakteur:
Maurits Van Liedekerke

Redakteuren
Johan Artois
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Toon Van Overstraeten

Sekretariaat
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit
en redaktie op prk. 000-0171139-31 van
„WIJ”, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (Tel.
02/219.49.30). Telefax: 02/217.35.10.

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

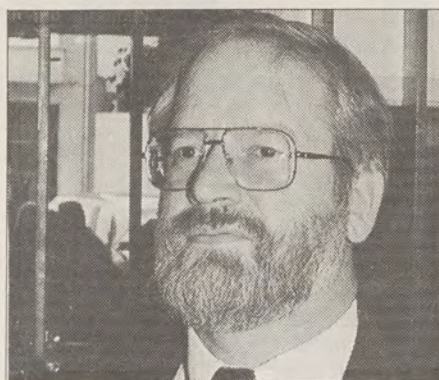
Verantw. uitgever:
Jaak Gabriëls,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 19 ('s
voormiddags) of privé, Alsebergsesteenweg
41b, 1512 Dworp. Tel. 02/380.04.78.

INHOUD

8 De uitlatingen van Spitaels ge-
ven de SST-diskussie nu ook
een kommunautaire dimensie.

9 Vice-premier Schiltz onder-
werpt de lasten uit het verleden
aan een grondige controle. Ka-
merlid Candries diende reeds
een voorstel in om een parlementaire
onderzoekskommissie in te stellen.

11 Minister van ontwikke-
lingssamenwerking André
Geens reisde samen met
een uitgelezen krans
Vlaamse joernalisten Zaïre rond.
Persattaché Peter Verlinden werd be-
reid ge worden verslag uit te brengen
voor WIJ.

14 Kamerlid Herman Lauwers
heeft 3 voorstellen van de-
kreet klaar die het jeugd-
werkbeleid radikaal herte-
kenen naar een gedecentraliseerd
jeugdwelzijnsbeleid.

16 Is Brussel dan toch een
volwaardig derde gewest?
Staatssekretaris Vic An-
ciaux legt uit waarom niet.

18 Tussen taalflamingantisme
en Vlaams-nationalisme
bestaat een wezenlijk ver-
schil.

20 Goethe was een grote fi-
guur uit de Europese litera-
tuurgeschiedenis. Zoals
zovele tijdgenoten, had hij
een zwak voor Napoleon.

24 Tien jaar geleden overleed
Rose Gronon, een grote,
maar vaak onderschatte
dame uit onze Vlaamse let-
teren. Een terugblik op een aantal
Gronon-uitgaven uit de jongste jaren.

26 De uitgeverij Facet slaagde
er in korte tijd in een plaats
te veroveren in het Vlaam-
se kinderboekenwereldje.

29 De derde Kroegentocht
van Zakdoek was een vol-
treffer. Vilvoorde even een
stad op stelten.

30 De Rode Duivels gaan naar
Italië. Daar twijfelt geen
mens meer aan.

11.11.11.

Met een weer zeer sprekende slogan *Onze regering dankt de Derde Wereld voor haar gulheid*, start het NCOS (Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking) de 11.11.11-actie. Het NCOS pakt uit met een grondstoffenplan dat het opneemt voor de belangen van de armste landen, die soms afhankelijk zijn van één landbouwprodukt. Het Westen controleert de grondstoffeprijzen en zorgt er zodoende voor dat de ontwikkelingslanden niet uit het slop geraken. Ontwikkelingssamenwerking is, zoals de titel op onze omslag suggereert, nog al te vaak een zaak voor twee: beide landen, het "ontwikkelde" en het "te ontwikkelen" moeten aan de samenwerking voordeeltjes overhouden.

Het NCOS had verder vernietigende kritiek voor de regering Martens VIII. Van de positieve beloften in het regeerakkoord om het budget voor ontwikkelingssamenwerking tijdens deze legislatuur op te trekken tot 0,7% van het BNP, was in de praktijk nog niets te merken. Integendeel, volgens de jongste berichten zouden de Belgische bestedingen voor ontwikkelingssamenwerking nog verder dalen. De budgettaire problemen en het stoppen van de rentesneeuwbal worden dan als verontschuldiging ingeroepen.

Velen verwachten van VU-minister Geens, die een zelden geziene creativiteit en inzet aan de dag legt op het departement ontwikkelingsamenwerking, dat hij nu ook wat die 0,7% betreft wat meer gewicht in de BNP-schaal gaat leggen. Aangezien de VU in de regering ook de portefeuille van Begroting beheert, begrijpt de man in de straat niet waarom de VU er niet meer van bakt. Twee ministers maken natuurlijk geen regering, zeker als men weet dat deze dagen zowat iedereen meent te moeten aankloppen voor meer centen. Toch moeten we de vinger opsteken: indien deze regering er nog niet in slaagt een formele belofte uit het regeerakkoord als de 0,7% te verwezenlijken, dreigt vooral de Volksunie in de toekomst inzake ontwikkelingsamenwerking volledig monddood te moeten blijven.

WAAR VLAMINGEN THUIS ZIJN

Het college van burgemeester en schepenen van Overijse start opnieuw een campagne *Waar Vlamingen thuis zijn*. Op alle invalswegen zullen groene panelen geplaatst worden met deze slogan. Daarmee wil Overijse meteen ook beklemtonen dat het niet alleen Vlaams, maar ook groen wil blijven.

Het schepencollege zal ook een actief Vlaams grondbeleid verderzetten. De gemeente zal zelf optreden als projektontwikkelaar om gronden tegen betaalbare prijzen ter beschikking te stellen van Vlamingen. Schepenen

De eerste Open Monumentendag was een enorm succes. Bijna een kwart miljoen mensen namen in 141 gemeenten deel aan dit evenement. De officiële opening van de Monumentendag vond plaats in de Mechelse Minderbroederskerk, waarvan de restauratie nog aan de gang is. (foto Paul Van Den Abeele)

Grondbeleid De Broyer (VU) drukte erop dat de toezichtskommissie haar onderzoek naar de integratiebereidheid van kandidaat-inwijkelingen zal blijven uitvoeren.

Het college van burgemeester en schepenen stelde tenslotte enkele eisen aan de nationale en Vlaamse regering. De splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en een Vlaamse voogdij voor eentalig Vlaams-brabantse gemeenten stonden hier voorop. Ook de kennis van de bestuurstaal van de gemeente moet een kiesbaarheidsvoorwaarde voor kandidaat-gemeenteraadsleden worden.

DE ROOVERE EUROPEES

De Dwars door Vlaanderen-tocht van rolstoelgebruiker Jean-Marie De Roovere krijgt op het politieke vlak reeds navolging (zie ook WIJ-regionaal), zelfs op Europees vlak. Geïnspireerd door de actie van De Roovere heeft VU-Europarlementslid Jaak Vandemeulebroucke bij het Europees parlement een ontwerp-

resolutie neergelegd over de rechten van de gehandicapte mensen. Vandemeulebroucke ziet dit als een belangrijk onderdeel van de sociale dimensie van de interne markt.

Het VU-Europarlementslid dringt er bij de Commissie op aan om voorstellen uit te werken die de mensen met een handicap het recht op tewerkstelling, transport en het gebruik van openbare instellingen verzekeren. Daarbij zou de diskriminatie inzake tewerkstelling in bedrijven met een bepaald aantal werknemers verboden worden. Verder zouden de warenhuizen, winkels, restaurants, diensten en het openbaar vervoer verplicht worden hun infrastructuur in de mate van het mogelijke toegankelijk te maken voor mensen met een handicap. Telefoonbedrijven zouden zonder een extra-prijs aan te rekenen aangepaste toestellen moeten bezorgen aan gehoor- en spraakgestoorde.

Ingevolge de schokkende onthullingen over de psychiatrische wantoestanden op het Griekse eiland Leros, eist Vandemeulebroucke dat de Europese commissie bij de steunverlening door de structuurfondsen in de verzorgingssector voorrang zou geven aan de ondersteuning van humane en integratiebevorderende behandelingen.

FRANS-VLAANDEREN

Het Vlaams boekt vooruitgang in Frans-Vlaanderen, zo werd door verschillende sprekers verheugd vastgesteld op de 42ste Frans-Vlaamse kultuurdag in Belle. Frans-Vlaanderen dat pas in de tweede helft van de 17de eeuw werd losgehaakt van het graafschap Vlaanderen kent een vernieuwde belangstelling voor de Vlaamse wortels.

De avondkursussen Nederlands nemen in aantal toe. In de Noordfranse gemeenten worden ambtenaren en werknemers van bedrijven aangespoord om tijdens de werkuren Nederlands te leren. In het basisonderwijs is een experiment gestart waarbij de kinderen een tweede taal leren. Het Nederlands maakt een mooie kans om er vaste voet aan grond te krijgen. Westvlaamse industriëlen worden aangespoord om stageplaatsen in hun bedrijf aan te bieden aan Frans-Vlamingen die Nederlands willen leren. De BRT heeft zijn technische steun toegezegd aan de Radio Uylenspiegel om Vlaamse programma's te realiseren.

Frederik Plancke, de voorzitter van het Komitee Nederlands Onderwijs en Cultuur Frans-Vlaanderen, waarschuwde echter voor te forse zegekreten. In het licht van '92 vreest hij voor een *verbrusseling* van Noord-Vlaanderen, zoals West-Vlaanderen door de Frans-Vlamingen genoemd wordt. Er is nog heel wat werk aan de winkel vooraleer het Nederlands de schade die het in de voorbije eeuwen heeft opgelopen, weer zal goedgemaakt hebben. Het ultieme doel en radicale ideaal is immers de vervlaamsing van Frans-Vlaanderen.

ALVA GERIDDERD

Vanuit verschillende hoeken werd reeds hevig geprotesteerd tegen de titel van ridder die aan Marc De Smedt werd verleend voor geleverde prestaties. Deze magistraat liet zich na de oorlog vooral opmerken door een op z'n minst gezegd onverzoenlijke houding in de repressieprocessen. Een en ander leverde hem de sprekende bijnaam op *Alva van de repressie*.

Het voorbije weekend voerden TAK-leden actie tegen deze ridderslag, een kaakslag voor Vlaanderen. Enkele TAK-leden ketenden zich symbolisch vast aan de ijzeren hekken van het paleis en deden een oproep voor amnestie.

De ridderslag voor De Smedt is een traditionele adellijke gunst die jaarlijks ter gelegenheid van 21 juli door de koning op voorstel van het "hof" wordt verleend. Zo'n gunst wordt dus niet op ministerieel nivo beslist noch besproken. Aan alle voorzitters van het Hof van Beroep die aan hun emeritaat toe zijn, wordt automatisch een ridderschap verleend.

De Vlaamse Mamixring overhandigde aan enkele Vlaamse instellingen in Voeren een exemplaar van de officiële Voerense gemeentevlag. De Vlaamse Gemeenschap moest Voeren verleden jaar een vlag en een wapen opleggen, omdat de gemeente zelf in gebreke bleef. (foto VUM)

EIKEN ZIEK

In Nederland, West-Duitsland en ons land wordt de eik al twee jaar lang door een mysterieuze ziekte bedreigd. Als men er niet in slaagt de ziekte te bezweren, zal over tien jaar het ganse eikenbestand van het Zoniënwood, ongeveer 80.000 bomen, naar de knoppen zijn.

De zieke eiken vertonen midden in de lente op onverklaarbare wijze gele bladeren, die uiteindelijk afvallen. Een paar weken later wordt de kruin kaler en kaler, en nog wat later brokkelt de schors af en sterft de boom helemaal. De beste specialisten hebben zich over de mysterieuze ziekte gebogen, maar een verklaring of een geneesmiddel werd nog niet gevonden.

De wetenschappers zijn er wel van overtuigd dat bodemvervuiling of de zure regen niet verantwoordelijk zijn. Als de verloederende van het leefmilieu de oorzaak zou zijn, dan zou de veel zwakkere beuk het eerste slachtoffer moeten zijn. Aan de beuken valt echter niets te merken. Vervuiling kan hoogstens het verval bevorderen.

POLITIEKE KULTUUR...

De jongste dagen is vanuit diverse hoeken aangedrongen op een depolitiserende van o.m. benoemingen bij het ambtenarenkorps. Minister van Wetenschapsbeleid *Hugo Schiltz* en staatssecretaris *Pierre Chevalier* hebben op

dat vlak een stap in de goede richting gezet.

Bij de Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid (DPWB) werken bijna evenveel mensen met een privé-kontrakt als vastbenoemde ambtenaren. Zo'n toestand biedt enerzijds natuurlijk uitgelezen mogelijkheden tot politieke benoemingen. Niet-ambtenaren passeren immers niet langs het Vast Wervingssekretariaat. Anderzijds is geweten dat politieke benoemingen van mensen gelast met taken inzake Wetenschapsbeleid zo mogelijk nog erger zijn dan op andere domeinen.

...IN PRAKTIJK

De tegenstelling tussen wetenschap en politiek is vaak erger dan die tussen wetenschappelijk en gewoon administratief werk. Schiltz en Chevalier vonden het daarom belangrijk om samen een procedure van indienstneming uit te werken die alle garanties biedt voor een objectieve benoemingspolitiek. Bedoeling is enkel de *besten* aan te trekken, en niet de mensen met de *beste connecties*.

Volgende principes staan in de aanwervingsprocedure van Schiltz en Chevalier voorop: openbare vakature, *blinde* schriftelijke proeven, beoordeling door een onafhankelijke jury, rangschikking, voorstel van de administratie dat rekening houdt met deze rangschikking en tenslotte de benoeming door minister en staatssecretaris.

Schiltz en Chevalier bewijzen zo dat objectiviteit bij de benoeming van de ambtenaren voor de DPWB geen loos woord is. Beiden geven hiermee het goede voorbeeld voor hun kollega-eksellenties.

SENATOR GEERAERTS OVER DE CFK's

■ Hongarije zette dan eindelijk toch het licht op groen voor de eksodus van **DDR-vluchtelingen** naar de Bondsrepubliek. Een akkoord tussen West- en Oost-Duitsland bleef immers uit, en Hongarije wou voor de onhoudbare toestand die was ontstaan geen verantwoordelijkheid meer dragen. Intussen willen weer duizenden Oost Duitsers die Hongarije binnengekomen zijn via Tsjechoslovakije hun (gewezen?) kameralen vervoegen.

■ Volgens een recente studie van Marketing Unit heeft 8% van de gehuwde vrouwen geen **seksuele betrekkingen**.

■ **Moeder Teresa**, Nobelprijswinnares voor de vrede in '79, kreeg een pace-maker ingeplant. De kranige dame die zo'n 300 tehuizen voor daklozen heeft opgericht, is intussen al 79.

■ Op onze wegen werd het voorbije weekend een triestig rekord gevestigd: 22 doden ten gevolge van **verkeersongevallen**.

■ De Gouden Griffel, de prijs voor het beste Nederlandse jeugdboek, werd dit jaar toegekend aan **Wim Hofman** voor zijn kinderboek "Het vlot".

■ De netto-opbrengst van de **Kom op tegen kanker**-actie bedroeg ruim 80 miljoen frank. De werelddag voor de melaatsen kende ook een prachtig eindresultaat: een opbrengst van meer dan 126 miljoen fr, waarvan 66,7 miljoen in Vlaanderen alleen.

■ De hertogin van York en echtgenote van prins Andrew, **Sarah Ferguson**, is zwanger van haar tweede kindje. De geboorte wordt verwacht in maart 1990.

■ Dinsdag gaf het Poolse parlement zijn zegen aan de eerste niet door kommunisten gedomineerde regering in een Oostblokland sinds veertig jaar. Solidariteit-premier **Mazowiecki** kreeg het even nauw om het hart.

■ Grote sociale onrust bij **Sabena**: nu eens stewards en stewardessen, dan weer piloten voeren stiptheidsakties. Dreigementen van grote baas Van Raefelghem maakten weinig indruk. Neckermann dreigde er mee de banden met Sabena's chartermaatschappij Sobelair te verbreken.

■ De verkiezingen in **Noorwegen** leverden fikse stemmenwinst op voor de extreem-rechtse Vooruitgangspartij en voor de Linkse Socialisten.

■ Mogen uw kinderen naar **Batman** gaan kijken?

■ Ons land speelt een voortrekkersrol in de strijd tegen de chloor-fluor-koolwaterstoffen (CFK's). Volgens de Belgische aerosol-fabrikanten zin de CFK's voor 90% uit de spuitbussen verdwenen. Welk belang moet er aan dit goede nieuws gehecht worden?

„Het feit dat in België het gebruik van CFK's als drijfgas in spuitbussen praktisch verdwenen is, moet zeker niet op juichkreten onthaald worden. Andere landen als de VS, Canada, Zweden, Noorwegen, Denemarken, Groot-Brittannië, West-Duitsland, Zwitserland, Finland en ook Nederland gingen ons reeds vooraf. De alternatieven waren voorhanden en de andere landen hebben ons het voorbeeld gegeven. We hebben dus zeker geen wedstrijd gewonnen. Maar natuurlijk is het feit op zich positief te noemen. België sluit zich aan bij het rijtje van landen die het goed doen op dat vlak en we zijn lang niet de hekkesluiter.”

■ Zijn de alternatieven voor drijfgassen wel zo milieuvriendelijk als de industrie beweert?

„De alternatieven zijn zeker milieuvriendelijker dan de "harde" CFK's, al dient gezegd dat ook aan de alternatieven vaak een figuurlijk reukje zit. Er is zelfs sprake van "zachte" CFK's als alternatief. Deze zachte CFK's zijn wel minder schadelijk voor de ozonlaag, maar kunnen toch moeilijk beschouwd worden als een echt bevredigend alternatief. Het is trouwens niet duidelijk welke zachte CFK's ingezet worden en welke de ozonaantastings-coëfficiënt van deze produkten is. Het beste alternatief zou natuurlijk de natuurlijke verstuiving met handkracht zijn, maar dat is wellicht niet voor alle toepassingen mogelijk.

Een ander goed middel is propaan/butaan, maar de ontvlambaarheid en zelfs ontplofbaarheid baart toch wel zorgen. Goede gebruiksaanwijzingen en voorlichting van het publiek is noodzakelijk.

Een middel dat erg onschuldig is op het eerste zicht, is koolzuurgas. Natuurlijk heeft het gebruik van koolzuurgas mogelijke gevolgen voor het broeikas effect, maar dit mag men niet overdrijven. Men moet immers beseffen dat het gebruik voor spuitbussen altijd maar een kleine fractie zal zijn van het koolzuurgas dat in spuitwaters en frisdranken gebruikt wordt. Dit lijkt me dus een goed middel. Ook dimethylether is volgens mij een goed alternatief, omwille van de niet-giftigheid en de "propere" restprodukten: enkel water en koolzuurgas.”

■ Kosten deze alternatieven veel?

„De prijs van de alternatieven mag zeker geen alibi zijn om ze niet te gebruiken. Wanneer alle fabrikanten dezelfde milieu-ethiek aan de dag leggen, is de concurrentiepositie niet in het gedrang. Wel zal de konsument eventueel iets meer betalen, maar we zullen in de toekomst moeten leren dat milieu zijn prijskaartje heeft, zowel voor de producent als voor de konsument.”

■ Alternatieven voor drijfgassen zijn dus voorhanden. Maar CFK's worden ook voor andere toepassingen gebruikt. Hoe staat het daar met de alternatieven?

„De andere toepassingen van CFK's zijn momenteel veel belangrijker dan de spuitbussen. Het gebruik als oplosmiddelen, reinigingsmiddelen, blaasmiddelen in de kunstschuimindustrie en als koelmiddel in ijskasten enz. is natuurlijk veel groter. Per jaar wordt er zeker nog meer dan 10.000 ton CFK's verbruikt in België.

De alternatieven op die domeinen zijn blijkbaar moeilijker te vinden, al boekt men ook hier reeds resultaten. Het zou ons te ver leiden hier dieper op in te gaan, maar men mag toch aannemen dat het terugdringen van alle CFK's uit onze leefwereld nog meer dan tien jaar in beslag zal nemen.

De aandacht moet hierbij in de eerste plaats gaan naar de blaasmiddelen voor piepschuim, want dat is de grootste verbruiker van CFK's op dit ogenblik. Sommige bedrijven zijn trouwens reeds bezig met vervanging en de producenten van kunstschuim lijken bereid een akkoord af te sluiten met de overheid om tegen 1998 een daling met 85% van het gebruik van harde CFK's te realiseren.

De koelindustrie van de andere kant heeft ook plannen en er bestaan reeds afspraken tussen de grootste fabrikanten om binnenkort koelkasten en diepvriezers op de markt te brengen die de helft minder CFK's bevatten.”

■ Is het heuglijke nieuws van de Belgische aerosol-fabrikanten dan niet vooral een public relations-stunt?

„Dit moet wellicht gezien worden in het kader van hun publicitair beleid. Dat is natuurlijk hun goed recht, maar echt nieuws hebben zij niet gebracht. Hun realisatie blijft natuurlijk positief, zeker gezien er geen wettelijke verplichting bestond in België. Deze verplichting zal er nu wel komen, achteraf dus, waardoor de Belgische overheid uiteraard laat merken dat ze achterna hinkt.”

TWEE SNELHEDEN VOOR SST?

HET algemeen verzet tegen de eerste SST-plannen van gewezen verkeersminister *De Croo* zette de Vlaamse regering ertoe aan een determinerende rol in het gehele dossier op te eisen.

De enorme weerslag van de SST-infrastructuur op het gebied van ruimtelijke ordening, natuurbehoud en verkeer vond — mede onder druk van de VU — gehoor in het centraal en het Vlaams regeerakkoord. Ook met betrekking tot de economische rendabiliteit, de algemene openbaarheid van het dossier en de betrokkenheid van de Vlaamse Raad werden konkrete afspraken gemaakt.

Al bij al kreeg Vlaanderen aldus een dikke vinger in de Belgische SST-pap.

VLAAMSE EISEN...

Vooraan bij de Vlaamse bezorgdheden staat de maximale vrijwaring van het *leefmilieu*. Met grote belangstelling wordt dan ook uitgekeken naar het *Milieu Effekten Rapport* (MER) waarvan de resultaten dinsdag jl. aan NMBS-baas *Schouppe* werden overhandigd. Maar in tegenstelling tot de vooropgestelde openbaarheid van alle gegevens blijft het rapport vooralsnog gehuld in geheimzinnigheid.

Nog meer geheimzinnigheid is er rond de economische rendabiliteit van het projekt. Een studie werd nog niet uitgevoerd, maar nu reeds kunnen ernstige vragen gesteld bij het zelfbedruipend karakter.

In tegenstelling tot het regeerakkoord wil de NMBS-top het te verwachten tekort van 20 procent (zowat 15 miljard) afwentelen op de Belgische schatkist. Ook de Europese steun van zo'n 9 miljard blijkt geen zekerheid, terwijl het geen geheim is dat de milieu-meerkost sterk onderschat is (minimaal 7 miljard).

Omdat enkel de lijn Parijs-Brussel rendabel lijkt, wordt voor de twee overige lijnen gepoogd de SST te integreren in het bestaande spoorwegennet. Aldus zou een hoger rendement kunnen gescoord worden. Een valse noot hierbij is de niet-afvaardiging van minister

Sauwens naar de onderhandelingen tussen centrale en Vlaamse regering. Nochtans is juist hij bevoegd voor infrastructuur en verkeer.

...EN WAAELSE FRUSTRATIES

De moeilijke besluitvorming in dit dossier dreigt in extremis nog bemoeilijkt door kommunautaire wrijvingen. In navolging van PS-voorzitter *Spitaels* worden vanuit de Waalse

Vorige week handelden we hier over abortus. Een tweede „netelig” dossier dat de verkozenen wacht, is de aanleg van een supersnelle trein doorheen ons land.

Hierover is het laatste woord nog lang niet gevallen. Op korte termijn dienen een aantal ingrijpende beslissingen getroffen te worden, en vooral naar het advies van de Vlaamse regering wordt uitgekeken.

Naast de problemen op het gebied van financiering, milieu en ruimtelijke ordening dreigt het hete dossier bovenop te ontfaan in een kommunautaire rel.

Gewestregering schaafteloos compensaties geëist voor eventuele tussenkomsten van de NMBS bij de integratie van de SST in het Vlaamse spoorwegennet. Ongeacht het MER, ongeacht de verdere versnippering van open ruimten wil zij dat ook Vlaanderen opteert voor een afzonderlijke bedding.

Tussen de regels door kan echter gelezen worden dat het de Walen hoog zit, dat de grote Vlaamse centra via het toekomstige SST-net sneller Parijs en Londen zullen bereiken.

Wat ten gronde echter het meest stoort is het feit dat sommige Walen nog steeds moeilijk aanvaarden dat hun zeggenschap over

gefederaliseerde materies tot het verleden behoort. De ongegronde uitlatingen sterken de overtuiging dat de huidige federalisering slechts een tussenstap kan zijn. De NMBS moet vroeg of laat dezelfde richting uit.

WAKENDE VU

De VU is in principe niet gekant tegen een supersnelle treinverbinding. Zij beseft dat de belangrijke Vlaamse centra en Brussel als hoofdstad van Europa niet van het Europees SST-net kunnen verstoken blijven. Wel koppelde de partij aan de installatie een ganse reeks voorwaarden die in het regeerakkoord hun weerslag vonden.

Met betrekking tot het MER werd bijkomend om een volledige openbaarheid van het dossier en inspraak van de bevolking verzocht. Ook dient het rapport door eigen Vlaamse onderzoekscentra — het Instituut voor Natuurbehoud — op zijn waarde getoetst.

Een anders belangrijke klemtoon vormt de integratie van de supersnelle trein in het Vlaamse spoorwegennet. Hiertoe moet eindelijk werk gemaakt worden van een globaal beleidsplan voor het openbaar vervoer. Verder dient het projekt zelfbedruipend te zijn, met inbegrip van de bijkomende milieukost en de uitgaven in het kader van openbare werken. Vermits België in een belangrijke mate een transit-rol vervult, moeten onze buurlanden met de nodige financiële compensaties over de brug komen. Tot slot is de VU van oordeel dat het SST-dossier ondubbelzinnig thuishoort in de Vlaamse Raad en de Vlaamse regering.

Een motie van fractievoorzitter *Van Grembergen* legde overigens de Vlaamse regering de verplichting op, de uitvoering en de vastlegging van het traject afhankelijk te maken van een instemming van de Raad.

Enkel wanneer al deze voorwaarden vervuld zijn kan de VU instemmen met een supersnelle trein op Vlaamse bodem. Er is dus nog heel wat werk aan de winkel...

(j.a./p.h.)

VICE-PREMIER SCHILTZ OVER DE LASTEN UIT HET VERLEDEN

In de bijzondere financieringswet die het financieringsmechanisme vastlegt m.b.t. de overgehevelde bevoegdheden aan de Gemeenschappen en Gewesten wordt het principe gehuldigd dat de gewesten en Gemeenschappen van de nieuwe bevoegdheden zowel alle rechten en verplichtingen overnemen.

Billijkheidshalve wordt echter bepaald dat financiële verplichtingen, ontstaan voor einde 1988, dus aangegaan door de nationale overheid, verder door de Staat zouden worden betaald en als „lasten van het verleden” worden beschouwd.

De regeling betreffende de lasten van het verleden heeft dus betrekking op alle overgehevelde bevoegdheden.

ONDERWIJS

Die algemene bepalingen gelden dus ook voor het onderwijs. De sektor heeft voor de lasten van het verleden dus geen speciale behandeling gekregen in de financieringswet. De lasten betreffen in dit geval hoofdzakelijk wedden en sociale zekerheidsbijdragen.

Dit betekent dat alle wedden en bijdragen die hadden moeten betaald zijn, in de periode voor de federalisering, aan de nationale ambtenaren in het onderwijs, natuurlijk nog door de Staat moeten gedragen worden.

Door de ingewikkelde en logge massa-administratie van de schoolnetten zijn sedert vele jaren bijna onvermijdelijk achterstallen opgestapeld. Oorzaak is zeker ook de niet-uitvoering van diverse opgelegde besparingsmaatregelen. De begrotingscontrole van maart 1988 vermeldt reeds dat van de maatregelen van het Sint-Annaplan van 1986-1987 door Onderwijs N minimum 1,8 miljard en door F minimum 2,7 miljard niet werden uitgevoerd. Het totaal van de niet-uitgevoerde besparingen ligt naar schatting hoger dan 5 miljard, waardoor uiteraard meer uitgaven werden gedaan dan voorzien in de respectievelijke budgetten.

Eén of andere dag komt de ijsberg boven water. De idee dat men het ganse pak schulden niet moet betalen is een grote illusie. Het is ook nogal gemakkelijk te zwaaien met besparingen en de daarmee samenhangende kredietbeperkingen als eerstgenoemden niet worden doorgevoerd in de realiteit. Het ware voor ons wel eenvoudiger geweest zo er voor 1988 daadwerkelijk op was toegezien dat de besparingen werden gerealiseerd.

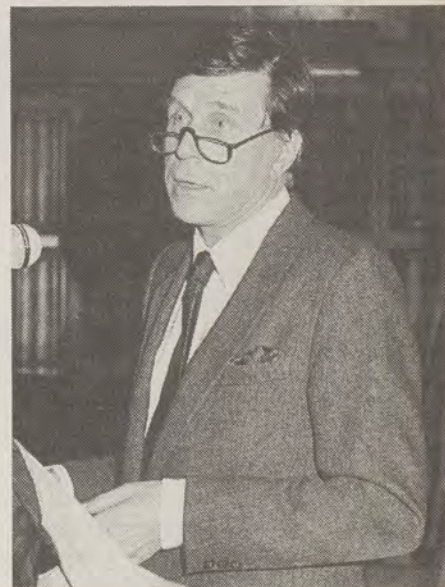
De huidige regering heeft gekozen voor een zogenaamd „propere” oplossing, namelijk dat de Gemeenschappen een gezonde startpositie

Er is reeds heel wat te doen geweest over de onbetaalde facturen die plots opduiken in de sektor Onderwijs. Zoals voorzien dienen de nodige kredieten hiervoor ingeschreven in de begroting. Of ze gaan toegekend worden is echter niet zeker. Vice-premier Hugo Schiltz zal deze lasten uit het verleden aan een grondige controle onderwerpen.

zouden hebben, met middelen die hun daadwerkelijke uitgaven weergeven.

FINANCIERINGSWET

De onderwijsproblematiek was bekend bij de opstelling van de financieringswet. Gelet op de belangrijkheid van de bedragen in kwestie in de sektor onderwijs en op het feit dat kon worden aangenomen dat ook na de federalisering vertragingen in de betalingen zouden optreden, werd van de middelen die de Gemeenschappen jaarlijks verwerven een éénmalige inhouding van 3,3 miljard voorzien. De nationale overheid hield dit bedrag als het

Hugo Schiltz eist controle voor lasten uit het verleden.

ware voor zich om in 1989 de facturen te kunnen betalen die na de federalisering nog voor onderwijs zouden binnenkomen voor verbintenissen uit de periode daarvoor. Voor de Vlaamse Gemeenschap ging het om 1,9 miljard en voor de Franse Gemeenschap om 1,4 miljard.

De bedragen werden berekend op basis van de kasuitgaven van 1985 tot 1988 en omgerekend volgens de verdeelsleutel 58/42. De financieringswet stapt dus af van de oude verdeelsleutel 56,5/43,5.

Uit cijfers blijkt dat in 1989 lasten uit het verleden werden voorzien van 5,4 miljard voor N en 5,3 miljard voor F (waarin voor 0,9 miljard veroordeling van de staat).

Voor 1990 werd 5,1 miljard voorzien voor F en 0,2 miljard voor N. Deze bedragen bestaan

voor F uit bijna 3 miljard verplichtingen tegenover de RSZ en 1,9 miljard toelage voor het provinciaal en gemeentelijk onderwijs.

Deze bedragen blijven verbazing wekken: nader onderzoek is bezig om het volle licht op deze zaak te werpen o.a. met behulp van de Inspectie van Financiën.

KONTROLE

Het voorzien van de kredieten werd aanvaard tijdens de begrotingsbesprekingen. Reeds tijdens de bespreking van de financie-

een gekoördineerde controle van dossiers afkomstig van het ene of het andere onderwijsdepartement, zodat de nederlandstalige en franstalige dossiers op dezelfde wijze worden nagekeken. De ministers belast met de herstructurering van het onderwijs werden aangezocht de dossiers onmiddellijk in te dienen bij het Rekenhof. Aan de Thesaurie werd de opdracht gegeven geen enkele uitgave voor lasten van het verleden uit te betalen wanneer die niet voorafgaandelijk de goedkeuring van het Rekenhof heeft gekregen.

De uitgaven in kwestie hebben betrekking op een bijzonder gespecialiseerde materie die een kennis vereist waarvoor een ruime erva-

vroeger plaatsgevonden - zoals de VU sedert haar ontstaan eiste - dan was deze misgroeiing wellicht niet zover gekomen en waren de onderwijsbudgetten nooit de grote slokop geworden die ze nu geworden zijn door de toepassing van de verfoeilijke wafelijzerpolitiek waartoe sommigen nu weer willen overgaan.

De laden worden compleet leeggemaakt. Er komt heel wat te voorschijn, door de jarenlang uit de hand gelopen onderwijsuitgaven. Vorige regeringen hadden daadwerkelijk beter moeten toezien op de uitvoering van de besliste besparingen en mijn voorstel inzake besparingen van augustus 1988 had moeten aanvaard en uitgevoerd worden.

Het gelijk leggen van de lat zonder federalisering van het onderwijs is gebleken een illusie te zijn en dit in tegenstelling tot alle ronkende verklaringen daarover afgelegd.

De kritiek van sommigen dat die lat in het nieuwe financieringssysteem nog steeds niet gelijk zal liggen berust op misverstand of op onvoldoende ontleding van het financieringssysteem. In de eerste plaats beslissen de Gemeenschappen zelf hoeveel ze wensen uit te geven aan hun onderwijs. De middelen die de Gemeenschappen verkrijgen uit de BTW-ontvangsten groeien naar de verdeling volgens het huidige leerlingenaantal. Er blijkt bovendien dat de vermindering van de jongerenbevolking in de Vlaamse Gemeenschap sneller toeneemt dan in de Franse gemeenschap, zodat deze verdeling volgens het huidige leerlingenaantal de Vlaamse Gemeenschap zelfs ten goede komt.

In het nieuwe financieringssysteem is de jarenoude Vlaamse eis dat ieder kind gelijk moet zijn voor wat betreft de middelen, verwezenlijkt en vergrendeld met een tweederde meerderheid. Thans vragen dat de middelen dienen verdeeld te worden volgens andere criteria dan de schoolbevolking is bijgevolg enigszins inkonsekvent en onlogisch.

Indien blijkt dat er oneigenlijk gebruik werd of wordt gemaakt van het begrip en het systeem „lasten van het verleden” dan rijst er natuurlijk een politiek probleem. Het antwoord daarop zal mede afhangen van de resultaten van het onderzoek dat thans bezig is,” aldus Minister van Begroting en Vice-premier Schiltz.

Ook de VU als partij blijft niet stilzitten bij het hele gebeuren. Volksvertegenwoordiger Herman Candries kreeg van het partijbestuur de opdracht een voorstel in te dienen om een onderzoekskommissie in te stellen. Die parlementaire commissie zou moeten speuren naar mogelijke onregelmatigheden die begaan werden bij de uitgaven voor onderwijs. Ook moet zij nagaan of hierbij een politiek van twee maten en twee gewichten werd gehanteerd waarbij het Nederlandstalig onderwijs zou benadeeld zijn.

jd

Waar blijft in dit centengekrakeel de echte „zorg” voor de kinderen. (foto VUM)

ringswet en later bij het begrotingsberaad waarschuwde Schiltz voor de ontsporing. De voorstellen op basis van dewelke ze werden bepaald zijn afkomstig van de onderwijsdepartementen en nagezien door de Inspectie van Financiën.

Uiteraard werden voor N en F dezelfde criteria gehanteerd.

Het is ook evident dat de voorziene kredieten maar zullen worden uitbetaald indien bewezen is dat het om echte lasten uit het verleden gaat, gesteund op dossiers die perfect in orde zijn. Daartoe heeft de Minister van Begroting een sluitend controlesysteem voorzien.

De dossiers in kwestie zullen worden voorgelegd aan het voorafgaand visum van het Rekenhof dat op deze materie een verscherpte en meer uitgebreide controle zal uitoefenen. De tussenkomst van het Rekenhof zal bovendien een bijkomende garantie betekenen voor

ring aangaande de betrokken dossiers noodzakelijk is. Om deze reden is het aangewezen dat de ambtenaren die in het verleden deze dossiers behandelde, ook thans, na overheveling van die ambtenaren naar de Gemeenschappen, de dossiers zullen controleren, voorbereiden en opvolgen.

VERLEDEN

„Het zou budgettair hypokriet zijn de nodige kredieten niet te voorzien als met zekerheid blijkt dat men boven zijn middelen is gegaan, welke ook de reden daarvan is. De putten zijn gegraven door, of minstens zonder ingrijpen van vroegere onderwijsministers.

Door de federalisering, mogelijk gemaakt door de VU-deelneming aan de regering, komt de ontsporing naar boven. Ik kan ze enkel constateren en noteren. Had de federalisering

ANDRE GEENS: OPEN DIALOOG MET ZAIRE

GEMENA-BWAMANDA — Onderaan de trap van de C-130 staat het ontvangstkomitee klaar: de plaatselijke autoriteiten én de Vlaamse en Zairese verantwoordelijken van CDI-Bwamanda. Daar in Bwamanda, ruim 2 uren verder dan Gemena per jeep, zullen we 2 dagen doorbrengen.

Het CDI-Bwamanda (Centre de Développement Intégré. Centrum voor Integrale Ontwikkeling) ging van start in 1969, met als algemene doelstelling aan de lokale bevolking een inkomen te verschaffen dat toelaat aan de basisbehoeften (voeding, gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs) te voldoen. Het project wordt gedragen door een aantal niet-goevernementele organisaties (NGO) en al jarenlang stevig gesteund door het ABOS, het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking. In totaal kreeg het project reeds bijna 200 miljoen frank Belgisch geld. André Geens wil nu met eigen ogen de resultaten meten van 20 jaar werk in het diepe binnenland van Zaïre.

WEGEN

Naar Zairese traditie ligt de rode aarden weg van Gemena naar Bwamanda er slecht bij. Vanochtend nog hebben bulldozers een paar al te diepe kuilen moeten wegwerken, want de tropische regens van afgelopen nacht spoelden hele brokken wegbedekking weg. Bijna had de ministeriële karavaan in Gemena moeten overnachten, maar de vrijwilligers van CDI-Bwamanda hebben hun beste beentje voorgezet.

Twee uur hotsend en botsend rijden later hebben we pas goed begrepen hoe groot het transportprobleem in dit immense land wel is. De Zairese staatssekretaris voor de Internationale Samenwerking *Malu wa Koni*, de vaste reisgezel van minister Geens, had het de eerste dag van het bezoek al gezegd: „*Er zijn drie prioriteiten voor de ontwikkeling van dit land: de eerste is transport, de tweede prioriteit is transport, en de derde is... transport*”.

In een land met de grootste natuurlijke rijkdom van heel Midden-Afrika is het schrijnend vast te stellen hoe de goederen geblok-

keerd blijven in de havens en de opslagplaatsen, omdat het wegnemen op vele plaatsen niet te gebruiken is.

Het Centrum voor Integrale Ontwikkeling CDI-Bwamanda heeft een en ander op zijn schaal goed aangepakt. Naast de landbouwontwikkeling, de sociale diensten en het

De tropische hitte op de luchthavens van Gemena in de Evenaarprovincie verlamt heel het gezelschap dat met een Hercules C-130 van het Belgische leger vanuit het drukke Kinshasa werd overgevlogen.

De delegatie bestaat, naast minister van Ontwikkelingssamenwerking André Geens, uit de Belgische ambassadeur in Zaïre, drie adviseurs van de minister, negen journalisten uit eigen land en zowat evenveel Zairese perslui.

De sfeer is opperbest. Het lijkt wel of negen maanden Zaire-krisis helemaal vergeten zijn. Eigenlijk kijkt iedereen uit naar deze kennismaking met het Zairese binnenland. De eerste dagen van het werkbezoek van André Geens in en rond Kinshasa hebben lang genoeg geduurd. Er waren wel de interessante trips naar de waterkrachtcentrale van Inga en de haven van Matadi, maar het echte binnenland, de brousse, dat belooft toch iets anders te worden.

De beloften zullen ruimschoots vervuld worden.

onderwijs, hebben de projektbeheerders van meetaf aan begrepen dat een pakket eigen technische diensten onontbeerlijk is om het geheel draaiende te houden. Daarbij, jawel, een omvangrijk project voor wegenonderhoud, gesteund met Europees geld. De zware vrachtwagens en bulldozers zijn stuk voor stuk

Projektleider Betyna van CDI-Bwamanda: „De buitenlanders zijn welkom, de samenwerking verloopt prima als ieder zijn juiste plaats kent.”

knaloranje geverfd. De hele omgeving weet meteen dat dit werktuigen zijn van het projekt.

Geen wonder dat vanaf de afslag naar Bwamanda, op de weg van Gemena naar de grens met de Centraal-Afrikaanse Republiek, de wegen opmerkelijk beter verzorgd zijn. Een groot bord waarschuwt zelfs voor al te hoge snelheden („*zelfs als uw remmen werken*”, staat er gevat bij), een waarschuwing die op de meeste andere wegen in dit land overbodig is, want daar zorgen de kuilen en bulten zelf wel voor de afremming van het verkeer.

BASISBEHOEFTE

CDI-Bwamanda bereikt met haar activiteiten in de zones van Bwamanda (met 20 vestigingen op het platteland), *Yakoma* (met 46 vestigingen) en *Kinshasa* (met de administratieve en coördinerende handelsactiviteiten) ongeveer 800.000 mensen. De bedoeling is uitein-

delijk die mensen een basisinkomen te verschaffen, dat hen zal toelaten hun voeding te betalen (of nog beter: zelf te produceren), hun eigen gezondheidszorg te bekostigen, voor een minimale huisvesting te zorgen én hun kinderen naar school te laten gaan.

Het omvangrijke project werkt sterk gedecentraliseerd, met telkens een *Centre Rural de Développement* (een landelijk ontwikkelingscentrum) per 5 tot 10 dorpen (5.000 tot 10.000 personen). Zo'n centrum omvat een dispensarium, een opslagplaats voor de landbouwproducten, een leerboerderij, een lagere school, een verkoopplaats,...

Het principe van het globale project bestaat erin dat de boer door een efficiënte produktie een goed inkomen kan verwerven uit zijn landbouwactiviteiten én meteen geld heeft om te betalen voor de bestaande sociale diensten. Deze sterk economische opvatting van het ontwikkelingswerk wordt in kringen van andere NGO's al eens bekritiseerd. De invloed van zulke aanpak op de traditionele landbouw en handelsgewoonten is onmiskenbaar erg groot. De belangrijkste problemen ondervinden de gangmakers van CDI trouwens bij de organisatie van de aankoop en verkoop van de landbouwgronden. Dan snijdt het project het meest radikaal in de eeuwenoude samenlevingsstructuur op het Zairese platteland.

Maar er zijn ook de resultaten: vele duizenden boerengezinnen beschikken nu over een inkomen dat hen de mogelijkheid geeft hun kinderen naar school te sturen en naar de kliniek te gaan als er hen wat scheelt. Honderdduizenden zwangere vrouwen krijgen prenatale en post-natale begeleiding.

FILE

Op weg naar Bwamanda stoppen we even in een onooglijk dorp, nauwelijks een tiental hutten onder de bomen, waar een rij van wel honderd vrouwen met de baby op de arm wacht op de animator/verpleger. Eigenlijk hebben ze op ons gewacht, vertelt een CDI-koördinator achteraf. Als de Vlaamse kamerploeg in aanslag staat begint het fascinerende spel. In de vorm van gezongen teater vertelt de Zairese animator aan de vrouwen hoe zij hun boreling best verzorgen, welke voeding voor hen en dus voor hun baby noodzakelijk is, hoe zij ziekten kunnen herkennen, welke inenting het kleintje te wachten staat. De vrouwen zingen mee, hun jongste wiegend op de arm of in een doek vastgebonden tegen hun lichaam.

„Dergelijke sessies organiseren wij al jaren in deze streek”, vertelt Père André, die tot vorig jaar nog voor CDI in Gemena aan het werk was. Nu koördineert hij de activiteiten in Kinshasa. „De resultaten zijn opmerkelijk. Zonder al te triomfalistisch te doen, mogen we wel zeggen dat de kindersterfte drastisch achteruit gaat en dat ook de moeders zichzelf nu

De karavaan jeeps op weg naar Bwamanda: de rode aarden weg moet zeker in het regenseizoen elke dag bijgewerkt worden.

Koöperanten en ontwikkelingswerkers trekken naar de kleinste dorpjes om er de gezondheidszorg op te bouwen.

„Père André” is thuis op de markt van Gemena, waar hij jarenlang gewerkt heeft. De BRT-kamerploeg volgt hem.

beter verzorgen. Vooral met de massale inentingen tegen bijvoorbeeld mazelen boeken we opmerkelijke resultaten.”

CENTRUM

Het pilootcentrum van CDI in het kleine dorp Bwamanda is eigenlijk een uitgestrekt kompleks met landbouwindustriële installaties, een garage, een lagere school, laboratoria, een opleidingscentrum, een groot hospitaal met 143 bedden, een verpleegsterschool,... kortom een samenleving op zich.

De koöperanten en de vrijwilligers uit België en Nederland werken er samen met Zaïrese dokters, landbouwdeskundigen, mechanici én beheerders.

Projektleider Betyna benadrukte tijdens het bezoek van minister Geens verschillende malen dat hij de buitenlanders graag ziet komen, als zij een wezenlijke bijdrage kunnen leveren tot het project en geen jobs komen uitvoeren die evengoed door Zaïrezen kunnen worden aangepakt.

André Geens knikt instemmend: „Ik zit precies op dezelfde golflengte. Internationale samenwerking heeft alleen maar zin, als wij vanuit ons land specialisten sturen, mensen met een welbepaalde opleiding die hier voorlopig niet te vinden zijn. Vandaar, mijn opzet om af te stappen van bijvoorbeeld de onderwijs-koöperatie op het vlak van het lager onderwijs en het middelbaar onderwijs. Een blanke koop-

erant-geschiedenisleraar die wellicht 20 keer meer verdient dan zijn Zaïrese kollega die precies hetzelfde werk doet, dat is moeilijkheden zoeken. Volgens diezelfde filosofie moeten ook de vrijwilligers goed opgeleid worden voor hun veeleisende taak. Als zij hier aankomen moeten zij vanaf de eerste dag, bij wijze van spreken, kunnen renderen.”

Het ziet ernaar uit dat de mensen van CDI-Bwamanda zich goed bewust zijn van dit alles. Het korte bezoek heeft ons alvast geleerd dat er efficiënt en hard gewerkt wordt aan de integrale ontwikkeling van de regio, met oog voor de eigenheid van de Zaïrese samenleving. Wij hebben zelf kunnen ondervinden dat de kontakten met de plaatselijke autoriteiten goed zijn, al vinden af en toe discussies plaats, bv. als de mensen van CDI de landbouwgronden willen ter beschikking stellen van de best-opgeleide en goed-gemotiveerde boeren.

VLAAMS

Overigens moeten we het eigenlijk hebben over de Vlaams-Zaïrese samenwerking bij CDI-Bwamanda. Alle koöperanten en vrijwilligers in het project zijn Vlamingen (op de echtgenote van een Vlaamse dokter na) en tijdens het bezoek van André Geens werd er daar in het diepe Zaïrese binnenland vele uren Nederlands gesproken. Uiteraard alleen maar als er geen Zaïrese kollega's het gesprek willen volgen.

Blijkbaar moet de Belgische Franstalige pers nog even wennen aan het idee at een Vlaams minister zijn eigen taal spreekt met zijn gemeenschapsgenoten in het buitenland. In een paar Brusselse krantenartikels konden de Vlaamse Zaïre-reizigers achteraf tot hun niet geringe verbazing lezen hoe erg het wel was dat in Zaïre over de ontwikkelingssamenwerking gepraat werd in... het Nederlands.

Wellicht volgen binnenkort de zure oprispingen over de maatregelen die André Geens neemt om, met een blijvend oog voor deskundigheid, wat taalevenwicht te brengen bij de officiële koöperanten.

Toeval of niet, in het Zaïrese binnenland kregen wij later nog meer dan eens de kans om Nederlands te praten met de Belgische vrijwilligers en koöperanten. Terloops dient gezegd dat zij in perfect Frans omgaan met hun Zaïrese kollega's. Blijkbaar deïnen Vlamingen er niet voor terug om in de moeilijkste levensomstandigheden, in het zware tropische klimaat, samen te werken met de plaatselijke bevolking om met hen een beter stukje wereld op te bouwen.

PVL

Volgende week:

Kivu: een stukje paradijs op 1.400 meter hoogte.

JEUGDWELZIJSBELEID HERTEKEND

In kringen van het Vlaams jeugdwerk maar ook in beleidsverklaringen van de overheid hoor en lees je meer en meer het toverwoordje *decentralisatie*. Momenteel resorteert jeugdbeleid onder de bevoegdheid van Kultuurminister Dewael. In de loop der zestiger en zeventiger jaren ontstonden immers diverse vormen van plaatselijk en regionaal jeugdwerk die door de opeenvolgende ministers van Kultuur werden betoelaagd: jeugthuizen, speelpleinen, jeugd-ateliers, centra voor werkende jongeren, enz.

De subsidiëeringscriteria beantwoorden echter minder en minder aan de werkelijke situatie van talrijke lokale en regionale initiatieven. Men kon de aangroei niet meer opvolgen, de inspectie was flink uitgedund en bovendien verzonken in een papierberg. De tijd en de middelen om de polsslag van het werkveld te voelen ontbrak.

Een tweede evolutie leidde Lauwers naar dezelfde konklusie: verschillende lokale besturen betraden het veld met initiatieven als jeugdcentra, jeugdkonsulenten, vakantiepassjes, sportkampen etc. Decentralisatie, door vele besturen reeds in de praktijk gezet, moest nu ook maar eens een wettelijk beslag krijgen.

BREDE KONSULTATIE

Aan de voorstellen van dekreet van Herman Lauwers ging een breed overleg met allerlei deskundigen en betrokkenen vooraf. Naast veldwerkers uit verschillende jeugdorganisaties die op hun politieke ongebondenheid staan, verleenden ook *Luk Bral*, gewezen voorzitter van de *Vlaamse Jeugdraad* en gewezen stafmedewerker van de *Katolieke Jeugdraad*, en momenteel verbonden aan het vormingscentrum *Lodewijk Dosfel*, en *Piet Van Schuylenbergh*, gewezen nationaal-sekretaris van de *Katolieke Studerende Jeugd (KSJ)*, en momenteel werkzaam op de *VU-studiedienst*, hun medewerking.

Een situatieschets van het Vlaams jeugdbeleid leert volgens Bral dat dit beleid bij ons, in tegenstelling tot de ons omringende landen, een eerder enge invulling kreeg: het overheidsbeleid ten overstaan van de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren. Het beperkte zich in de praktijk tot een ondersteuning van het partikuliere/vrije jeugdwerk.

In eerste instantie regelde een dekreet van '75 het landelijke jeugdwerk. Diverse werksorten (jeugd-, jongeren- en studentenbewegingen, jeugddiensten, koepels, e.d.) kregen een wettelijke basis en garanties voor de ondersteuning van hun werking.

Daarnaast ontstonden reglementeringen die zich, vanuit de Vlaamse Gemeenschap, op lokale partikuliere initiatieven richtten: jeugd-ateliers, jeugthuizen, speelpleinen, jeugdvakanties, enz. De overheid wou hierdoor de dynamiek van onderuit aanmoedigen.

Dat er met het jeugdbeleid in Vlaanderen wat scheef loopt, is voor alle betrokkenen oud nieuws. Reeds geruime tijd werd de idee geopperd om een deel van het jeugdbeleid, dat nu onder de bevoegdheid van de gemeenschapsminister van Kultuur valt, te decentraliseren. Volksvertegenwoordiger Herman Lauwers mag als gewezen jeugdkonsulent en ex-verbondskommissaris van de scouts en gidsen rustig een deskundige op het terrein van het jeugdbeleid genoemd worden. Het mag dan ook geen verbazing wekken dat Lauwers aan de pers drie voorstellen van dekreet voorstelde, die zoals hij het zelf zegt, een radicale maar werkzame hervorming van het jeugdwelzijnsbeleid beogen.

Deze politiek kwam een tiental jaren terug onder zware druk te staan: financiële beperkingen, crisis en stagnatie in het jeugdwerk, een andere invulling van het jeugdbeleid en de intrede van lokale besturen als nieuwe belanghebbenden maakten een hertekening van het jeugdbeleid noodzakelijk.

Pogingen om, via allerhande dekreten, landelijk greep te houden op lokale situaties en evoluties mislukten. Voor de ondersteuning van de lokale initiatieven bestond zelfs nooit een wettelijke basis. Enkel de regeling voor de

speelpleinen en jeugdvakanties (kampen en bivakken) werd in '84 bij dekreet vastgelegd.

KRISISJAREN

Terwijl men landelijk het jeugdbeleid op enge wijze bleef interpreteren, weekten de crisisjaren (jeugdwerkloosheid, kansarmoede, migrantenproblematiek) bij jeugdwerkers en lokale beleidsverantwoordelijken een steeds ruimere en bredere invulling van het jeugdbeleid los. Jeugdbeleid omvat veel meer dan alleen jeugdwerk; het dient gekaderd in een globaal jeugd-welzijnsbeleid.

Onder impuls van de gemeentelijke jeugdraden, de jeugdkonsulenten en jonge schepen voor de jeugd werden de eerste stappen in het veld gezet in voornamelijk regionale steden als Mechelen, Turnhout, Harelbeke en Ieper. Op landelijk nivo bleef de uitwerking hiervan echter achterwege. Deze evolutie heeft er mee voor gezorgd dat het niet alleen meer de jeugdwerkers zijn die een wettelijke basis voor hun werking wensen, maar dat nu ook de gemeentebesturen aandringen op erkenning van en waardering voor hun beleid. Er liep een rechtstreekse lijn van Brussel naar het jeugdhuis of het jeugdatelier. Of een lokaal bestuur zelf ook nog een beleid wilde voeren, speelde geen rol. Hetzelfde kan trouwens gezegd worden van het provinciale, intermediaire nivo. Want ook hier ontwikkelde zich een jeugdbeleid, andermaal totaal losgekoppeld van het landelijke beleid.

Een hertekening van het jeugdbeleid drong zich bijgevolg meer dan ooit op. De eerste aanzetten daarvoor kwamen, gezien de geschetste evolutie niet toevallig, van de commissie jeugdzaken van *Vlareco* (Vlaamse regionale commissie), de Vlaamse vleugel van de Vereniging voor Belgische Steden en Gemeenten. Een concrete invulling van een mogelijke wettelijke regeling kwam er echter niet.

VOORSTEL VAN PEEL

Het is de verdienste van oud-VVKSM-verbondskommissaris en CVP-volksvertegenwoordiger Mark Van Peel om als eerste dit ideeëngoed in een wettekst te gieten. Veel meer dan een eerste aanzet is het volgens Bral

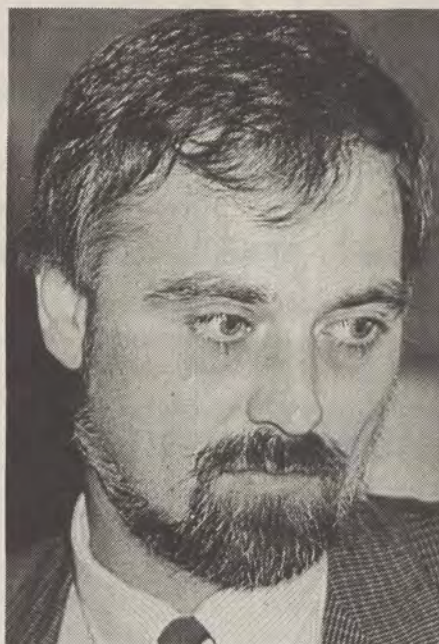
niet geworden. Daarvoor haalt Bral drie redenen aan: ten eerste wordt jeugdbeleid in het voorstel Van Peel wel ruim gedefinieerd, maar wordt het om allerhande "praktische" redenen verder eng ingevuld en beperkt tot jeugdwerkbeleid. Het voorstel kondigt verder wel een gedecentraliseerd beleid aan waarin de lokale besturen een belangrijke rol zouden spelen. In de uitwerking moet men evenwel vaststellen dat op landelijk nivo voor de volle honderd procent bepaald wordt hoeveel en naar waar de eventuele ondersteuningskredieten gaan. Tenslotte vergeet Van Peel het intermediaire, provinciale nivo in zijn voorstel. Van een coördinatie tussen de verschillende overheidsnivo's is dan ook geen sprake.

Aan deze bedenkingen betreffende het voorstel Van Peel voegt Bral, en hij kan het gezien zijn achtergrond weten, nog de volgende opmerking toe: noch binnen het jeugdwerk, noch in kringen van jeugdkonsulenten en -diensten lokte het werkstuk van Van Peel veel enthousiasme uit. De bezwaren tegen het voorstel Van Peel waren zo belangrijk, dat Herman Lauwers een nieuw voorstel van dekreet nodig achtte, in plaats van het voorstel Van Peel te amenderen. Lauwers stelde na een brede consultatie een voorstel van dekreet samen dat aan de bezwaren tegen het voorstel Van Peel tegemoetkomt. Daarnaast diende Lauwers nog twee aanvullende voorstellen van dekreet in: een dat de weddetoelagen aan de gemeentelijke jeugdkonsulenten regelt, en een voorstel betreffende de detachering van onderwijzend personeel ten behoeve van het gemeentelijk jeugdbeleid.

GEMEENTEN EN PROVINCIES

De kerngedachte in het voorstel van Herman Lauwers is de decentralisatie. Deze heeft slechts zin als drie voorwaarden vervuld zijn. Ten eerste veronderstelt een zinvol jeugdbeleid een coördinatie en taakverdeling tussen de verschillende beleidsnivo's. Nu is er geen enkele taakverdeling. Volgens het voorstel Lauwers blijven de subsidies voor infrastructuur en jeugdverblijfscentra best gemeenschapsmaterie. Daarnaast legt het voorstel van dekreet een algemeen kader vast, dat aan de gemeenten en provincies een eigen rol toewijst in het Vlaams jeugdbeleid. Gemeenten en provincies krijgen hierdoor een grote vrijheid van handelen.

De provincies vervullen een intermediaire opdracht voor de ontwikkeling van een regionaal jeugdbeleid, de subsidiëring van bovengemeentelijke initiatieven en de betoelaging van salarissen voor jeugdwerkers, ook van lokale initiatieven. Op die manier kunnen in samenspraak met de gemeentebesturen en het jeugdwerk zelf prioriteiten bepaald worden betreffende de betoelaging van werkvormen

Herman Lauwers: „subsidiëring jeugdwerk wordt hefboom voor jeugdwelzijn.”

met bovengemeentelijke uitstraling en inzake de professionele ondersteuning in het vrije jeugdwerk (bvb. in kansarme buurten).

Ten tweede kan een zinvol jeugdwelzijnsbeleid slechts slagen wanneer het zich niet beperkt tot één sektor, nl. het sociaal-kulturele werk. Op het lokale en regionale vlak betekent dit bvb. de samenwerking en wederzijdse informatie van de komitees voor bijzondere jeugdzorg, de crisisopvangcentra, de sociaal-kulturele initiatieven, de naschoolse opvang, het vakantie-aanbod, de voorzieningen voor speelpleinen, veilige fietspaden op de "jongerenroutes", de jeugdpolitie, het kulturele en media-aanbod, sportvoorzieningen, etc. Lauwers noemt de decentralisatie-operatie een uitstekende gelegenheid om aan te zetten tot zulk een planmatig en globaal jeugdwelzijnsbeleid.

De in het voorstel van Lauwers verleende subsidies kunnen enkel aangewend worden voor de gedecentraliseerde materie, nl. het sociaal-kultureel werk voor kinderen en jongeren. De toekenning van subsidies wordt echter afhankelijk gemaakt van het opstellen van een gemeentelijke of provinciale beleidsnota die het gehele jeugdwelzijnsterrein omvat. Op die wijze wordt de decentralisatie van een deel van het jeugdwerkbeleid de hefboom voor een globaler jeugdwelzijnsbeleid.

De derde voorwaarde voor een werkzaam jeugdwelzijnsbeleid betreft een aanzienlijke verhoging van het budget. Momenteel geeft de Vlaamse Eksekutieve jaarlijks ongeveer 300 miljoen uit aan lokale en regionale jeugdwerkvormen die voor een gedecentraliseerd beleid in aanmerking komen. In vergelijking met onze

buurlanden is dit erg weinig. Bovendien bestaan er in Vlaanderen nog veel blinde vlekken, waar geen erkende initiatieven bestaan. Anderzijds zijn er gemeenten waar onder impuls van een dynamische jeugddienst talrijke speelpleinen, jeugthuizen, jeugd- en muziekateliers betoelaagd worden.

200 MILJOEN EKSTRA

Een dekreet dat een lokaal jeugdbeleid stimuleert zal de middelen meer spreiden, maar daardoor ook bestaande waardevolle initiatieven op de helling zetten. Dit mag volgens Lauwers niet de bedoeling zijn. Daarom is een verhoging van het budget dat als betoelaging voor het gevoerde jeugdbeleid aan gemeenten en provincies wordt overgedragen, noodzakelijk. Een stijging naar 500 miljoen, dus 200 miljoen ekstra, moet volgens het VU-kamerlid een zinvolle decentralisatie toelaten.

Een betoelaging van het jeugdbeleid van gemeenten en provincies wordt, naast het opstellen van een beleidsnota over het jeugdwelzijn, nog van twee andere voorwaarden afhankelijk gemaakt: de gemeenten en provincies moeten een eigen financiële inspanning leveren die minstens even groot is als de subsidie. Elke frank uit Brussel moet m.a.w. gekompenseerd worden door een eigen (provinciale of gemeentelijke) frank. Ten tweede moet de opstelling van de beleidsnota's en subsidiereglementen gebeuren in overleg met de jeugdwelzijnssector, vooraleer de beleidsnota door de respectievelijke raden wordt goedgekeurd. Voor het provinciale jeugdbeleid moeten één of meer jeugdwelzijnscommissies opgericht worden. Hierin zetelen zowel de gemeenten, via de schepenen voor de jeugd, als de vertegenwoordigers van het jeugdwerk en de jeugdwelzijnssector.

De voorstellen van Herman Lauwers verschaffen een uitstekend wettelijk kader voor een decentralisatie van het jeugdwerkbeleid. Eindelijk bestaat de mogelijkheid om de decentralisatiegedachte, die bij vele besturen en veldwerkers reeds ingeburgerd en in praktijk gezet is, ook een wettelijk kader te geven en daardoor ook via een efficiënte taakverdeling te coördineren. Bovendien biedt het voorstel Lauwers hoopgevend perspectieven om via de decentralisatie van het jeugdwerk een globaal en nieuw concept van Vlaams jeugdwelzijnsbeleid ingang te doen vinden. Alleen, maar dit schoentje kan niet eeuwig blijven wringen, moet de politieke wil gevonden worden om het jeugdwelzijnsbeleid ook budgettair te herwaarderen. Jeugdwelzijn is een essentieel beleidsonderdeel van een samenleving die aan de toekomst denkt.

(pdj)

De persnota "een voorstel tot een globaal en dynamisch Vlaams jeugdbeleid" kan verkregen worden op het VU-sekretariaat, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel

BRUSSEL TOCH DERDE GEWEST?

VANUIT de hen toegekende autonomie ontwikkelden Vlamingen, Walen en Duitstaligen sedert acht jaar voor hun gebied een arsenaal van nieuwe dekreten om de wetgeving aan de nieuwe maatschappij aan te passen. In Brussel daarentegen, gebeurde er intussen haast niets. Het Belgisch parlement en de Belgische regering vonden nooit de tijd om zich met de hoofdstad bezig te houden, de problemen namen in omvang toe.

Dossiers in verband met ziekenhuizen werden meestal pas na maanden behandeld. De reglementering inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu en natuurbehoud geraakte hopeloos ten achter. Monumentenzorg bleef verwaarloosd, openbare werken bleven half afgewerkt liggen. Op menselijk vlak baarden de veroudering, de verarming en de vervreemding van de bevolking grote zorgen.

Uiterekend dan bleek de stad grote troeven in handen te hebben die van haar een belangrijke internationale stad en de hoofdstad van Europa zouden kunnen maken.

Voor de Brusselse Vlamingen (en dus heus niet alleen voor de franstaligen) was het dan ook de allerhoogste tijd het statuut van de hoofdstad uit de koelkast te halen.

NIEUWE STRUKTUREN

Hoe diende het nieuwe statuut er uit te zien? Het kwam erop aan een structuur te realiseren met een hoofdstedelijk karakter, waar zou beslist worden met een norm die minder kracht heeft dan een wet of dekreet; rechtstreeks verkozen mandatarissen dienden onduubbelzinnig te kunnen worden ingedeeld in een nederlandstalige en franstalige groep. Vlamingen en franstaligen zouden bij elkaar worden gebracht als onmisbare partners in een gelijke machtspositie; tenslotte kwam het erop aan de eigen persoonlijke ontwikkeling van de Brusselse Vlamingen te verzekeren in een niet los te maken band met de hele Vlaamse gemeenschap.

Vic Anciaux meent te mogen zeggen dat deze voorwaarden voor een aangepast hoofdstedelijke structuur gerealiseerd zijn. De

staatssekretaris beseft echter dat de nieuwe Brusselse instellingen ongekend en dus onbemand zijn. Vic Anciaux wil dan ook, met het oog op de toekomst, een aantal opmerkingen weerleggen en misverstanden uit de weg ruimen: „Het is onjuist te beweren dat Brussel losgerukt werd van Vlaanderen. Het is eveneens onjuist te beweren dat Brussel volledig in

Op 4 september j.l. hield staatssekretaris Vic Anciaux in Brussel, onder grote belangstelling, de openingsrede van het 67ste jaar van de Vlaamse Club voor Letteren, Kunsten en Wetenschappen.

Sinds 66 jaar is deze Vlaamse Club een kulturele gesprekstafel waarrond vele Vlaamse kunstenaars en intellectuelen zich scharen in een gezamenlijk streven voor het behoud en de uitstraling van het Nederlands kultuurbezit in de hoofdstad.

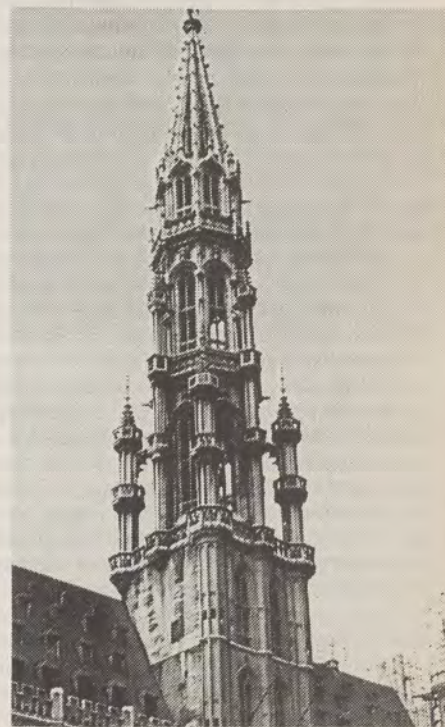
In zijn voordracht had Vic Anciaux het over de toekomst van Brussel, hij poogde een antwoord te formuleren op de vraag „Brussel wat nu?“ Zullen de nieuwe structuren toelaten dat onze hoofdstad eindelijk op efficiënte wijze wordt bestuurd? Maar onvermijdelijk rijst hier ook de vraag of Brussel nu al dan niet een derde gewest is?

handen is van de franstaligen. Het tegendeel is waar, de hoofdstedelijke structuur garandeert voor de eerste keer een waardige machtspositie voor de Vlamingen.”

GEREALISEERD

Om deze bewering te schragen zet Anciaux volgende punten op een rijtje:

— De Hoofdstedelijke Raad werd verkozen op ééntalige kandidatenlijsten en na poolvor-

Het werd de hoogste tijd dat het statuut van Brussel uit de koelkast werd gehaald, in ieders belang.

ming. De Vlaamse taalgroep beschikt in de Raad over de alarmbel in geval van diskriminatie.

— De twee taalgroepen van de Raad stellen een paritaire Hoofdstedelijke executieve aan, met uitzondering van de voorzitter, zoals in de centrale regering. Deze executieve kan alleen met algemene consensus beslissen.

— De beslissingsnorm heet ordonnantie. Deze kan getoetst worden door de hoven en rechtbanken. Zij kan in bepaalde gevallen geschorst en vernietigd worden door het centrale gezag. Dit kan niet met een dekreet, waar geen enele macht boven staat.

— De Vlaamse verkozenen zijn als Vlaamse Gemeenschapskommissie, voor 100% autonoom t.o.v. de fransaligen, bevoegd voor de uitvoering en eventueel reglementering van de Vlaamse dekreten in Brussel, in volledige samenhang en hechte band met de hele

Vlaamse Gemeenschap. En dit voor alle materies die de mens als persoon aangaan, n.l. cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheidszorg.

DERDE FASE

Toch rijst herhaaldelijk de vraag of Brussel dan toch een derde geweest is. „Tot nu toe is de interne organisatie van Brussel geregeld. Tijdens de discussie met de franstaligen stonden we in feite voor de keuze tussen meer voogdij en minder pariteit of omgekeerd. We hebben geopteerd voor de tweede keuze: geen volledige voogdij, maar wel even sterke pariteit in de Brusselse Eksekutieve als in de Belgische regering. De kwestie van Brussel als derde gewest in de bond, wordt pas beslecht wanneer het zal gaan over de samenstelling van de hervormde senaat. Slechts in de organen van het federaal nivo zal immers de twee- of drieledigheid van het land blijken”, aldus Vic Anciaux.

In dat verband wil de staatssekretaris dan ook zeer duidelijk zijn: „Ten eerste dient de rechtstreekse verkiezing van de twee gemeenschapsraden (de Vlaamse en de Franse) gelijktijdig te gebeuren en per gemeenschap. Alleen de inwoners van de hoofdstad Brussel, dus van de 19 gemeenten, kunnen ofwel voor de Vlaamse of de Franse gemeenschap kiezen. Dit wil zeggen dat alle inwoners van heel Vlaanderen, dus ook van alle gemeenten van Vlaams-Brabant, alleen voor de Vlaamse gemeenschapsraad kunnen kiezen. Ten tweede dient de toekomstige Senaat samengesteld uit de Vlaamse en de Franse Gemeenschapsraad, geheel of gedeeltelijk. Dus volstrekt tweeledig.”

Vic Anciaux meent dat de Vlamingen inzake deze twee punten geen enkele toegeving kunnen doen. Het zijn essentiële punten waaraan niet kan getornd worden.

„Er kan in deze optie geen sprake meer zijn van Brussel als derde gewest. Overigens zou de zogenaamde vrees van twee tegen één totaal zonder voorwerp zijn, van zodra het hoofdstedelijk bestuur van Brussel paritair mede door de Vlamingen wordt bepaald. Ook al zijn deze Vlamingen inwoners van Brussel. Vanaf nu is Brussel in zijn hoofdstedelijke structuur geen franstalige stad meer. Het wordt tijd dat alle Vlamingen en alle franstaligen dit ten volle beseffen.”

Toch hoedt staatssekretaris Anciaux zich voor voorbarig hoerageroep. De fusie van de 19 Brusselse gemeenten dringt zich steeds meer op om tot een globaal en coherent beleid op gemeentelijk nivo te komen. Wanneer de samenvoeging van de Brusselse gemeenten een feit is, dan gaat de gefusioneerde gemeentelijke structuur gewoon op in de hoofdstedelijke die thans is gestart, aldus Vic Anciaux.

(ts)

ADVERTENTIE

DEZE WEEK IN KNACK EEN NIEUW DOSSIER

knack

DOSSIER

MIJN SALARIS

**Het taboe — Veel en weinig
De nieuwe armen — De nieuwe rijken**

NATIONALISME: VLOEK OF ZEGEN?

TEGEN *het Frans zijn* is voor heel wat mensen nog steeds de vereiste bij uitstek om „een goede Vlaming” te zijn. Eigenlijk hoeft deze geestesgesteldheid geen verwondering te wekken. In onze gewesten werd het Nederlands immers al te lang veracht. Groeide in het vrijgevochten Noorden de taal van het volk reeds vrij vroeg uit tot de officiële taal dan was dit in de Zuidelijke Nederlanden niet het geval. Vreemde heersers domineerden dit gebied waar de autochtone burgerij — en lang niet alleen te Brussel — courrant naar het Frans overschakelde. Het gewone volk, aan zijn lot overgelaten, sprak een van de vele dialecten die Brabant, Limburg en Vlaanderen rijk waren. Van enig politiek bewustzijn was geen sprake.

MEER DAN 150 JAAR

Onder het *Verenigd Koninkrijk der Nederlanden* (1815-1830) scheen het Nederlands eindelijk de kans te zullen krijgen om ook in de Zuidelijke Nederlanden tot officiële taal uit te groeien. De goedbedoelde maar nogal autoritair doorgevoerde hervormingen van Willem I stuitten echter op het verzet zowel van de verfranse bourgeoisie als van de ingeweken Waalse en zelfs Franse ambtenaren. Laatstgenoemden kregen na de Belgische onafhankelijkheid (1830) volop de *vrijheid* om het volk te besturen in een taal die het niet eens begreep. De *Vlaamse Beweging* heeft meer dan honderdvijftig jaar en een hele reeks taalwetten nodig gehad om — op strikt taalkundig vlak — de toestand grotendeels te normaliseren, althans in Binnen-Vlaanderen.

Brussel daarentegen werd, om Vlaanderen te kunnen vervlaamsen, steeds verder losgelaten, afgestoten en aan de verfransing overgeleverd. Deze stad groeide dan ook fataal uit tot een afzonderlijk territorium met specifieke kenmerken. De bewering als zou Brussel pas door de huidige staatsvorming plots een afzonderlijk gebied zijn geworden, is dan ook onzin.

Deze *taalstrijd*, die gedurende anderhalve eeuw door ettelijke generaties flaminganten werd gevoerd, heeft de Vlaamse mentaliteit sterk getekend. Volkomen ten onrechte zijn

velen gaan geloven dat het er voornamelijk, zoniet uitsluitend, om ging wantoestanden op taalgebied uit de weg te ruimen. Men moest m.a.w. *tégen het Frans zijn*. Eens het *Vlaams* zijn rechtmatige plaats zou hebben veroverd, was de strijd gestreden.

Vlak bij de kerk van Onze-Lieve-Vrouw „vanden Savele” te Brussel ligt het stemmige parkje van de Kleine Zavel. Daar staan de levensgrote beelden van Lamoraal van Egmont en de graaf van Hoorne, de tragische helden uit onze Nederlandse vrijheidstrijd tegen de dwingelandij van Filips II. Ook Willem van Oranje, de vader des vaderlands, werd hier vereeuwigd samen met een aantal andere markante figuren uit de zestiende eeuw.

Op een zonnige meidag troepten in dit plantsoen leden van een Vlaamse kultuurvereniging rond hun gids. Die vertelde hoe Egmont en Hoorne in 1569 op de Brusselse Grote Markt onthoofd werden. Toen een iets oudere dame vroeg waarom beide edelen dan wel waren terechtgesteld, leek de gids even het noorden kwijt te zijn. Maar onmiddellijk daarna herpakte hij zich en verklaarde kordaat: „Ha, maar omdat ze tegen het Frans waren natuurlijk!”. Waarop alle toehoorders met instemmende bewondering opkeken naar Egmont en Hoorne: „Dat waren nog eens twee goeie zie!”.

Naarmate taalwetten en ook en vooral de groeiende autonomie het Frans terugdrongen, had het publiek steeds minder boodschap aan het *taalflemingantisme*. Dit is vooral bij de jeugd merkbaar. In tegenstelling tot vorige generaties worden de jongeren immers — op een paar probleemgebieden na — nog slechts okkasioneel met taalincidenten gekonfron-

teerd. Hun opvoeding en opleiding verlopen probleemloos in het Nederlands vanaf de kinderkribbe tot en met de universiteit. Oudere mensen die nog in het Frans moesten studeren en ook in hun later beroepsleven meermaals om hun Vlaming-zijn werden achteruitgesteld, ergeren zich om het *afhaken van de jeugd*. Het taalkonflikt schijnt de plaats te hebben geruimd voor een generatiekonflikt.

NATIONALISME

Deze problemen vloeien grotendeels voort uit een gebrek aan inzicht in het wezen van het nationalisme. Om dit te verduidelijken kan het misschien nuttig zijn even stil te staan bij het onderscheid tussen *taalfleminganten* enerzijds en *nationalisten* anderzijds. Hoewel zij allebei ongetwijfeld streven naar de vrijwaring van de eigen taal en de eigen cultuur toch bestaan tussen hen wezenlijke verschillen niet alleen inzake aan te wenden middelen maar zelfs inzake het uiteindelijke doel.

Waar de *taalfleminganten* lange tijd geloofd hebben (en ten dele nog steeds geloven) dat de *Vlaamse kwestie* enkel een *taalkwestie* was die kon worden opgelost met taalwetten daar hebben de *nationalisten* reeds bij het begin van de twintigste eeuw gesteld dat het om een nationaliteitenkonflikt ging. Een oplossing hiervoor kon enkel liggen in diepgaande staatkundige hervorming (*zelfbestuur, autonomie of federalisme*). Pas zeer geleidelijk, en niet zonder heel wat achterhoedegevechten, werden de *nationalisten* op die weg gevolgd door de *taalfleminganten*.

Niet alleen inzake de te volgen tactiek en strategie maar zelfs inzake het uiteindelijke doel verschillen *taalfleminganten* en *nationalisten* van elkaar. Voor de *taalfleminganten* is eigenlijk alles volbracht wanneer *Vlaanderen Vlaams* zal zijn. De *nationalisten* daarentegen nemen daarmee allerminst vrede. Zelfs de autonomie is voor hen geen einddoel maar integendeel een begin. Zelfbestuur is voor *nationalisten* slechts een middel, een staatkundig kader om te werken aan een meer menswaardige samenleving. In wezen immers is het nationalisme niets anders dan de konkrete verwerkelijking van het humanisme.

Een mens kan maar volwaardig mens worden door inzet en verantwoordelijkheid voor

Wat 150 jaar geleden begon als een taalstrijd groeide vlug uit tot een nationaliteitenconflict!

anderen. Het gaat daarbij allerm minst om een in hogere sferen zwevend zogenoemd *universeel mensdom* maar om een zeer konkrete en herkenbare gemeenschap waar voor iemand zich verantwoordelijk kan voelen. Zoals ouders zich verantwoordelijk voelen voor hun kinderen, burgers voor hun stad, zo voelen nationalistische zich verantwoordelijk voor hun volk, een gemeenschap die voor hen op een of andere manier herkenbaar is. Welnu precies tot die herkenbaarheid dragen taal en cultuur in zeer belangrijke mate bij. In de uitgestrektheid van dit aardrijk verschaffen zij ons een vertrouwd leefmilieu waarin wij ons als enkeling kunnen ontplooiën, kortom waarin wij onszelf en ook de wereld meer menselijk (*humanior*) kunnen maken.

Nationalisten beperken zich dan ook niet tot de, o zo gemakkelijke en o zo vrijblijvende, lippendienst aan een zogenaamd universele mensheid maar zetten zich konkreet in voor een gemeenschap waarvoor zij *verantwoordelijk* zijn. Dergelijke dienstbaarheid aan een volk sluit overigens allerm minst solidariteit met andere volkeren uit. Wel integendeel!

De volksgemeenschap verschaft de enkeling een vertrouwd leefmilieu en maakt hem terzelfdertijd bewust van zijn persoonlijke verantwoordelijkheid. Wanneer de enkeling die band met een volksgemeenschap heeft verloren, vervalt hij niet zelden in vervreemding, in morele en psychische ontreddering. De gevolgen van deze teloorgang van verantwoordelijk-

heid hebben in onze samenleving vaak schrikwekkende afmetingen aangenomen. Het mag dan ook een fenomenale paradoks worden genoemd dat uitgerekend de zogenaamde *Groenen* (die toch telkens weer verkondigen de behoeders bij uitstek van het leefmilieu te zijn) het nationalisme verketteren. Welnu juist dit veelgesmade *enggeestig nationalisme* waakt ondermeer over het in stand houden van het allerefundamenteelste geestelijk leefmilieu van de mens: nl. zijn volk. Leefmilieu is voor nationalistische dan ook oneindig veel meer dan groen, zuiver water en zuivere lucht, hoe ongemeen belangrijk die overigens ook zijn. Het was trouwens precies steunend op hun eigen ideologie dat uitgerekend de nationalistische als eersten de verloedering van de natuur hebben aangeklaagd... en dit lang vooraleer er van *Groenen* sprake was...

Politieke bewegingen kunnen enkel uitgroeien tot ideologieën van blijvende waarde wanneer zij steunen op fundamentele maatschappelijke realiteiten. Dit is duidelijk het geval voor de nationalistische ideologie. Zij vertrekt immers van het onomstootbare feit dat de mensheid geen gelijkgeschakelde, uniforme, kleurloze en anonieme massa vormt maar integendeel — en dit van oudsher — uiteenvalt in talloze verschillende volkeren en culturen. Die verscheidenheid vormt niet alleen een rijkdom op zich maar — en dit is nog veel belangrijker — zij is daarenboven de noodzakelijke vereiste opdat de enkeling zich ergens „thuis” zou voelen in een gemeenschap waarvoor ook hij

mee *verantwoordelijkheid* draagt. Voor de anonieme massa daarentegen voelt niemand zich nog verantwoordelijk. Dit voert fataal tot een onmenselijke „samenleving” waarin onverschilligheid, egoïsme, materialisme en nihilisme de toon aangeven. Kortom tot een samenleving waarin humanisme ver te zoeken is.

Wie zweert bij een in hogere sferen zwevend pseudo-universalisme loochent niet alleen de evidente realiteit dat de aarde sinds menscheugenis bewoond werd door diverse volkeren maar vergeet evenzeer dat men eerst nationalist moet zijn om ooit inter-nationalist te kunnen worden. Het spreekt in dit verband trouwens boekdelen dat precies de grootste universele geesten steeds mensen zijn geweest die diep verankerd zaten in een eigen cultuur. Hoe universeel een *Leonardo da Vinci* of een *Michelangelo Buonarroti* ook waren, toch zijn zij steeds en terzelfdertijd door en door Italianen gebleven... Hetzelfde geldt trouwens evenzeer voor een *Homer* en een *Plato* die door en door Grieks, voor een *Bach* en een *Goethe* die door en door Duits en voor een *van Eyck* en een *Rembrandt* die door en door Nederlands waren en enkel daardoor zo universeel menselijk zijn kunnen worden.

UITDAGING

Nationalisme is dus heel wat anders dan *tégen het Frans* zijn. Het is integendeel *vóór* iets zijn. Het is bouwen aan een menswaardiger wereld, niet door vrijblijvend geteoretiseer, maar via de konkrete inzet voor het eigen volk. Dit gebeurt allerm minst omdat dit volk beter zou zijn dan andere maar enkel en alleen omdat het nu eenmaal de konkrete gemeenschap is die — na het gezin, de stad en de streek — ons het meest nabij is.

Zolang er mensen leven op deze aarde zullen zij zichzelf enkel kunnen ontplooiën in het konkrete kader van een ruimere gemeenschap waarmee zij zich kunnen identificeren en waarvoor zij zich verantwoordelijk voelen. Het spreekt dan ook vanzelf dat het humanistische nationalisme nooit voorbijgestreefd zal zijn. Als politieke ideologie zal het nationalisme integendeel aan betekenis winnen door de toenemende inter-nationalisering. Naarmate de achterhaalde en artificiële staatsgrenzen vervagen en de machtsblokken verbrekken wordt steeds sterker de behoefte gevoeld om het vreedzaam samenleven der volkeren te organiseren.

In het licht van wat voorafgaat, lijdt het niet de minste twijfel dat nationalistische partijen — meer dan ooit! — een bestaansreden hebben. Vergeleken met de enorme uitdaging die de Europeanisering en mundialisering vormen voor de vrijwaring van onze Nederlandse gemeenschap, is de anderhalve eeuw strijd om gelijkberechtigting in België slechts kinderspel geweest.

Dr. Paul De Ridder

DE KLEINE KANTEN VAN EEN GROOT MAN

NAPOLEON deed aan public-relations-avant-la-lettre, zorgde voor propaganda en beïnvloeding via het Staatsblad, via proklamaties en feesten en via bestendig en berekend optreden, in straffen en in vleien. Belangrijke mensen wist hij te vleien en tegenover hen trad hij zacht, zelfs uiterst vriendelijk op. Dat ervoeren bvb. Goethe en Wieland: hij kon ze gebruiken. Wie niet bruikbaar of manipuleerbaar was kraakte hij, als ze hem in de weg liepen (bvb. de Duitse drukker Palm).

HOVELING

Goethe, de grote Olympiër, liet zich door Napoleon overdonderen. Op 2 oktober 1808 ging Goethe op audiëntie bij Napoleon in

Napoleon beweerde Goethes Werther zeven keer gelezen te hebben.

Erfurt. Goethe was een hoveling, met hovelingmanieren. Dat blijkt o.a. ook uit volgende anekdote: De hoveling Goethe en de romantische opstandeling Beethoven wandelden samen in de hovingen van Schönbrunn. Ze komen de keizer en de keizerin tegen die ook samen in de tuin wandelen. Goethe gaat op tien stappen afstand reeds mooi aan de kant van de weg staan om met een diepe buiging te groeten. Beethoven wandelt gewoon tussen de keizer en de keizerin door en zegt een

Goethe (1749-1832) is een mooie, grote figuur in de Europese literatuurgeschiedenis; de grootste, juist na Shakespeare (?).

Goethe was de laatste universele geest, op de hoogte van alle wetenschappen en kunsttakken (behalve muziek?) van zijn eigen tijd. Hij was mee in de discussies van zijn tijd over kunst, maar ook over de theorie van het licht en de kleur, over plantenleer, anatomie en mijnbouw; hij stond op de eerste rij om ook het politiek gebeuren van zijn tijd te observeren. En daartoe heeft hij ruim de gelegenheid gehad: in het ancien regime, in de Franse tijd, en nog lang daarna. Voor Napoleon had hij een zwak, zoals zovele tijdgenoten, vooral eens dat ze Napoleon hadden ontmoet.

vriendelijk „Grüss Gott” zoals hij dat ook op het platteland zou doen tegen een paar boeren. Waar of niet waar? deze anekdote tipeert beide grote heren, groot, maar op een terrein waarop ze mekaar niet ontmoetten. Bij Goethe was muziek de zwakste zijde. Beethoven schreef wel een Egmont-ouverture voor een opera-aanpassing van Goethes toneelwerk „Egmont”, maar het bleef bij de ouvertures.

Beethoven huldigde Napoleon door hem zijn E-roica op te dragen, maar scheurde die op-

Goethe was een hoveling, met hovelingmanieren.

dracht toen Napoleon zich zelf tot keizer kroonde.

Goethe werd door Napoleon overrompeld toen, bij die audiëntie, waarbij de hoveling op eerbiedige afstand bleef staan, Napoleon hem aansprak met „Monsieur Göt, vous êtes un homme”. Wanneer Napoleon dan nog bleek een Goed lezer te zijn van Goethes Werther en beweerde het werk wel zeven keer gelezen te hebben, en het inderdaad goed bleek te kennen, was de hoveling helemaal overdaan, zodanig dat hij zelfs akkoord was (a priori akkoord was) met de paar aanmerkingen over het werk die Napoleon maakte, zeggend dat hij niet begreep waarom Monsieur Göt een bepaalde scene zus of zo liet verlopen. Over welke scene het ging vermeldt Goethe niet, ook niet als Eckermann erom vraagt

(2.1.1824). Hij zei wel dat Napoleon als een scherprechter Werther had gelezen. Wanneer Napoleon te midden van het gesprek even op een ander thema springt en een gesprek begint met Daru over het binnenrijven van belastingen, vindt Goethe die geestelijke activiteit van Napoleon formidabel. Bij het verdere gesprek vroeg Napoleon alleen nog maar informatie over de hertog en de hertogin en C^o van het Hof te Weimar. Goethe merkte terloops dat Napoleon niet zonder beweging kon zijn, al was het maar het hoofd en handen. Een bewering besloot Napoleon in dit gesprek steeds met „qu'en dit Mr Göt?" maar wachtte niet op het antwoord.

ERELEGIOEN

In alle geval was de hoveling in Goethe zeer geveleid. Wanneer hij dan op 14 oktober het Kruis van het Erelegioen kreeg en op 15 oktober de Russische St Anna Orde, dan was hij helemaal van de kook. Sedert Goethe dat Kruis van Schande draagt, aldus een Pruisisch patriot, gedraagt hij zich als een echte legio-nair; hij draagt het altijd, hij spreekt ook al over „mijn keizer".

Op 6 oktober had Goethe trouwens de officiële ontvangst van Napoleon te Weimar mogen organiseren. Toen Napoleon er naar Wieland vroeg, dacht Goethe er niet aan Wieland te laten halen; dat deed de hertog van Weimar dan maar. En Wieland bleek minder onder invloed van titels, sterren of medailles op uniformen; wel bleef hij beleefd en hoffelijk, maar met zijn eigen mening die hij niet aanpaste aan die van Napoleon.

Ook na de Napoleontische tijd komt Napoleon in gesprekken met Goethe nog vaak ter sprake en Goethe blijkt dan in Napoleon vooral de dadenman te bewonderen: „de dynamische, demonische man die in alle omstandigheden weet te beslissen wat moet gedaan worden en die in alle omstandigheden zich zelf blijft — dus ook als hij in de Egyptische expeditie het bevel geeft 800 Turkse gevangenen te vermoorden" („oorlogsmisdaden" waren nog uitgevonden, tenminste niet voor de overwinnaar?).

Ook aan zijn eigen hof was deze dadenman steeds actief: hij moest altijd praten of schrijven, of dikteren en beslissingen treffen. Hij heeft de halve wereld kapot geschoten, zegt Goethe, maar hij is een groot man; groot in daden.

Goethe was een wijs man; zijn rijke wijsheid ligt o.a. in zijn Faust geformuleerd. Napoleon was de dadenman bij uitstek.

Maar Groten hebben ook hun kleine kanten.

Herman Maes

ANTI-89

Uitgerekend één maand nadat in Parijs de laatste salvo's van toejuichingen en de laatste gensters vuurwerk boven de Eiffeltoren uitstegen om de Franse Revolutie van 1789 te herdenken, werden in diezelfde stad *missen* opgedragen ter bezwering van de triomfantelijke bicentenaire-feesten. Enkele duizenden traditionalisten richtten daarbij een immens kruis op, naast een even immense guillotine. *La croix contre la guillotine*, zoals het thema van de samenkomst heette. De daar aanwezigen konden bezwaarlijk als representatief gelden voor het eigentijdse Frankrijk, laat staan voor de eigentijdse samenleving: zij baden in het Latijn voor de „beking van Rusland", voor de terugkeer van het Kristus-Koningsschap, voor het weren van rock-muziek uit de maatschappij enz.

De Franse president François Mitterand kent dit post-royalistisch publiek: het ontvangt van hem zelfs een protocolair-beleefd schouderklopje als het zich jaarlijks in Amboise of elders verzamelt rondom de Franse-kroonpretendent en diens erfopvolger. Hij zal dus geenszins zijn régime bedreigd zien.

Het feit dat aan de traditionalistische samenkomst in Parijs werd deelgenomen door een paar Bretoense delegaties licht echter even de mantel der vergetelheid op waarmee de bicentenaire-feesten de aberraties van de Franse

Revolutie hebben toegedekt. In de *Vendée* (Bretagne) werden in 1794 naar verluidt honderdduizenden mensen vermoord door de republikeinse troepen, als vergelding voor de weigering van de bevolking om soldaten te leveren voor het Franse leger, dat met de Europese monarchieën in een oorlog was verwickeld. Tijdens dit op een burgeroorlog lijkend konflikt tussen revolutionairen en kontra-revolutionairen zou een derde van de bevolking van de Vendée om het leven zijn gekomen.

Het bloedig konflikt in de Vendée roept in zekere mate de herinnering op aan de *Boerenkrijg*, die op 12 oktober 1798 ontstond in het Oostvlaamse *Overmere* en nauwelijks twee maanden later in Hasselt werd beslecht door een militaire nederlaag van de Bigands, de Vlaamse en Luxemburgse verzetslui tegen de verplichte krijgsdienst in het Franse leger.

Het is opvallend hoe ongestoord de zegeroes van de bicentenaire-feesten over franssprekend Europa is heengetrokken, nauwelijks aandacht verlenend aan het bloedig spoor van oorlog en burgeroorlog dat de Bastille verbindt met Waterloo. Maar het is even opvallend dat bij akties als *La croix contre la guillotine* in het Parijs van 1989 en bij de herdenkingen van de Boerenkrijg in Vlaanderen van 1973 de waarden van de Verlichting, van de *Déclaration de droits de l'homme et du citoyen*, van J.-J. Rousseau, de Montesquieu e.a. bedolven worden onder het heimwee naar heel wat twijfelachtige waarden van het Ancien Régime.

Frans-Jos Verdoodt

WAT JE NAAM WAS BEN IK VERGETEN

„In 1987 verscheen mijn bloemlezing *Toen wij van Rotterdam vertrokken*, 176 Nederlandstalige liedjesteksten uit de 20ste eeuw. Van die 176 waren er welgeteld zeven oorspronkelijk Vlaams. Een schande: hadden die Hollanders ook die paar teksten niet zelf kunnen verzinnen?”

Heimwee naar huis is het Vlaamse antwoord op Rotterdam. Dit schrijft Vic Van de Reijt in zijn Ten Geleide bij het boek van Johan Vanhecke (uitgave Dedalus). En wat voor een antwoord! Natuurlijk missen we nog enkele teksten, maar daar krijg je er zoveel andere voor in de plaats!

NOEM ME VLAANDEREN

In tien hoofdstukken wordt een bloemlezing voorgeschoteld, die de lezer, willen of niet, regelmatig in een lied zal doen uitbarsten, waarbij diezelfde lezer zich dan zal realiseren dat hij meestal maar enkele lijnen van datzelfde lied kent.

In het hoofdstuk *Wat je naam was ben ik vergeten* gaat het om een hele rist namen, waarbij **Annabel** van Hans de Booij en **Anne** van Clouseau, naast de **Annemarie** van Bob Davidse en de **Joke** van Jan de Wilde op de bank zitten, terwijl Zwarte Lola steeds maar beweert **Ik ben Lola**.

In *Vlaanderen mijn land*, zing je met Jacques Brel over **Mijn vlakke land**, zet je **Vlaanderen boven** met Raymond van het Groenewoud, zit je eenzaam te zijn in **Limburg alleen** met Jo Erens en brul je **Oh Lieve Vrouweto-**
Brussels by night doe je met Raymond van het Groenewoud en Johan Verminnen neemt je mee **In de Rue des Bouchers**, samen met Della Bosiers en Kris De Bruyne e.v.a.

DE WERELD VOL ROZEN

Het hoofdstuk *Ik wil zo graag de wereld zien* bedient je op je wenken, wat betreft vakantiestemmingen. Je gaat met Marva naar **Een eiland in groen en blauw**, zit met Jean Walter in **Venetië**, brengt **April in Portugal** door met Samantha, terwijl je met haar de wereldhit zingt **Eviva Espana**, wat uiteraard die Portugezen zal doen opkijken, maar die kijken nog sipper als je **Amsterdam** van Kris De Bruyne zingt.

Wil je je geliefde enkele bloemetjes geven, dan kun je dat best met het hoofdstuk *De rozen zullen bloeien*. Jean Walter brengt **Tulpen uit Amsterdam** voor je mee, Ann Christy een bloem, maar dan wel **De roos**, terwijl Willy Sommers maar liefst **Zeven anjers, zeven**

Wally, Eddy. Niet te missen in een Vlaamse smartlappenoverzicht...

rozen schenkt en Louis Neefs zijn heerlijke **Margrietje**.

Het engagement in het Vlaamse lied vindt men in *Madammen met een bontjas zijn gemeen* en daar vind je de mooiste tekst die Louis Neefs ooit zong met **Laat ons een bloem**, terwijl De Elegasten wisten wat ze zongen met **Wat heb je vandaag op school geleerd?** Terwijl Will Ferdie ons **De laatste zeven dagen** voorschildert zit Jef Burm met **Mozes** in de woestijn te zingen.

VEEL BITTERE TRANEN

In *Hij doet het meestal wijl hij lacht* zit de humor van **Café zonder bier** (alhoewel ons dat niet leuk lijkt) van Bobbejaan Schoepen die ook met 'k **Zie zo gere m'n duivekot** is vertegenwoordigd. Robbie Roos is op zoek naar zijn **Sperziebonen** en Tony Bell heeft het waarschijnlijk over zijn goedgewassen lief met **O wat is zij schoon**. De 20-jarig jubileumvierende Juul Kabas staat achter zijn cafétoog te

brullen van **Ze noemen mij de Juul Kabas**, terwijl hij zich de ziel uit het lijf werkt, onderwijl zingend 't **Zijn zotten die werken**.

Dit laatste is eveneens de titel van het volgende hoofdstuk, waarin het gaat om liedjes omtrent het beroepsleven. Als het over werken gaat, mag daar natuurlijk niet **De gastarbeider** van De Strangers ontbreken, net zoals **De werkmens** van Ivan Heylen nog steeds zijn ziel afdraait, terwijl enkele lamendigaards **Bij de rijkswacht** staan de zingen met De Strangers en Eddy (Eddy! Eddy! Eddy!) Wally: **Als marktkramer ben ik geboren** kreunt.

In *Veel bittere tranen* worden de minder leuke facetten van de liefde getoond, en geloof het of geloof het niet, hier is Will Tura de absolute koploper, met **Hopeloos, Eenzaam zonder jou, Dona Carmela, Draai 797204 en Liefdeverdriet**. Truus heeft het nog eens over **Alle leuke jongens willen vrijen** en Ray Franky huilt **Veel bittere tranen** als Jimmy Frey zingt: **Als een kus naar tranen smaakt**, terwijl toeschouwer Paul Severs dan mompelt: **Geen wonder dat ik ween**.

VOOR EEN KUSJE VAN JOU

Dat de liefde een onuitputtelijke bron van inspiratie (en inkomsten) is voor de liedjeschrijver, bewijst een derde hoofdstuk over de liefde: **Ik ben verliefd op jou**, waar Louis Neefs zegt **Ik heb zorgen**, terwijl Rum over **Alle vrouwen** zingt, La Esterella alles doet **Voor een kusje van jou** en Will Ferdie tot in den treure vraagt **Ziede gij mij gere**, terwijl Bob Benny steeds maar wil weten **Waar en wanneer** hij kan afspreken met **De wilde boerendochtere** van Ivan Heylen.

In *Het leven is een hitparade* werd een allegaartje samengevat, dat de samensteller onder geen andere noemer wist onder te brengen, het vermelden waard zijn zeker Wannes Van de Velde die zingt **Ik wil deze nacht in de straten verdwalen**, misschien komt hij daar wel **De poppenstoet** van Louis Neefs tegen, of de **Vrolijke vrienden** van Bob Davidse, of Ann Christy die hem begroet met **Dag vreemde man**. Als Bobbejaan Schoepen het heeft over **Grijze haren** en Will Ferdie over **De stervende**, is er gelukkig Will Tura die zingt **Mooi, 't leven is mooi**.

Dat is deze bundel ook! Beter dan Tien Om Te Zien!

Momos

— *Heimwee naar huis*. Johan Van Hecke. Uitg. Dedalus, Antwerpen. 160 blz., 498 fr.

HERSENBREKER

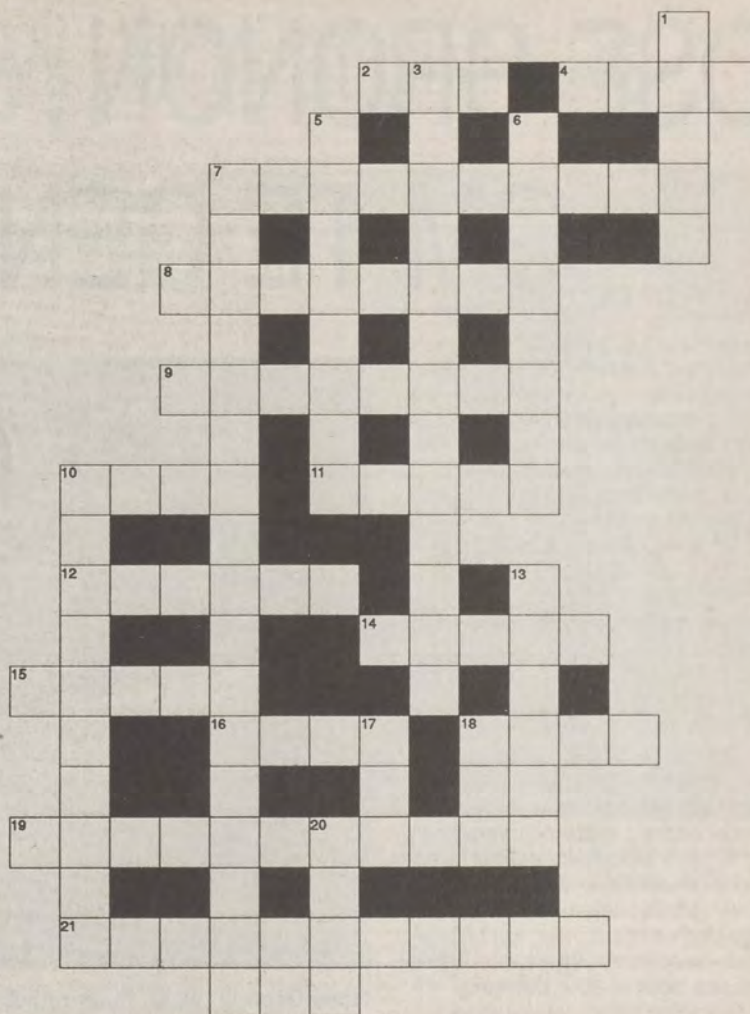
OPGAVE 8

HORIZONTAAL

2. Het vertrekpunt van alle letters (3)
4. Te veel (4)
7. Dat vocht is alle kleur kwijtgeraakt (10)
8. Het is hard om over een hoop geld te beschikken (8)
9. Er huist een zwarte vogel in de buurt van de hoofdstad (8)
10. Verbond (4)
11. S,s,s, (5)
12. In zulke ordinaire bedden kunnen ook ooievaars wonen (6)
14. Dat stuk huisraad doet het 't best als het pas is aangeschaft (5)
15. Als strepen in de mode zijn, zit dit dier goed (5)
16. Het spant er nogal én het kan pijn doen (4)
18. Met zo'n buiging bevestigt men iets (4)
19. Riskant bedrijvig bij de omroep (11)
21. Uit touw gevlochten hoeveelheid sappige vruchten (11)

VERTIKAAL

1. Ontvangt gelt, een voor een (5)
3. De toewijding om een ander tot iets over te halen (13)
5. In het algemeen gaan bij die maatschappij enorme bedragen om (8)
6. Betasten tijdens het arriveren (8)
7. Niet mooi op tijd, maar toch is het meer dan goed (5,4,3,5)
10. Een onbeholpen iemand heeft er hier twee van (10)
13. Zuiver (4)
17. Zo begint meestal een afscheidsgroet (3)
18. Leverancier van zuivelprodukten (3)
20. Dappere knaap (4)

OPLOSSING OPGAVE 7

Horizontaal: 1. tocht; 5. breed; 8. mensenkracht; 9. De Haan; 10. verbod; 12. Deleu; 13. rede; 14. omroep; 15. Kuipke; 16. medewerker; 18. eervol; 19. geval.

Vertikaal: 2. Oudenaardsen; 3. helers; 4. messcherp; 5. boekdrukker; 6. schelm; 7. Stabroek; 11. kleine; 12; dictee; 14. onweer; 17. raam.

WINNAAR OPGAVE 6

Tussen de juiste inzendingen van opgave 6 trok een onschuldige hand de winnaar: Louis Moris, Swertmolenstraat 14, Herent. Hij krijgt eerstdaags zijn prijs toegezonden.

SATERDAG

Hans van Mierlo wint
Wat nu gefloten?

Filmkommissie keurt af
Bad men.

Nederlandse PvdA verliest
Geen land van Kokanje.

CDA'ers winnen
Ruud en zijn lubbers.

Bende met de hamer slaat toe
Is Haemers terug?

Van Rafelghem spreekt...
... van buitenvliegen

Vlamingen bezitten de uitzonderlijke gave alle talen te spreken zonder merkbaar aksent. Voor het Nederlands zijn er weliswaar een aantal moeilijkheden.

Senne Rouffaer

ROSE GRONON: SCHRIJVEN OM TE GENEZEN

BIJ haar dood in 1979 liet *Rose Gronon* (ps. van Marthe Bellefroid — °Antwerpen, 1901) een twintigtal romans en novellen na. Voor haar hele oeuvre kreeg zij in 1973 de Premie voor letterkunde van de provincie Antwerpen. In 1978 scheelde het maar een Boon-haar of Gronon werd ook de driejaarlijkse Staatsprijs ter bekroning van een schrijverscarrière toegekend.

GLAZEN KARVEEL

Enkele jaren na haar dood ontdekte Luc Daems in haar nalatenschap een *brouilloncahier* dat een titelloze maar afgewerkte novelle bevatte. Onder de titel *Laatste tocht* verscheen de novelle in 1985 aangevuld met het eveneens ontdekte, onvolledige, typescript van *De Processie*, een grondig bewerkte versie van de eerste bladzijden van de novelle. Het begeleidend essay in de postume uitgave van *Laatste tocht* bevat een analyse door Daems (p. 41-68). In 1987 verscheen bij de inmiddels vervlogen uitgeverij Den Gulden Engel een bibliofiele uitgave met de vertaling van *Anne-Marie de Wuestenraedt* en het handschrift van de originele (Franse) versie van deze vroege novelle (1939). Daems bezorgde een precieze vertaling van de *Anne-Marie* en een begeleidend essay *Silhouetten van de Schimmenspeler* (p. 57-89). In de nalatenschap werden ook een vijftal ongepubliceerde Franstalige verhalen teruggevonden. Een ervan werd in een vertaling van Luc Daems gepubliceerd onder de titel *Het glazen karveel* samen met de reeds eerder verschenen verhalen *De Indische halsdoek* en *Persephone* (1967). De vertaler schreef ook hierbij een essay over *De moeder van Rose Gronon* (p. 132-158).

GENEESMIDDEL

Op die manier bleef het sinds de dood van Gronon niet stil rond haar figuur en haar werk. Het literair archief van Rose Gronon bevestigde het vermoeden dat het laatste woord rond haar oeuvre nog niet gezegd was en de bevindingen van Luc Daems in zijn vaak revelerende essays tonen de noodzaak aan van

Rose Gronon, grote maar onderschatte dame in de Vlaamse letteren. (foto VUM)

een doorgedreven onderzoek omtrent leven en werk van de schrijfster.

Zo bleek onder meer dat van een belangrijk gedeelte van Gronons werk een oudere Franse versie bestond. Zoals bekend debuteerde Gronon onder haar eigen naam Marthe Bellefroid in het Frans (de novellenbundel *Chande-*

wordt nu verklaard: *Orso* bestond reeds als *Les Ronces de la Couronne* en de novelle had een Franse tegenhanger onder de titel *La Lune de la Moisson*. Van nog ander werk uit de jaren vijftig en zestig zijn oudere Franse versies bekend. De verhouding tussen Franse originele en Nederlandse bewerkingen en/of vertalingen blijft een onontgonnen onderzoeksdo-main.

Als bij geen ander auteur heeft het levensverhaal van Marthe Bellefroid zijn stempel gedrukt op het werk van Rose Gronon. Meer dan men tot nu toe kon vermoeden, heeft haar leven, getekend door een gemis aan echte liefde, Gronon doen grijpen naar de literatuur als vorm van verzet én katharsis. In *De Processie*, de tweede (onvolledige) versie van *Laatste tocht*, bekent Gronon: „Ik zocht naar een geneesmiddel, ik tastte tot ik onder mijn vingers iets warm voelde trillen, een hand die naar mijn hand reikte, iets dat ik kon liefhebben. Iets, of iemand. Liever iets dan iemand. Een beeld, een prent, een stuk verhaal waar ik verder aan spinnen kon” (33).

De autobiografische inslag van *De Reis* (1966) en *Iokasta* (1970) was al eerder bekend.

Tien jaar geleden overleed Rose Gronon, een grote, maar vaak ook onderschatte dame uit onze Vlaamse letteren. Op haar sterfdag, 16 september, wordt de schrijfster herdacht in Wildert (Essen). Voor ons een gelegenheid om even terug te kijken op een aantal Gronon-uitgaven uit de jongste jaren.

leur uit 1936). Op aanraden van o.m. Filip de Pillecijn begon ze in het Nederlands te schrijven. Haar Nederlandstalig debuut in 1954 was op slag tweevoudig: de roman *Orso* en de novelle *De late oogst*. Die plotse produktiviteit

Laatste tocht, de postuum verschenen novelle, vertoont meerdere bindtekens met *De Reis*. Vooral het thema van de gemiste jeugd, onder de verdrukkende invloed van een autoritaire huistiran die haar vader was, komt hier terug, ook al blijft de vaderfiguur op de achtergrond. De vader/dochter-verhouding is een terugkerend thema in het werk van Gronon. De haat, ergernis en weerzin die deze verhouding kenmerken en die op afstand van jaren voor buitenstaanders een pose dreigden te worden, worden nu ook bevestigd vanuit een teruggevonden dagboek dat de periode 1934-1936 (het jaar waarin haar vader stierf) omvat.

TRAGIEK

Datzelfde dagboek en de bewaarde correspondentie reveleren ook een en ander over de jarenlange relatie die Gronon had met Rodja, een tien jaar oudere gehuwde man uit haar omgeving. Maar ook in deze verhouding wordt Gronon gekonfronteerd met de onmogelijkheid van de liefde. Ook deze ervaring van tragiek heeft Gronons leven en werk getekend. Over het verband tussen deze geschiedenis en de novelle *Anne-Marie de Wuestenraedt* heeft Luc Daems onthullende gegevens weten te verzamelen.

Als dochter en als minares moest Marthe Bellefroid optornen tegen een verstikkend patriarchaat. Haar belangstelling voor matriarchale structuren, o.m. in *De Ramkoning* (1962), is een logisch gevolg daarvan. En ook de betekenis die haar ietwat overbezorgde moeder voor haar had, is weinig verrassend. Zij was „als een dam van affektieve warmte en begrip, opgeworpen tegen de frustraties en de luimige willekeur van haar vader” (*De moeder...* blz. 151). Haar beeld roept Gronon meermaals in haar oeuvre op.

De eenzaamheid was voor Marthe Bellefroid de tragische diepte vanwaaruit zij als auteur is opgestaan. Haar oeuvre is ontstaan uit een persoonlijk gemis aan menselijke warmte maar het mitologisch of historisch kader van veel van haar werken verheft deze individuele tragiek tot een universeel menselijke. In het licht van het nieuw materiaal dat Luc Daems heeft aangeboord en dat hier slechts heel partieel kan opgeroepen worden, zal men Gronons werken moeten herlezen. Hopelijk zijn de belangwekkende essays van Daems in de recente Gronon-uitgaven evenveel aanzetten tot een nog te schrijven monografie over leven en werk van Rose Gronon.

I.p.

— *Laatste tocht*. Rose Gronon. Met een analyse door Luc Daems. Uitg. De Clauwaert, Leuven. 1985. 68 blz.

— *Het glazen karveel en andere verhalen*. Rose Gronon. Uitg. De Clauwaert, Leuven. 1988. 158 blz.

— *Anne-Marie de Wuestenraedt*. Vertaling uit het Frans en begeleidend essay „Silhouetten van de Schimmenspeler” door Luc Daems. Uitg. Den Gulden Engel, Wommelgem. 1987. 89 blz.

JAPAN VOOR BEGINNERS

Japan staat in het najaar ter gelegenheid van *Europalia 1989* in de kijker. Voor velen zal dit een unieke gelegenheid zijn om het land te leren kennen. Maar misschien kan een handig naslagwerk hierbij helpen.

EILANDEN-RIJK

De Nederlandse uitgeverij Agon gaf reeds eerder atlassen uit over Afrika, de Bijbel, het Kristendom, Egypte, enz. Aan deze reeks werd nu ook één over Japan toegevoegd. Het gaat hier niet om een klassieke kaarten-en-tabellen-verzameling met gortdroge opsommingen over de televisietoestellen- en de beschilderde kimono-productie van het land. Vanuit een geografische en historische benadering wordt de huidige maatschappelijke evolutie in Japan verklaard.

Japan bestaat uit vier grote en meer dan duizend kleine eilanden. De atlas verkent *Hokkaido*, *Honsjoe*, *Sjikokoe*, *Kioesjoe* en *Okina-wa*. Daarna vertrekt men vanuit de vroegste paleolithische periode: minstens 30.000 jaar geleden was er reeds menselijke activiteit op de archipel.

Rijstkultuur wordt haast automatisch met Japan geassocieerd, maar de techniek van de rijstverbouw werd pas enkele eeuwen voor onze jaartelling vanuit China en Korea op de eilanden geïntroduceerd. Dit wordt verduidelijkt aan de hand van kaarten en foto's van archeologische vindplaatsen. Benamingen als de *Djomon*-, de *Jajoi*- en de *Kofoen*-periode klinken ons voorlopig nog vreemd in de oren, maar het staat vast dat de Japanners een geschiedenis en cultuur kenden die met de Mediterrane wereld kon wedijveren.

Boeddhisme en Shintoïsme hebben hun stempel op de maatschappij gedrukt. Nog heden ten dage worden de kami, de Shinto-godheden vereerd. De oorsprong van deze godsdienst, en de introductie van het boeddhisme komen uitgebreid aan bod. Tempels, grafmonumenten en paleizen getuigen van de godsdienstzin, de macht en de culturele verfijning van de diverse dynastieën en tijdperken. Tot de verbeelding spreken nog steeds de samoerai, krijgslieden die van de 12de tot vorige eeuw in Japan actief waren. Ook zij ontbreken niet in het boek. Het Kaboeeki- en het No-teater, waarmee we beide kunnen kennismaken in de komende maanden, krijgen een bespreking. Verder schenken de auteurs aandacht aan de bezoeken van Portugezen en Nederlanders en de vestiging van het kristendom op de eilanden.

Ter gelegenheid van *Europalia* restau-reerde Brussel zijn Japanse toren.

HEROPELVING

De Meidji-restauratie in 1868 betekende het einde van de *Japanse Middeleeuwen*. De keizer, *Meitsoehito*, kreeg opnieuw meer macht. Hij hervormde het land en zette het op een meer Westers georiënteerde weg. Onderwijs, industrie, leger en regeringsvorm werden drastisch gewijzigd. In de Chinees-Japanse en de Russisch-Japanse oorlog bewees het land klaar te staan om in de rij van de grote mogendheden opgenomen te worden. De ramp die de Tweede Wereldoorlog betekende werd gevolgd door een nooit geziene economische heropleving. Boeiend aan Japan is wel dat het erin schijnt te slagen de wereld van de spits technologie te verenigen met de rijke erfenis van de eigen cultuur.

De boeiende tekst van het boek wordt afgewisseld met artikels over bepaalde plaatsen (Edo, Kioto, enz.) en over speciale thema's (de theeceremonie, Japan en het Westen, Japanse tuinen). Kaarten, foto's en tabellen illustreren en ondersteunen treffend de uiteenzetting. Een must voor dit najaar!

Frank Seberechts

— *Atlas van Japan*. Martin Collcutt, Marius Jansen, Isao Kumakura. Uitg. Agon, Amsterdam. 1989. 240 blz., 1595 fr.

DE VOORKEUR VAN EEN RECENSENT

EEN recensent van kinderboeken heeft uiteraard ook voorkeuren voor bepaalde uitgeverijen. En dit jaar had ondergetekende geluk. Net voor de vakantie kreeg de redactie een omvangrijk postcolli van uitgeverij Facet (Antwerpen). Deze uitgeverij is er in korte tijd in geslaagd in het kinderboekenwereldje in Vlaanderen een plaats te veroveren en meteen ook in de Tip 10 van de Stichting Kinderboekwinkels te staan. Daarom begrijpen wij niet dat de Jeugdlektuurgids er in slaagde in haar overzicht van 10 jaar kinderboeken in Vlaanderen de uitgeverij te vergeten, naast die van C. De Vries-Brouwers, de uitgevers van Lektuurgids. Maar laat ons het over boeken hebben...

PAUSEWANG

Verbaasde Gudrun Pausewang voor enkele maanden nog met het prachtige *De Wolk*, over een ongeval in een kernreaktor, nu is ze er weer met *De Poort*. In een aantrekkelijk ogende uitgave vertelt Pausewang over een vriendschap in Zuid-Amerika. Dat kent ze als haar jaszak, want vele jaren woonde ze er en gaf er les. Ze vertelt het verhaal van de straatjongen Angelito, die leeft van bedelen, vuilnisbakken en stelen, nadat zijn moeder niet meer is weergekeerd uit het ziekenhuis. Op een dag zien de ouders van het rijkeluiszontje Gregorio een leuke speelkameraad in Angelito en ze nemen hem op in hun lukse leventje. Een feestje, aangericht voor de oude kennisjes van Angelito, zonder de toestemming van de ouders, zal Angelito drie jaar later aan de andere kant van de domeinpoort brengen. Van de vriendschap tussen de twee knapen, die eeuwig zou blijven duren, blijft na een paar jaren ook niets meer over. Gregorio zal onder druk van zijn ouders, net zo egoïstisch worden als zij. Geschreven als een sneltrein (vanaf 12 jaar).

Van diezelfde *Pausewang* is er ook nog *De oude man en de berg*. Zoals de omslag zegt: een perfect opgebouwd verhaal. Het is een Indiaans verhaal, van een oude man die door zijn kleinzoon de berg wil worden opgereden, om er te gaan sterven. Onderweg echter grijpt het leven steeds weer naar hem en wil ieder-

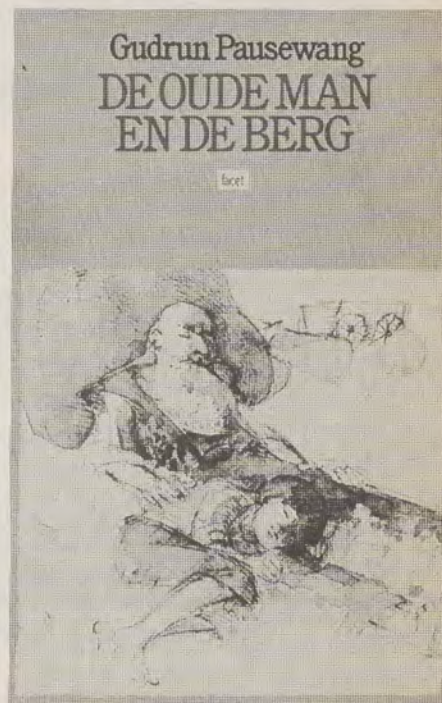
een van zijn wijsheid gebruik maken. Wanneer zijn kleinzoon, Pepito, hem ook nog het alfabet wil bijbrengen, krijgt de oude man plots weer zin in het leven. De zachtbruine druk van de enig mooie tekeningen van *Inge Steineke* en de tekst, kunnen alleen maar het poëtische karakter van dit heerlijke boekje voor kinderen — en voor opa's — verhogen. Een geschenk. (vanaf 10 jaar)

Toen de Nederlandse uitgeverij West Friesland enkele tijd geleden ophield met de publikatie van jeugdboeken, zag het er voor *Lloyd Alexander* niet erg fleurig uit. Deze Amerikaanse schrijver van leuke historische en avontuurlijke jeugdboeken, kwam plots in de kou te staan. Uitgeverij Facet heeft hem opgevist. En direkt in de roos, want *Avontuur in Illyrië* kan men zondermeer tot de beste van Alexander rekenen. Het is het eerste boek (in het Engels zijn er al vier) met als heldin de zestienjarige

Het zijn de voorkeuren die de recensent herkenbaar maken. Na het aandachtig lezen van opeenvolgende rubrieken, kan de goede lezer meestal uitmaken in hoeverre zijn eigen smaak afwijkt of overeenstemt met die van de kritikus.

Vesper Holly, die kan eten als een *geit*, denken als een *schaakmeester*, uitstekend vloekt en een stuk of wat talen beheerst. Het verhaal speelt in 1872 en brengt ons naar de woeste streken van wat later Albanië zal worden. Vesper gaat daar, vergezeld van haar voogd, op zoek naar de vroegere vrijheidsheld, Koning Vartan en zijn legendarische leger van magische krijgers. Onderweg wordt er een aanslag op haar gepleegd, wordt ze ontvoerd, bijna in de lucht geblazen. Spannend. En ook voor jongens geschikt, alhoewel die niet erg graag een meisje als heldin zien... (vanaf 12 jaar)

In *Kater komt terug* van *Jo Pestum* beleeft kommissaris Katzbach zijn tweede avontuur in het Nederlands. Het boek vangt aan met de vondst van een gehangene. Zelfmoord of moord? Katzbach, ook *Kater* genoemd vindt een spoor van moord, dat leidt hem naar de smerige wereld van milieuvervuilers. Hier

gaan zulke grote bedragen om, dat moord helemaal niet meer uitgesloten is. Nu men hele krantenpagina's vult met milieunieuws, is deze milieutriller zeker op zijn plaats. Vanaf 13 jaar, maar ook voor volwassenen.

HET ANDERE BOEK

Toen het boekje *Speelbal* van *Sandra Chick* in Engeland verscheen, sleepte het datzelfde jaar — 1987 — reeds *The other award* in de wacht, kreeg nog een nominatie voor de *Observer Teenage Fiction Prize* en werd geselecteerd bij de twintig beste vrouwenboeken op de feministische veertiendaagse. Het behandelt op zeer kiese, maar indringende wijze de verkrachting van de veertienjarige Cathy door de vriend van haar moeder. Deze in de ik-vorm geschreven roman, is haast een dagboek van de vernedering en de opstanding van een meisje dat werd getekend voor het leven. Men kan en mag er niet onverschillig bij blijven.

Momos

BEZIENSWAARDIG SPEKTAKEL

DIE waerachtige ende een seer wonderlijke historie van mariken van Nieuweghen die meer dan seven jaren meiten duvel woende ende verkeerde (oudste stuk ca 1515), waarvan de auteur onbekend is, bestaat afwisselend uit proza en verzen, en is verwant met de vele prozaromans uit die tijd. Alles lijkt er inderdaad op te wijzen dat *Mariken van Nieuweghen* niet geschreven werd om gespeeld maar wel om gelezen te worden.

FAUSTIAANS

De krachtige hertaling van Bert Decorte, gereviseerd door Fons Goris, bewaart de rauwheid en de naïviteit van de overgeleverde Middelnederlandse tekst. Dezelfde grofheid en ongekunsteldheid die ook scenisch tot uitdrukking komt door suggestieve, obscene gebaren en volkse „bondieuseries”. Zo lijkt God de Zoon (Mark Stroobants) net gestapt uit een goedkoop schilderij. *Moenen*, de duivel (Hervig Ilegems) wordt niet alleen gediend door zijn inderdaad mefistotelische verschijning die negentiende-eeuwse gravures in herinnering brengen, maar ook door een volgehouden stripachtige gestiek die het wat karikaturale karakter van de „aap van God” onderstreept. *Mariken* (Peggy de Landtsheer) overtuigt vooral wanneer het faustiaanse element van de rol op de voorgrond treedt, en wanneer ze zich hoerig aanstelt. In haar jaren van onschuld en, later, van inkeer en berouw reproduceert ze getrouw de verwachte gemeenplaatsen, en dat is ook duidelijk de bedoeling. Klisjees en konventies vieren hoogtij. Popcultuur avant-la-lettre. En terecht. De modernistische aanpak van Goris gaat immers gepaard met heel veel historisch gevoel en dito eruditie, en veronderstelt dan ook bij de toeschouwer enige vertrouwdheid met het middel-eeuwse volksteater.

MASCHEROEN

De voorstelling is enerzijds historiserend en retrospectief, gericht op de oorspronkelijke tekst, anderzijds eigentijds en prospectief qua

regie. Hierdoor ontstaat echter af en toe een kortsluiting tussen tekst en beeld, waardoor een en ander héél even als té nadrukkelijk of geforceerd overkomt. De voorstelling binnen de voorstelling — het wagenspel *Mascheroen* dat Marieken tot inkeer brengt en het „beter dan een sermoen is”, wordt feilloos in beeld gebracht, doch wordt jammer genoeg ontsierd door een allesbehalve geïnspireerde Veerle Wyffels (Onze Lieve Vrouw). Leo Madder daarentegen weet zijn korte verschijning als de paus meesterlijk en ambigu te valoriseren.

De grote kracht van de voorstelling ligt echter in het massaspel. Zo is bijvoorbeeld de scène in de Antwerpse herberg *De Gulden*

Zaterdag 9 september ging in de Stadsschouwburg te Antwerpen *Mariken van Nijmegen* in première, een co-productie KNS en Hoger Instituut voor Dramatische Kunst Studio Herman Teirlinck. Fons Goris tekende voor de regie en het ruimte-ontwerp, wellustig gebruik makend van de technische mogelijkheden die de KNS biedt. Hij regisseerde reeds vele Middelnederlandse en renaissance-stukken. Dat hij inzake regie duidelijke opvattingen koestert, is genoegzaam bekend, en ook nu bleef hij zichzelf gelijk.

Boom bijzonder overtuigend. De twee dronken kroeglopers die naar de gunsten van Marieken dingen (Robert de la Haye en Koen de Sutter) verrichten wonderen. En ook hier worden alle klisjees bovengehaald en — wat belangrijk is — zonder meer waargemaakt. Ze vallen en vechten als ervaren straatjongens uit een schelmenroman of een stripverhaal.

De kostumes van Thérèse Godts zijn konventioneel. Het masker van *Mascheroen*, advocaat van Lucifer (Martin Gyselinck) en het kostuum van de duiveling Modikak zijn zo ontleend aan de hallucinante visioenen van Jeroen Bosch. En de muziek van René Vanhove en Rudi Gentbrugge getuigt van een onheilnelijke dramatiek. De verteller (Camilia Ble-

Het hertaalde *Mariken van Nijmegen* werd in de handen van Fons Goris een genietbaar spektakel.

(foto Marleen Peeters)

reau), die de brug maakt tussen spel en toeschouwer, spreidt genoeg afstandelijkheid ten toon om de gepaste mengeling van kinderlijke fantasie en een vleugje skepsis waar te maken.

GENIETBAAR

Door het benadrukken van het episch karakter van de populaire vertelling heeft Fons Goris een beslist genietbaar spektakel opgebouwd, waarbij hij de vervreemdende karikatuur en het volkse klisje niet uit de weg ging.

Toch blijft dit spektakel, ondanks zijn onmiskenbare kwaliteiten, een anthologische bezienswaardigheid. Het wereldbeeld dat er in verscholen ligt staat zó ver van onze sensibele (ondanks beslist actuele passages over de moordende onzin van partijchap en de verloederder der kunsten) dat momenten van grote emotie zich niet onweerstaanbaar opdringen.

Henri-Floris Jespers

— *Mariken van Nijmegen*. Nog op 16 (om 20u.) en op 17 sept. (om 15u.). En van woensdag 15 tot zondag 19 november. KNS-Antwerpen.

BATMAN EN DE ONTBIJTCINEMA

Als je er Van Dale op nakijkt, zul je geen *koffiekoek* vinden, nauwelijks een *koffiebroodje*. Het zijn echter wel degelijk koffiekoeken en croissants die men krijgt voorgeschoteld bij het nieuwste cinemafeenomeen: de ontbijtcinema.

Hetgeen al enkele jaren werd geëksperimenteerd in Brussel, is nu een draaiplateau geworden, waarbij Antwerpen, Gent, Luik en Namen de mogelijkheid bieden voor de cinema van de tweede kans. Heb je een leuke film gemist en heeft iedereen je gezegd dat je die *moet* gezien hebben, kijk dan naar de programmatie, want film is nog steeds best in een donkere zaal en op groot scherm. Vergeet voor een keer de wellustige genoegens van de zondagochtend om ze te ruilen voor het genoeg van de bioskoopzaal. Als je nagaat dat je in een restaurant gemiddeld tussen 90 en 150 fr. betaalt voor een ontbijt, en hier twee croissants krijgt en koffie *a volonté*, met film als nagerecht, voor 150 fr., dan hoef je toch niet meer na te denken, over wat je zondachtochtend moet doen. En zo vroeg hoef je nu ook weer niet van onder het laken, want al staat er dat de vertoning om 10 uur begint, daar bedoelen ze enkel mee dat er om tien uur koffie en koek zijn. Pas om 10u.30 gaat de film draaien. En als er nog koeken over zijn, krijgen grotere eters nog een tweede kans. Kom echter niet *té* laat, je plaatsje zou wel eens bezet kunnen zijn, want sommige films hebben een beter tweede, dan een eerste leven. En als je van klassiek houdt, zit er (in Antwerpen althans) een strijkersduo om je wakker te maken.

BATMAN

In de filmwereld is men ook druk in de weer, samen met **Batman**, een aanval uit te voeren op het bordje *Kinderen niet Toegelaten*, dat men graag zou verhangen zien. Hier zou men, net als in de meeste andere landen ter wereld, het sisteem van de films geschikt vanaf 12 jaar moeten invoeren, dat geeft de filmkeuringskommissie meer mogelijkheden om *onderscheid* te maken. Wij blijven erbij dat de commissie in het verleden flaters heeft begaan, door geweldfilms *Kinderen Toegelaten* mee te geven. Zelfs als men die nieuwe categorie zou gaan hanteren, blijven wij pleiten voor die hogere grens voor films als **Rambo's** die het opnemen tegen **Jean-Claude Van Damme's** en **Chuch Norrissen**, die enkel maar worden gemaakt ter verheerlijking van het geweld.

Batman blijft kinderen niet toegelaten

Kan men Batman niet in één keer heel die voorgaande rotzooi laten opruimen, misschien kan hij er meneer **Superman** nog bijhalen, en als ze dan toch bezig zijn schoon schip te

maken, laten ze dan ineens een nieuwe Filmkeuringskommissie benoemen...

Willem Sneer

ADVERTENTIE

EEN ZOMER VOL MUZIEK

DE Vlaamse groep van het seizoen was uiteraard **Clouseau** die nu met *Dansen* het sukses van *Anne* wil overdoen... De meest beloftevolle stem voor de toekomst is die van **Helmut Lotti**, die met zijn amper 19 jaar en het singeltje *Kom nu/Love me* een opgemerkt debuut maakt. En als enige Vlaamse laureaat van de Nederlandse soundmix het tot nummer één van de Vlaamse toptien wist te vertalen. Een merkwaardige stem, die hopelijk mettertijd in het „betere” genre verzeilt, en voor wie naar ons gevoel een mooie zangloopbaan weggelegd is.

De meest verguisde artieste was deze zomer de Britse **Tanita Tikaram**, die na haar uitverkocht optreden in de Brussels AB op de Torhout-Werchterplanken vooral door de pers te licht werd bevonden. Ondanks enkele schoonheidsfoutjes heeft het publiek evenwel volop genoten van haar prachtsongs zoals *Good tradition*, de *Cathedral song* en *Twist in my sobriety*, en kijken ook wij uit naar een nieuwe opname waarmee ze de bal terugkaatst.

„The Feetwarmers”, spetterende klanken tijdens de derde Vilvoordse Kroegentocht. (foto Ronald Szommer)

STRAATGEWELD

De nazomer ging al meteen van start, en de derde *Vilvoordse Kroegentocht* mocht er alvast zijn. Zes al dan niet bekende akoestische groepen deden er de acht kroegen rond de grote markt aan, en zorgden voor stemming, virtuose folk, pit en ambians met jazzy-klanken of country. De twee uitblinkers, dankzij het volwaardig samenbrengen van enkele voor-noemde ingrediënten tot een geheel, waren de country-bluegrass groep **Rawhide** en de organizerende folk & volksmuziekgroep **Zakdoek**. *Rawhide* kan je best beluisteren op hun recente elpee *Just passing through*, waarop het glansrijk musiceert en samenzingt. Kortom een streling voor het oor, en ook „live” mochten ze er zijn. **t Klikske** was zoals steeds professioneel, de Boliviaanse **Kollasuyu-Nan** bekoorde met eksotische klanken uit de Andes. **The Feetwarmers** warmden de septembernacht op en het weinig gekende **t Kofferke** onderlijnde onze rijkdom aan goede uitvoerders van Vlaamse folk. Een te weinig gekende groep die beslist nog zal groeien.

De Nieuwe Snaar bracht zopas het singeltje *Te Laat* uit, en op 18 september e.k. verschijnt de langspeler *Hackadja*. Vanaf 22 september

tot 2 december is de groep op rondreis. Een uitzonderlijk concert geven ze ten beste naar

Voor één keer is iedereen het eens: het was dé zomer van onze dromen, en net zoals die uitgelezen zomer van '76 ook op muzikaal vlak een topper van formaat.

De muzikale wedijver tussen BRT en VTM was een vriendschappelijk duel dat door velen werd toegejuicht, en niet in het minst door de Vlaamse schlagerzangers. Vooral aan de kust heeft men het op elk vlak bruin gebakken. Daarbij werd de kwaliteit dikwijls veronachtzaamd en was de gunst van het publiek de enige norm. Zelfs Will Tura en Erik Van Neygen bezondigden zich met hun jongste singeltje, terwijl anderen dan weer een poging deden om boven de massa uit te stijgen.

aanleiding van *10 jaar AB*, voor de gelegenheid versterkt met Stoy Stoffelen, Jean Blaute en Kris Peeters. Het programma draagt de naam „Best of...” en loopt op 24 september in de Brusselse Ancienne Belgique.

VANGELIS EN VIC NEES

Liefhebbers van gevoelsvolle filmmuziek van moderne Griekse oorsprong zullen in hun nopjes zijn: bij Polydor verscheen de verzamelplaat van **Vangelis**, waarop je de belangrijkste melodien van recente prenten zoals *Missing* en *Bladerunning*, maar ook *Muiterij op de Bounty* en zijn onvergetelijke *Chariots of fire* vindt. Emotie en sfeerschepping zijn zijn belangrijkste bekommernis, en in tegenstelling met andere filmkomponisten laat hij zich geen afgemeten timing omwille van het beeld opdringen. Bij flarden ontwaart je nog een vleugje Griekse volksmuziek, evenwel verpakt in een elektronisch wereldformaat.

Voor moderne Vlaamse klassieke muziek moet je zondag 17 e.k. naar Grimbergen, waar aan de Liermolen de bekende komponist **Vic Nees** zijn gelijknamige suite door o.m. het Nausikaakoor laat uitvoeren.

S.D.

DE RODE DUIVELS NAAR ITALIE

SINDS onze nationale ploeg op het Europees kampioenschap van 1980 het statuut van voetbalgrootmacht verloor, heeft zij in wedstrijden met inzet maar zelden ondermaats gepresteerd. In dat historische jaar 1980 kwalificeerden onze Duivels zich weliswaar met meer geluk dan wijsheid en klasse voor de eindronde van het EK ten nadele van Noorwegen, Portugal, Oostenrijk en Schotland. Eens zover veroverde onze nationale ploeg zich snel een „specifieke reputatie”.

CREDO

In het buitenland werden en worden wij gevreesd, geminacht en gerespecteerd als de ongekroonde koningen van het counter-voetbal, van de tegenaanval. Voetballen vanuit een solied georganiseerde verdediging is het *credo* van ons voetbal. Wie geen doelpunt inkasseert verliest nooit en hoeft slechts één keer te scoren en te winnen. Avontuurlijk voetbal stemt niet overeen met ons karakter. De taal van de cijfers volstaat eigenlijk om het succesverhaal van de Rode Duivels in de jaren tachtig te vertellen.

Om concreet te zijn: de Rode Duivels kwalificeerden zich voor het WK 1982 via vijf overwinningen en één gelijk spel. In vier van de vijf gewonnen matches inkasseerden zij géén doelpunt. Tweemaal was het 1-0! De tegenstanders heetten Ierland, Nederland, Cyprus en Frankrijk. Niet mis dus. Op de Mundial zelf wonnen de jongens van Guy (Thys) tweemaal met 1-0. Ze verloren ook eens met 1-0 en tweemaal werd het 1-1. Duidelijker kan moeilijk.

We ontleden het kwalifikatietornooi voor de Mundial van 1986. Vier thuisoverwinningen waarvan drie zonder tegendoelpunt! Twee draws, tweemaal 0-0. De tegenstanders waren Albanië, Griekenland, Polen (de reekswinnaar) en opnieuw Nederland.

De voorronde voor het WK '90 verliep volgens hetzelfde „klassieke” patroon: 1-0 thuis tegen Zwitserland, 0-0 in Tsjechoslowakije, 1-1 in Portugal, 2-1 thuis tegen Tsjechoslowakije. Op de eigen Heizel, nochtans geen monument van geborgenheid, zijn de Rode Duivels nau-

welijks te kloppen. In de jaren tachtig verloren zij geen enkele wedstrijd „met inzet” onder het atomium. Enkel in vriendschappelijke partijen (meestal voorbereidingsmatches op eindronden) gingen ze driemaal ten onder. Verder wonnen ze in de nationale kuip drieëntwintig interlands en speelden viermaal gelijk. Van die vier matches waren er weer twee met een „vriendschappelijk” karakter. Het wil wel wat zeggen natuurlijk. We kunnen begrijpen dat geen tegenstander gelukkig is wanneer zijn naam samen met die van „België” uit de urne wordt gehaald bij de loting...

De laatste twijfel is weggenomen: de Rode Duivels gaan naar Italië. De 3-0 winst tegen Portugal liet aan duidelijkheid niet te wensen over. We blijven de absolute meesters van het counter-voetbal. Wie „ons” wil kloppen moet niet één maar minstens twee klassen sterker zijn en in het voetbal van vandaag is de nivellering door de opgang van de fysiek en de tactiek en de neergang van de techniek en het improvisatievermogen zo ver doorgetrokken dat onze Duivels tegen vrijwel niemand „kansloos” in het veld verschijnen. Zoveel is zeker.

TROTS

In het buitenland vindt niemand het een „eer” tegen de Duivels in de wei te moeten. Wanneer er tegen ons wordt gewonnen vindt men dat normaal, wanneer er wordt verloren (wat voor velen helaas het geval is) wordt meewarig onbegrijpend met het hoofd geschud.

Uit een en ander mag U afleiden dat we eigenlijk wel een beetje trots mogen zijn op de prestaties van de nationale ploeg die „heel gewoon” in het verlengde liggen van de vaak

Rode Duivel Jan Ceulemans is rekordhouder wat betreft het aantal interlands. Tegen Portugal zorgde hij voor de eerste treffer. (foto VUM)

ook sterke verrichtingen — meestal op hetzelfde patroon geborduurd — van onze klubelftallen in de Europese bekercompetities. Al moeten we Raymond Goethals gelijk geven wanneer die beweert dat de voorronden van de jaren tachtig in niets nog gelijken op die van vroegere decennia toen veel scherpere kwalificatiecriteria werden aangelegd.

Wanneer zijn Duivels zich eind jaren zestig voor de Mundial plaatsen gebeurde dit ten nadele van Spanje en Joegoslavië (en Finland) en er mocht toen maar één ploeg verder omdat slechts zestien (nu vierentwintig) landen tot de eindronde werden toegelaten. De tijden zijn inderdaad veranderd.

DE OUDE, DE REKORDHOUDER EN DE NIEUWE

Er ligt wel een continuïteit, een konstante in het suksesverhaal van de Rode Duivels. Toen Goethals zijn triomfen vierde met de nationale ploeg werd het team gedragen door sterke persoonlijkheden. *Paul Van Himst* was een spijfiguur en naast hem ontwikkelde *Wilfried Van Moer* zich tot de beste naoorlogse Belgische voetballer. Die eretitel hoeft hij naar ons gevoel nog steeds niet in te leveren. Die *oude en versleten* Van Moer was ook het „medikament” waarmee Guy Thys eind jaren zeventig zijn zieke Duivelsploeg genas en tot nieuw, nog steeds voortdurend leven wekte.

Van Moer, wiens veelzijdige aanleg en onblusbaar temperament voor ons ongeëvenaard blijven, werd als „leider” afgelost door *Jan Ceulemans*. Jan was en blijft een prototype. Een model. Een ploegspeler en anti-vedette. Hij leunt dicht aan bij Van Himst die meer talent maar minder ijver (of gedrevenheid) in zijn spel legde. Het mag niemand verwonderen dat Ceulemans Van Himst heeft afgelost als *rekordinternational*. De cijfers houden in deze geen erkenning van verdiensten in. De nationale ploeg trad in de jaren tachtig veel

vaker in het veld dan in de jaren zestig. Maar het rekord was en is in goede handen.

Nu Caje stilaan de jaren, de sleet en soms ook wat stijfheid begint te gevoelen meldt zich opnieuw (en gelukkig) een opvolger. *Marc Degryse*. Sommigen noemen hem de nieuwe Van Moer. Dat is erg hoog gegrepen. Maar de kleine, vaardige en wendbare Westvlaming doet in zijn beste momenten wel aan zijn illustere voorganger uit het land van Waas denken. Degryse wordt dus belast met zware erfenissen. Van zijn individueel welslagen (en dat van nog een paar anderen) zal voor ons voetbal, veel, zoniets alles afhangen want er bestaan geen grote ploegen zonder grote individualiteiten.

De trainers mogen immers de mooiste theorieën opbouwen rond fysiek en tactiek, op het veld zullen „de meesters” altijd de lijnen blijven uitzetten. Zij moeten de mooiste verhalen van hoofdletters met krullen voorzien. En dat is maar goed ook.

LACHEN

De Rode Duivels (én Jan Ceulemans én de onvolprezen oud-strijder Eric Gerets) spelen dus een derde wereldbekerturnooi op rij. Dat is begrijpelijkerwijze een financiële opsteker voor de voetbalbond. Veel lires (televisierechten, toegangsgelden, commerciële revenu's)

in het vooruitzicht en binnenlands zijn gegaandeerd nog meer sponsorgelden in aantocht. Het is ze gegund. Maar we willen de bondsvoorzitter toch tot voorzichtigheid aanmanen. De man begint op een automaat te gelijken die het denken volkomen heeft verleerd. Wanneer hij een mikro voor de neus krijgt gestoken dreunt hij zijn versjes af.

Hoe belangrijk dit alles wel is voor de federatie, hoe hard er wel gewerkt wordt, dat voetbal weer echt een feest is, dat de jeugd aantrekt en dat die nationale ploeg toch een schitterend visitekaartje is waar jong en oud fier mag op zijn.

We gaan het nog meemaken dat de kijkers al beginnen lachen nog voor, nu doen ze het gelukkig nadat, de voorzitter heeft gesproken.

Flandrien

FATALE BINDING

Langzaam maar zeker gaan voetbal en geweld zich over gans de wereld verbinden. In Latijns-Amerika waren er de rellen rond Chili-Brazilië en Brazilië-Chili. Herrie op en rond het veld en over het resultaat werd voor de groene tafel beslist. Vorige week was Stockholm in paniek toen de Engelse voetbalsupporters zich aanboden. Margaret Thatcher zou er bij de FA (de Engelse voetbalbond) op aandringen af te zien van deelname aan de eindronde van de Mundial en vorig weekend was er herrie in Eindhoven naar aanleiding van de match PSV-Ajax. Het is teveel en het gebeurt te systematisch om nog over toeval te kunnen spreken.

Eigenlijk weet niemand nog hoe het probleem, dat maatschappelijke achtergronden heeft, aan te pakken. Links en rechts wordt gewag gemaakt van „integratie” van de supporters in het klubleven. Hoe dat moet wordt er niet bijverteld. Maar het wordt wel de hoogste tijd dat de overheden en de clubs begrijpen dat ze moeten samenwerken wil de voetbalsport niet gaan lijden onder haar immense populariteit.

Het kan toch niet dat steden in staat van alarm verkeren wanneer binnen haar grenzen een belangrijke match wordt gespeeld om maar te zwijgen over de enorme financiële lasten waarmee de gemeenschap daardoor wordt opgezadeld.

De Rode Duivels gaan haast zeker naar het wereldbekerturnooi in Italië. Tegen Portugal hoorden Eric Gerets en Marc Van der Linden tot de uitblinkers. (foto VUM)

ZATERDAG 16 SEPT.

BRT 1

- 15.30 **Sombere doorgang**, film
- 17.15 **De kollega's**, serie
- 18.10 **Carolientje en kapitein Snorrebaard**, serie
- 18.25 **Postbus X**, serie
- 18.50 **Jong Tenuto**, muzikaal talent
- 20.00 **Buren**, serie
- 20.25 **Bloedeed**, TV-film
- 22.00 **Oei veel liefs**, grappen

BRT 2

- 19.00 **Zonen en dochters**, serie
- 20.00 **Leven... en laten leven**, milieumagazine
- 21.15 **Het ei van Christoffels**, weekendmagazine

VTM

- 17.00 **VTM-Super 50**, hitparade
- 18.00 **Highway to heaven**, serie
- 20.00 **Le clan des Siciliens**, film
- 22.35 **Cleopatra**, film

Ned. 1

- 18.24 **Vlucht door de wildernis**, serie
- 19.18 **Roseanne**, serie
- 20.17 **Bloemencorso Aalsmeer**, reportage
- 22.41 **The border**, film

Ned. 2

- 17.50 **New wilderness**, natuurserie
- 18.40 **Top 40**, pop
- 19.25 **Wijnexpress**, info
- 20.29 **Miami Vice**, serie
- 21.15 **Minispecial Don Johnson**
- 23.50 **Coriolanus**, held zonder vaderland, film

Ned. 3

- 19.10 **De schat van koning Salomon**, dok.
- 20.29 **Woman of the year**, film

ZONDAG 17 SEPT.

BRT 1

- 11.00 **De zevende dag**, praatkaffee
- 13.00 **Sunday Proms**, concert
- 14.45 **Martijn en de magiër**, jeugdfilm
- 16.45 **Volkskunde**, Oud-Limburgs schuttersteest
- 18.15 **Camera**, magazine
- 20.15 **Mira**, film
- 22.00 **I.Q.**, kwis
- 22.45 **Rusland onder de tsaren**, dok. serie

VTM

- 15.00 **VTM-Kinderklub**
- 17.00 **Tien om te zien**, show
- 20.00 **Sins**, miniserie
- 21.30 **Murphy Brown**, serie
- 22.30 **Cleopatra**, film

Ned. 1

- 15.31 **Het gevecht om de arend**, natuurfilm
- 16.18 **Howard's way**, serie
- 17.05 **De sprookjesverteller**, Hans, mijn egel
- 17.56 **Vara's kindermenu**
- 19.07 **Flying doctors**, serie
- 20.28 **Sonja op zondag**, praatshow
- 21.18 **Cagney en Lacey**, serie

Ned. 2

- 10.25 **Hals over kop**, serie
- 20.10 **Spijker**, serie
- 20.18 **Paul Haenen & Betty Asfalt kompleks**, humor
- 21.10 **Een teken van leven**, dok.

- 21.40 **La storia**, serie
- 23.05 **Spijker**, serie

Ned. 3

- 21.08 **Taxi in de nacht**, kortfilm

MAANDAG 18 SEPT.

BRT 1

- 17.30 **Sinja Mosa**, serie
- 18.25 **Liegebeest**, serie
- 18.40 **Rondomons**, Op weg naar school
- 20.00 **Boemerang**, kwis
- 20.10 **Buren**, serie
- 20.30 **De drie wijzen**, kwis
- 21.40 **Krokant**, schaaldieren
- 22.50 **Huizen kijken**, info

BRT 2

- 19.00 **Zonen en dochters**, serie
- 20.00 **Modem**, Het geheim van de katedraalbouwers
- 21.30 **De draad van Ariadne**, Vrije tijd, eigen tijd?
- 22.20 **De kwaliteit van A tot Z**, info

VTM

- 17.00 **VTM-Kinderklub**
- 17.30 **Batman**, serie
- 18.05 **Cijfers en letters**
- 18.30 **The power, the passion**, serie
- 19.30 **Rad van fortuin**
- 20.00 **Wie ben ik**, spel
- 20.30 **Mission impossible**, serie
- 21.30 **Golden girls**, serie
- 22.30 **Vroemtuigen**, info
- 23.00 **Taxi**, serie

Ned. 1

- 17.45 **Kinderprogramma's**
- 18.30 **Ravioli**, serie
- 19.52 **De rechterhand van de duivel**, film
- 22.40 **Op eigen kracht**, dok. serie

Ned. 2

- 17.17 **Julia Iglesias**, reportage
- 18.00 **Hollands glorie**, serie
- 18.50 **Unicef**, dok.
- 19.20 **De brekers**, serie
- 20.28 **Patton**, film

DINSDAG 19 SEPT.

BRT 1

- 17.30 **Sinja Mosa**, serie
- 18.20 **Het station**, kindermagazine
- 18.45 **Op het terras**, seniorenmagazine
- 20.00 **Boemerang**, kwis
- 20.10 **Buren**, serie
- 20.35 **Margriet**, praatshow
- 22.45 **Liederrecital Schumann**, concert

BRT 2

- 19.00 **Zonen en dochters**, serie
- 20.00 **Badlands**, film
- 22.15 **Sukses in eigen zaak**, info

VTM

- 17.00 **VTM-Kinderklub**
- 17.30 **Batman**, serie
- 18.05 **Cijfers en letters**
- 18.30 **The power, the passion**, serie
- 19.30 **Rad van fortuin**
- 20.00 **Soundmixshow**
- 21.00 **Lincoln**, serie
- 22.30 **Confessions of Felix Krull**, serie

Ned. 1

- 17.45 **Een dag uit het leven van de muis**, natuurserie
- 19.18 **Pack of lies**, film
- 22.40 **Rian de Waal**, klassieke muziek

Ned. 2

- 16.00 **I was a male War Bride**, film
- 17.46 **Groen en grondig**, agrarisch magazine
- 18.40 **De mini playbackshow**
- 20.28 **De engel der wrake**, serie

Ned. 3

- 20.29 **Holland dance festival**, ballet

WOENSDAG 20 SEPT.

BRT 1

- 16.00 **De tovenaars van Oz**, serie
- 16.50 **De kleinste zwerfver**, serie
- 17.15 **Magica**, serie
- 17.30 **Sinja Mosa**, serie
- 18.10 **Johan en de Alverman**, serie
- 18.35 **Kilimanjaro**, jeugdnieuws
- 19.00 **De zonen van Abraham**, dok. serie
- 20.00 **Boemerang**, kwis
- 20.10 **Een zaak voor twee**, serie
- 21.10 **50 prijzen van Jos Ghysen**, kwis
- 21.50 **Oogappel**, info
- 22.45 **Saenredam**, kunst

BRT 2

- 18.45 **Rin**, serie
- 19.00 **Zonen en dochters**, serie
- 20.00 **Sportavond**

VTM

- 17.00 **VTM-Kinderklub**
- 17.30 **Batman**, serie
- 18.05 **VTM-Super 50**, hitparade
- 19.30 **Rad van fortuin**
- 20.00 **Escape to Witch Mountain**, film
- 21.40 **Star**, filmnieuws
- 23.00 **Simon and Simon**, serie

Ned. 1

- 15.00 **Westbrook hospital**, serie
- 15.55 **Eekhoorns**, natuurfilm
- 19.45 **Rotorua**, land van de Maori's
- 20.42 **Een man als Norman**, doku-drama
- 21.34 **Survival Assen**, reportage

Ned. 2

- 18.35 **Countdown**, pop
- 19.25 **Family Ties**, serie
- 20.29 **Run the Gauntlet**, sportspektakel
- 21.45 **Travel klub**, toeristisch progr.
- 22.40 **Hitler's verborgen machtscentrum**, dok. serie

Ned. 3

- 20.26 **Alaska**, film

DONDERDAG 21 SEPT.

BRT 1

- 18.10 **Kung Fu**, serie
- 20.00 **Boemerang**, kwis
- 20.10 **Buren**, serie
- 20.35 **Felice!**, spel
- 21.05 **Panorama**, aktualiteiten
- 22.00 **Verrassende vertellingen**, serie
- 22.45 **Première**, nieuwe films

BRT 2

19.00 Zonen en dochters, serie
20.00 Een doorn onder de vingernagel, film
21.30 Container, praatshow

VTM

15.00 Tennis, European Ladies Challenge
17.30 Batman, serie
18.05 Cijfers en letters
18.30 The power, the passion, serie
19.30 Rad van fortuin
20.00 Tien om te zien, show
21.00 Taurus Rising, serie
22.30 Baby Boom, serie
23.00 Hogan's heroes, serie

Ned. 1

17.46 Thuis in de dierenwereld, serie
18.08 Vara's kindermenu
19.20 De baas in huis, serie
21.18 Golden girls, serie

Ned. 2

17.00 De vlieg, kortfilm
18.40 David de kabouter, serie
19.06 Music masters, kwis
21.03 Stripes, film
22.45 De trompet en het spiegeltje, dok.

VRIJDAG 22 SEPT.

BRT 1

17.30 Sinja Mosa, serie
18.20 Schoolslag, spel
20.00 Boemerang, kwis
20.10 Buren, serie
20.35 De man van de zilverrivier, film
22.50 Filmspot, info
23.20 Citadel, serie

BRT 2

19.00 Zonen en dochters, serie
20.00 WO II: De Oostfronters, dok. serie
21.15 Een goede eeuw kunst, dok.
21.40 Kamerorkest Sinfonia, klassiek

VTM

15.00 Tennis, European Ladies
17.00 VTM-Kinderklub
17.30 Batman, serie
18.05 Cijfers en letters
18.30 The power, the passion, serie
19.30 Rad van fortuin
20.00 The killing fields, film
23.30 Crime story, serie

Ned. 1

15.35 Olie, dok. serie
16.25 Anne van het groene huis, jeugdserie
18.25 Indonesië, dok. serie
20.28 Waar in 't bronsgroen eikenboom, 150 jaar Limburg
21.55 Drie hoog achter, serie
22.40 In 't holst van de nacht, serie
23.30 Joey Cappelletti, film

Ned. 2

16.00 Dieren in het wild, serie
17.00 Derrick, serie
18.05 Zoo is de dierenwereld, dok. serie
19.00 Gloss, serie
20.28 He, mag ik mijn echtgenote terug?, toneel

Ned. 3

20.29 De afrikaanse, opera

Jan Declair en Willeke van Ammelrooy in Mira, de eerste van een reeks succesfilms, gebaseerd op Nederlandstalige romans. Zondag 17 sept. op BRT 1, om 20u.15.

ZATERDAG 16 SEPTEMBER

WOMAN OF THE YEAR

Dit is de eerste van negen films waarin Katharine Hepburn samen speelde met Spencer Tracy. In 1942 kocht zij het script, engageerde regisseur George Stevens en trok Tracy aan voor de hoofdrol in deze romantische komedie, de moeizame relatie tussen een sportjournalist en een verslaggeefster. (Ned. 3, om 20u.29)

ZONDAG 17 SEPTEMBER

MIRA

Vlaams-Ned. film uit 1971 naar de roman De Teloorgang van de Waterhoek van Stijn Streuvels, met o.a. Jan Declair, Willeke van Ammelrooy en Charel Janssens. (BRT 1, om 20u.15)

MAANDAG 18 SEPTEMBER

PATTON

Amerik. oorlogsfilm uit 1969 met George C. Scott, Karl Malden en Stephen Young. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is Patton de ondergeschikte van generaal Bradley. Maar in 1943 wordt hij naar Tunis gestuurd om de VS-troepen te leiden in de strijd tegen Rommel. (Ned. 2, om 20u.29)

DINSDAG 19 SEPTEMBER

BADLANDS

De 25-jarige vuilnisophaler Kit heeft de vader van zijn 15-jarige vriendin Holly neergeschoten omdat die zich tegen hun relatie

verzetste. Kit slaat op de vlucht met Holly, een spoor van bloed en vernieling achter zich latend. Amerik. film uit 1973 met Martin Sheen en Sissy Spacek. (BRT 2, om 20u.)

WOENSDAG 20 SEPTEMBER

ESCAPE TO WITCH MOUNTAIN

Amerik. film uit 1975 met o.a. Ray Milland, Donald Pleasence en Kim Richards. Na de dood van hun pleegouders wordt de tweeling Tony en Tia in een weeshuis gestopt. Dankzij bovennatuurlijke gaven slagen zij erin uit het weeshuis te ontsnappen. (VTM, om 20u.)

DONDERDAG 21 SEPTEMBER

STRIPES

Op een dag wordt het John Winger, een taxichauffeur, allemaal te veel. Hij laat zijn magen met passagier in de steek en neemt dienst bij het leger. Amerik. komische film uit 1981 met Warren Oates en Bill Murray. (Ned. 2, om 21u.03)

VRIJDAG 22 SEPTEMBER

SOMETHING FOR JOEY

Amerik. biografische film uit 1977 met Geraldine Page, Marc Singer en Heff Lynas. John Cappelletti is de vedette van de voetbalploeg van de school. Zijn jongere broer Joey lijdt aan leukemie. Toch bestaat er een geweldige emotionele band tussen beide broers... (Ned. 1, om 23u.30)

HET PARTIJBESTUUR DEELT MEE

Na afloop van het Volksunie-Partijbestuur van maandag 11 september j.l. heeft algemeen voorzitter Jaak Gabriëls volgende mededelingen verspreid ten behoeve van de pers.

Het Partijbestuur van de Volksunie besteedde op zijn wekelijkse bijeenkomst aandacht aan de initiatieven tot de uitwerking van een nieuwe politieke cultuur, de onderwijslasten uit het verleden, en het ontwerp-Busquin betreffende de ziekenfondsen.

DEPOLITISERING

Met betrekking tot het regeringsontwerp tot depolitiseren van de magistratuur vraagt de VU een vlugge afhandeling van het in het Regeerakkoord aangekondigde ontwerp. Het bedoelde ontwerp moet dringend ter advies aan de Raad van State worden overgemaakt, zodat het Parlement onverwijld zijn inspraakrechten kan opnemen. De VU vraagt tevens een dringende afhandeling van het ontwerp inzake de objectiviteit bij aanstellingen en benoemingen in het openbaar ambt.

Het Partijbestuur wenst in dit kader tevens te verwijzen naar de initiatieven die minister van Wetenschapsbeleid Hugo Schiltz ontloopte. De VU maakt hierbij haar gelukwensen over aan Schiltz, die het streven naar een nieuwe politieke cultuur daadwerkelijk in toepassing brengt binnen zijn departement. Zowel wat het toekennen van de onderzoeksopdrachten — met betrekking tot de nationaal gebleven sectoren van het wetenschapsbeleid — als wat betreft de aanwervings- en benoemingsprocedure binnen het Departement Wetenschapsbeleid gaat het om daadwerkelijke vernieuwingen. Essentiële elementen in deze nieuwe politieke cultuur binnen Wetenschapsbeleid zijn de publieke oproepen voor de onderzoeksopdrachten, de instelling van gemengde beoordelingsjury's (met aanwezigheid van neutrale екsternen), en, wat de aanwerving van ambtenaren betreft, de rangschikking van de kandidaten door een gemengde jury van екsternen en vertegenwoordigers van het eigen departement.

LASTEN UIT HET VERLEDEN

Het Partijbestuur ging tevens nader in op het dossier van de onderwijsschulden. Het dossier van de „lasten uit het verleden”, sterkt de VU in haar bewering over de meer-kost die het unitair houden van een aantal maatschappelijke beleidssectoren met zich brengt. Het onderwijsdossier toont in alle duidelijkheid aan wat een te lang uitgestelde federalisering van het onderwijs Vlaanderen heeft gekost. Het Vlaamse streven om de lat gelijk te leggen blijkt in unitair verband onhaalbaar. Eindelijk is naar de toekomst toe voor de eigen bevoegdheden van Vlaanderen en Wallonië orde op zaken gesteld. Het Partijbestuur stelt dan ook dat de federalisering van de sociale zekerheid, de NMBS, en de unitair gebleven fragmenten van het beleid inzake bvb. Openbare Werken in de toekomst onafwendbaar wordt.

ZIEKENFONDSEN

Met betrekking tot het ontwerp-Busquin op de ziekenfondsen stelt de VU-Partijbestuur zich vragen bij de mogelijke uitbreiding van de activiteiten van de mutualiteiten met een pakket supplementaire diensten. Bijkomend vraagt de VU zich af of de scheiding tussen de wettelijke en de vrije opdrachten van de ziekenfondsen niet uitdrukkelijker moet worden door-

gevoerd. De aktuele misbruiken moeten in een technische commissie, opgericht in het kader van het centrale controlebeheer worden aangepakt. De VU wenst te benadrukken in geen geval te kunnen dulden dat het huidige ontwerp-Busquin de mistoestanden van vroeger zou pogen te legaliseren. Teneinde deze misbruiken in de toekomst onmogelijk te maken, werd, onder voorzitterschap van senator Walter Peeters, een interne werkgroep opgericht, die weldra uitgebreid onze houding terzake zal toelichten.

STATUTAIRE VERKIEZINGEN BINNEN DE VU

Dit jaar worden binnen de VU de statutaire verkiezingen voor het partijbestuur gehouden. Dit betekent dat de partijraad moet overgaan tot de verkiezing van een algemeen voorzitter, een algemeen sekretaris, twee ondervoorzitters, acht leden van het partijbestuur en een bijkomend lid verantwoordelijk voor de jongerenwerking.

Na de periode voor de kandidaatstelling heeft de partijraad zaterdag jongstleden de intentieverklaringen aanhoord van de kandidaat-voorzitters en de kandidaat-sekretaris. Dit gebeurde tijdens een besloten vergadering in Brussel waarop ruim honderd partijraadsleden aanwezig waren.

Huidig voorzitter Jaak Gabriëls, tevens kandidaat voor een nieuwe termijn, stelde zijn intentieverklaring onder het motto „Geen vaandelvluht”. Dit motto houdt hij ook aan als het gaat over de verdere regeringsdeelname en de uitvoering van de derde fase van de staatshervorming. De partij dient in de regering te blijven zolang daar tenminste uitzicht bestaat op de uitvoering van het regeerakkoord en op onverminderde en onverminderde Vlaamse autonomie. Primordiaal blijft het voortzetten van de poging om de groei naar een volwaardig Vlaams zelfbestuur te verwezenlijken. Dit houdt voor hem ook in dat in de toekomst Vlaanderen moet bevoegdheid krijgen over de sociale zekerheid, de landbouw, ontwikkelingssamenwerking.

Voor de loyaliteit aan de regering wil hij geen enkele prijs betalen. Voor de Europese zetelverdeling bvb. moet de logica van de cijfers worden geëerbiedigd.

Voorzitter Gabriëls wil verder wat gaan doen aan het verkondigen van de partijstandpunten. Deze moeten sneller, duidelijker en met meer herhaling naar het publiek toe gebracht worden. Over de opdracht en de plicht van de VU in het Vlaanderen-van-na-de-staatshervorming wil hij in de partij een eerlijke en grondige dialoog.

Kandidaat-voorzitter Patrik Vankrunkelsven komt op voor een strijdbaar Volksunie. Ook hij pleit niet voor het verlaten van de regering. Hij wil eveneens de strikte uitvoering van het regeerakkoord. Dit moet uitmonden in de splitsing van de provincie Brabant en het kiesarrondissement Halle-Vilvoorde en de tweedigheid van de senaat.

De Vlaamse identiteit moet uitgebouwd in een Europees perspectief. Hij wil streven naar een duidelijke partijopstelling die los staat van het regeringswerk. De parlementaire fracties dienen gehewardeerd. Het parlement mag niet geringeloorde worden door een regeerakkoord.

Op langere termijn wil hij de nuttigheidswaarde van de partij naar buiten duidelijk maken. Hij doet in zijn intentieverklaring heel wat aanbevelingen voor de organisatie van de partij.

Kandidaat-partijsekretaris Willy Kuijpers verkon-digde wat hij op organisatorisch vlak wil beklemtonen. Hij wil streven naar „levende afdelingen” en arrondissementele families. Ook wil hij werken naar een partijtjop voor het jaar 2000.

De leden van de VU-partijraad hebben de intentieverklaringen aanhoord. Zaterdag 23 september vinden de verkiezingen voor de verscheidene funkties plaats in De Zandloper in Wemmel.

De kandidaten:

1. Algemeen voorzitter
Jaak Gabriëls, uittredend algemeen voorzitter, volksvertegenwoordiger, burgemeester, Bree
Patrick Vankrunkelsven, sekretaris arr. Turrnhout, gemeenteraadslid, Laakdal.
2. Algemeen sekretaris
Willy Kuijpers, senator, gemeenteraadslid, Herent
3. Ondervoorzitter
Walter Peeters, senator, uittredend PB-lid, Hamme
Hans Bracquené, gemeenteraadslid, uittredend PB-lid, Leuven
Luk Van Biesen, voorzitter arr. Halle-Vilvoorde, Kraainem
Chris Vandenbroeke, uittredend PB-lid, Waregem
Annie Van de Castele, gemeenteraadslid, uittredend PB-lid, Affligem
Antoine Denert, burgemeester, Kruikebe
Jef Maton, uittredend ondervoorzitter, Deurle
4. Partijbestuur
Guido Dosogne, Brussel
Walter Peeters, Hamme
Hans Bracquené, Leuven
Guido Van In, Brugge
Luk Van Biesen, Kraainem
Patrick Vankrunkelsven, Laakdal
Nora Tormelein, Vilvoorde
Bob Maes, Zaventem
Chris Vandenbroeke, Waregem
Karel Van Hoorebeke, Gent
Johan Beke, Gent
Walter Luyten, Berlaar
Jan Bonamie, Waarschoot
Francis Van Lindt, Wetteren
Bob Loete, Antwerpen
Jan Weyers, Wetteren
Dirk Van Putten, Stabroek
Johan Plas, Heverlee
Herman Verheirstraeten, Brussel
Antoine Denert, Kruikebe
Bob Van Hooland, St-Maartens-Latem
Annie Van de Castele, Affligem
Lieven Dehandschutter, St-Niklaas
5. Voordracht VUJO-raad
Walter Muls, Brussel

VU OP TV

Het VNOS-programma van vanavond, 15 september, om 19u. op BRT 1, bevat volgende onderwerpen:

- een beeldverslag van het jongste Oud-Limburgs Schuttersfeest te As;
- kanttekeningen bij de aktualiteit;
- „Ninove opnieuw naar de stembus”: een reportage n.a.v. de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen in Ninove, na de nietigverklaring door de Raad van State.

Niet vergeten dus, vanavond om 19u. op BRT 1.

MET WALTER LUYTEN NAAR FRANS-VLAANDEREN

Zaterdag 16 september 1989 om 7u.30 vertrekt senator Luyten in Waasmunster-Sombeke (kerk) met belangstellenden naar Frans-Vlaanderen. Voor het middagmaal dient men een lunchpakket mee te brengen. De organisatie is in handen van de heer en mevrouw Verduren-Parmentier, 052/46.12.14.

De prijs voor de bus is 350 fr. voor volwassenen en 250 fr. voor kinderen tot 14 jaar. Men kan de afspraakplaats bereiken via autosnelweg Antwerpen-Gent, afrit nr. 15, richting Dendermonde: aan de eerste verkeerslichten rechts. Het is vervolgens aan de tweede kerk dat we, mits telefonische reservatie, afspreken. De ganse dag zal Walter Luyten gidsen in deze mooie streek.

VLAAMSE WEEK

Tot 17 september loopt in Eupen en omgeving een „Vlaamse Week in de Duitstalige Gemeenschap.” De bedoeling van de Vlaamse Week is dubbel. Zij moet de vriendschapsband bestendigen die historisch is vastgelegd in het samenwerkingsakkoord van 1985. Verder geeft deze organisatie de kans tot voorstelling van en kennismaking met wat leeft in Vlaanderen.

Over het hele grondgebied van de Duitstalige Gemeenschap worden activiteiten georganiseerd, maar het zwaartepunt ligt in Eupen. Op de Werthplatz werden twee tenten geïnstalleerd. Het weekeinde van 15 tot 17 september wordt de week afgesloten met een resem activiteiten.

Vrijdag 15 september om 20 u vertelt de auteur Hubert Lampo in zaal A.B.B. over zijn werk. Zaterdagmiddag zal de Vlaamse Volkssportcentrale oude volksspelen opstellen op de Werthplatz. 's Avonds vindt een jazzconcert plaats met het Peter Hertmans Quartet in de tent. In St-Vith wordt de Vlaamse film „Blueberry Hill” van Robbe de Hert vertoond.

Zondag zijn nog twee manifestaties gepland. 's Middags is er in de bovenstad van Eupen een groot volksfeest met een sterke aanwezigheid van Vlaamse folklore. Als sluitstuk is er dan om 20 u in de St.-Nikolauskirche een uitvoering van het oratorium „Judas Maccabeus” van Händel door het Collegium Instrumentale Brugense, samen met het Westvlaams Vokaal Ensemble.

Tijdens de voorbije week liepen er ook tentoonstellingen, er waren muzikale optredens en ook de kinderen kwamen aan hun trekken.

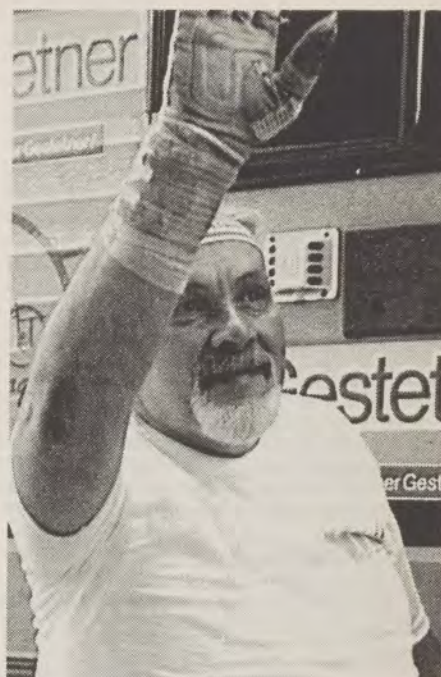
JEAN-MARIE DE ROOVERE ONTVANGEN TE MECHELEN

Op vrijdag 1 september werd J.-M. De Roovere ontvangen op het Mechelse stadhuis aan het einde van de eerste etappe van zijn rolstoeltocht "Dwars door Vlaanderen". Hij werd er opgewacht door schepenen Hilda Vanderaerschot (SP) en VU-gemeenteraadslid Koen Anciaux.

Mevrouw de schepenen loofde Jean-Marie voor zijn prestaties en somde de Mechelse verwezenlijkingen op voor de betere leefbaarheid van de stad voor gehandicapte mensen; waarbij zij vergat te vermelden dat deze door de vorige VU-PVV-SP-koalitie werden gerealiseerd.

Het was een mooie ontvangst met zowaar een drankje. Alleen ontbrak de grote massa. Een aansporing misschien voor de volgende stopplaatsen om wat meer publiciteit te maken?

Antoon Pans,
Sekretaris VU-afd. Mechelen

OVERLEVINGSKANSEN VOOR DE NEDERLANDSE TAAL EN KULTUUR IN EUROPA?

Na 1992 zal er in de landen van de Europese gemeenschap een vrij verkeer o.m. van goederen en diensten bestaan. Zowel in Nederland als in Vlaanderen stelt men in dit verband de vraag of er geen maatregelen moeten getroffen worden met het oog op de bescherming van de Nederlandse taal en cultuur. Deze zullen immers gekonfronteerd worden met grotere talen en kulturen, waarbij volgens velen het gevaar bestaat dat zij deze confrontatie niet zullen overleven, minstens dat zij hierbij ernstig nadeel zullen lijden.

Nu reeds heerst er in Nederland en Vlaanderen, althans in kringen die bij cultuurpolitiek betrokken zijn, grote onvrede in verband met een aantal richtlijnen van de Europese Commissie, o.m. inzake televisie. Dit omdat een eigen beleid en de bescherming van eigen produkties door bedoelde richtlijnen erg kan worden bemoeilijkt. Is deze onvrede gegrond? En zo ja, wat dient er verder te worden gedaan?

OVERLEVING

Een tweede vraag, die zich stelt is: moeten Nederland en Vlaanderen afzonderlijk of samen naar Europa opstappen? Nederland telt 14 miljoen inwoners, Vlaanderen 6 miljoen. In vergelijking met een aantal andere taalgroepen in Europa is dit niet zo bijster veel. Verdient het dan ook geen aanbeveling de handen in elkaar te slaan? Een blok van 20 miljoen is

weliswaar nog relatief klein. Toch kan het beter weerstand bieden tegen de druk van grote taalgroepen en kulturen. Of is het zo dat er geen gevaar voor verdrukking bestaat? Misschien zelfs worden de overlevingskansen van de Nederlandse taal en cultuur enkel door hun intrinsieke kwaliteiten bepaald?

De interprovinciale afdeling Limburg van het Algemeen-Nederlands Verbond (in samenwerking met CSC-Vormingswerk, Davidsfonds, Federatie van Geschied- en Oudheidkundige Kringen, Marnixring, Orde van den Prince, Verbond van Vlaamse Academiën en Vereniging van Vlaamse Leerkrachten) organiseert in verband met dit thema haar tweede academische zitting op zaterdag 30 september om 14u.30 in Landkommanderij Alden Biesen te Bilzen (Rijckhoven) Kasteelstraat 6.

Lezingen zullen worden gehouden door Maarten Mourik, ere-ambassadeur Kulturele Zaken van Nederland en door Walter Lerouge, voormalig directeur van het Vlaams Cultureel Centrum, De Brakke Grond, in Amsterdam. Nadien volgt een debat.

Nadere inlichtingen kunnen bekomen worden bij de voorzitter van ANV-Limburg, J. Vollenberg, Keizer Karelplein 16 te 6211 TC Maastricht (tel. 00-31-43-211487 of 00-31-43-256767) of bij de sekretaris, mevr. M. Waltmans-Pennings, Schuttehoeweg 29 te 6343 AG Klimmen (tel. 00-31-4405-1430).

ANTWERPEN

SEPTEMBER

16 BOECHOUT-VREMDE: Jaarlijks Leeuwenbal. In de Parochiezaal van Vremde. Inkom 150 fr. (vvk 100 fr.). Deuren 20u.30. Muziek: Frans Van Leeuwen. Org.: VU-Boechout-Vremde.

16 KONTICHT: Inhaling burgemeester. Ontvangst sporthal om 17u. Gelegenheidspraak door VU-schepen Mon van den Hauwe.

18 KALMTHOUT: Om 20u. in De Raaf, Withoeflei, Heide: Jet Jorssen over „De voornaamste thema's in mijn romans". Org.: FVV-Kalmthout.

20 BERCHEM: Voordracht door mevr. Gey over „Tekens op schilderijen". Info: FVV-Berchem.

23 STABROEK: Jaarlijkse Barbecue, in Ponderosa te Berendrecht. Aanvang: 17u. Info en inschrijven: Peter Van Ael (664.41.95), Patrick Vandevyver (664.79.64) of Roger Van Saet (664.89.81). Org.: VU-Stabroek.

23 KONTICHT: Braderij VU-rommelmarkt en happe-ning. Ook op 24/9.

30 BERCHEM: FVV organiseert reis naar Trier voor 2 dagen. Info bij FVV Berchem.

OKTOBER

4 KAPELLEN: 1e les Weerbaarheid voor vrouwen in KTH, Pastoor Van Den Houdtstraat 8, turnzaal. Aanvang: 19u.30. Inschrijven bij Rosine Van Rompaey (666.70.98). Org.: FVV-Kapellen.

6 ANTWERPEN: „Open (h)oorzitting met H. Schiltz — 3de faze staatsvorming. Om 20u. in zaal de Zurgburger, Dageraadplaats. Toegang vrij. Org.: VU-Antwerpen-Stad.

7 WOMMELGEM: Bezoek aan provinciegebouw Antwerpen. Samenkomst: kerkplaats te Wommelgem om 13u.30 (met eigen wagen, iedereen kan mee). Rondleiding is gratis en duurt 2 uur. Inschrijving + info: vóór 24/9 op tel. 353.68.94. Org.: K.K. Jan Puimege.

14 ANTWERPEN: Vierde scheepsbal m/s Flandria 24. Vanaf 19u.15. Afvaart: 20u.15 stipt, kaai 13, Londenbrug, Londenstraat. Toegang: 250 fr. (03/238.82.08).

VAN DEN REECK HERDENKING

Zaterdag 23, om 19u. in de St. Annakerk te Borgerhout (Goedendagstraat) een gedachtenisviering in herinnering aan allen die hun leven hebben ingezet voor het welzijn van onze Vlaamse gemeenschap. Het Scheldekoor o.l.v. Jan Fossey verleent zijn medewerking. Voorganger in deze dienst is e.h. Roeland Vansteenkiste, die ook de homilie zal houden.

Zondag 24, van 11 tot 12u. een bezinningsronde aan het eregraf van Herman op Schoonselhof te Antwerpen. Samenkomst aan de wachthal om 10u.45. Het programma voorziet een bloemenhulde, een In Memoriam en een toespraak door Lionel Vandenbergh van het IJzerbedevaartkomitee. De muziekkapel van het VNJ begeleidt.

Men kan aan de bloemenhulde deelnemen door storting van 200 fr. op bankrek. 407-3051171-25, Komitee Herman Van den Reeck te Borgerhout. Niet vergeten naam of naam van de organisatie te vermelden.

SENATOR GEERAERTS: „MEER FIETSPADEN VOOR KEMPEN"

„Door zijn jonge bevolking (veel schooljeugd), de relatief grote afstanden tussen de centra en het gebrekkelijk openbaar vervoer, zijn zeer veel mensen in de Kempen aangewezen op de fiets als vervoermiddel.

Daarnaast wil de Kempen ook een toeristisch attractieve regio zijn, wat op zijn beurt de nood aan goede fietspaden aanscherpt", zegt Rob Geeraerts.

„Wij willen niet beweren dat er geen goede fietspaden zijn in de Kempen. Vooral langs de provinciewegen en langs vele nieuwe rijkswegen liggen prachtige fietspaden. Dit alles is dus hoopgevend, maar een nadere studie maakt ons toch wat pessimistischer. Bij het bekijken van de noden in heel het arrondissement, rekening houdend met verkeersintensiteit, veiligheid en toestand van de wegen, valt het op dat nog maar een klein deel in orde is. Globaal genomen moeten er langs de rijkswegen nog 200 km dubbele fietspaden aangelegd of verbeterd worden. Langs de provinciewegen komen 12 km in aanmerking voor dringende herstellingen. Verder zijn er nog tientallen kilometers in elke gemeente nodig langs gemeentelijke wegen met doorgangsfunctie of met druk verkeer.

Het totaal aan verbeteringen, ontubbelingen en nieuwe fietspaden bedraagt afgerond 200 kilometer, meestal dubbele fietspaden, dus circa 400 kilometer fietsweg.

Wanneer we zien dat in de begroting voor 1989 voor het arr. Turnhout 40 kilometer voorzien is, voor een bedrag van 150 miljoen, merken we meteen dat er met de verwezenlijking van het totale eisenpakket veel geld gemeoid is.

Zonder stijging van het budget dat besteed wordt aan fietspaden in de Kempen, duurt het minstens tien jaar vooraleer aan al deze eisen voldaan is. Dat is te lang. Een termijn van 5 jaar moet als doel vooropgesteld worden, wat dan impliceert dat het „Kempens budget" moet verdubbelen.

Onze eis moet zijn: 100 kilometer fietspad in ons arrondissement per jaar, waarbij een dubbel fietspad uiteraard dubbel telt. In deze 100 kilometer zitten niet gename trillingen, wat het fietsen veeleer tot een vibratie-oefening maakt. Geef ons goede fietspaden.

Voor de veiligheid is het ook essentieel dat de fietspaden vrijliggen van de autoweg. Liefst gescheiden door een groene strook of zelfs door een bomenrij. Waarbij de bomen dan weer niet de oorzaak van wegverslechtingen voor het fietspad mogen zijn, zoals nu dikwijls het geval is."

Senator Geeraerts maakte een inventaris op van de noodzakelijke fietspaden en eventueel hun staat. Hij maakte die over aan het Vlaams Gewest. Aan de gemeentebesturen van het arrondissement Turnhout maakte hij een lijst over met fietspaden die prioritair zouden moeten aangelegd of verbeterd worden.

Ook het provinciebestuur kreeg een lijst om enkele fietspaden langs provinciale wegen te verbeteren, alleen nieuwe paden, maar ook verbredingen, verbeteringen en verplaatsingen van bestaande fietspaden.

KWALITEIT

Wat de bestaande kwaliteit betreft moet gestreefd worden naar voldoende brede paden (minstens 1,5 meter aan weerszijden) in een stabiele en effen

verharding. Geen klinkers of ander materiaal dat slecht berijdbaar is, waardoor een groot deel van de fietsers zich toch weer aangetrokken voelt tot het auto-weggedeelte.

Men zou eens moeten beseffen dat een fiets een betere wegligging vereist dan een auto omwille van de dunnere banden. Toch merkt men steeds het tegendeel: de auto rijdt over een biljartbaan, terwijl de fietser over een hobbelige weg met aaneengelapte stukken beton gestuurd wordt. Ook het gebruik van klinkers is uit den boze: reeds na enkele maanden vertonen deze fietspaden verzakkingen die het rijden bemoeilijken. Bovendien geven deze klinkers onaan-

WEST- VLAANDEREN

SEPTEMBER

15 ASSEBROEK: Om 20u. in Patria: voorstelling DF-programma. Kaasschotel en streekbieren. Gezellig samenzijn. 125 fr. voor kaasschotel.

15 KORTRIJK: Graaf Gwijde van Namenstraat 7, om 19u.30. Alcohol, voordracht + spel. Inkom gratis. Org.: Vlanajo Kortrijk.

16 OOSTKAMP: Zesde braaivleesfeest in het Gemeenschapshuis te Ruddervoorde. Gastspreker: Herman Candries. Na barbecue: zangmoment, ludiek optreden en dansavond. Volw.: 300 fr., kinderen 80 fr. Org.: VU-Oostkamp.

17 ZWEVEGEM: Gezinsfietsstocht. Inschrijving 14u. Start 14u.30. Otegemstraat 158. Afstand: 35 km. Inleg 50 fr (verzekering inbegrepen). Org.: VU-Groot-Zwevegem.

17 ASSEBROEK: Grote Assebroekse Meersentocht. Gezamenlijke start om 15u. aan kerk van Ver-Assebroek. Org. ism Vlaams Trefpunt Assebroek.

17 KORTEMARK: Fietstocht met daarna barbecue. Start 13u. aan zaal Albatros Zarren. Inschrijven tot 14/9 bij Ludo Castelein of Urban Cremmery. Org.: Vlaamse Kring Groot Kortemark.

18 ASSEBROEK: Om 20u. Zeventorentjes: Geleid bezoek aan Assebroek 1914-'18. Gids is Valentin Degrande. Gratis toegang. Org.: DF-Assebroek.

18 IZEGEM: Oud Stadhuis, om 15u.: voordracht met dia's door Christiaan De Forche over Egypte. Org.: VVVG-Izegem.

20 ZWEVEGEM: Trekking prijzen zomertombola in lokaal Sportwereld om 19u., door VU-Groot-Zwevegem.

28 IZEGEM: Bar auditorium om 20u.: debat BRT-NTM. Met Jan Schodts, Johan Op De Beeck, Paul De Baere en Pol Van Den Driessche. Org.: Vlaamse studie- en vormingskring.

30 ASSEBROEK: Om 14u. in Patria: Boeken- en posterbeurs t.v.v. Feest voor Lydie en Katrien. Nieuwe DF-uitgaven ter inzage.

LIMBURG

SEPTEMBER

16 NEERPELT: Tentoonstelling van verzameling edelstenen en mineralen van de familie Stessens-Lanen. In „Hagehut“, Hageheidstraat, Grote Heide, Neerpelt. Ook op 17 september. Telkens van 10 tot 20u. Org.: VU-Neerpelt.

24 SINT-TRUIDEN: Autocaruitstap naar Gent. Bezoek met VTB-gids aan het historische Gent, boottocht op de Leie, gezamenlijke warme maaltijd. 700 fr. (alles inbegrepen). Inschrijven bij G. Appeltans (011/31.14.12) tot 16 september. Vertrek om 7u.30. Org.: VU-Sint-Truiden.

RADIO-AKTIEF AFVAL IN LEGE MIJNGANGEN?

Als mijn gemeente zijn we van zeer dicht betrokken geweest bij de mijnsluitingen. Nu de beslissing gevallen is zijn het toch nog de mijnen die voor een nieuwe golf van onrust beginnen te zorgen, namelijk door de mogelijkheid dat de lege mijngangen gebruikt kunnen worden voor het dumpen van radio-actief afval. Maar is deze ongerustheid van de bevolking wel terecht? Voor 99 % van de bevolking is radioactiviteit hetzelfde als Tsjernobyl. In plaats van direkt akties te gaan voeren lijkt het ons beter om ons volledig te informeren over:

- Hoe gevaarlijk is dit opslaan?
- Wat met het vervoer van produktieplaats naar opslagplaats?
- Is reeds bekeken wat er over lange termijn met de verpakkingsmiddelen gebeurt? enz...

Om de bevolking goed te informeren doen wij een beroep op iedereen die ons alle gegevens (voor of tegen) kan bezorgen. U kunt alle informatie sturen aan: Freddy Vandermaesen, Sekretaris VU-Beringen, Schorenstraat 45 te 3960 Beringen.

Bij voorbaat mijn dank.

FEEST TE MAASMECHELEN

Op zaterdag 9 september j.l. vond er in zaal 't Gleeq een barbecue plaats voor alle leden en simpatizanten van VU-Maasmechelen. De avond werd een groot sukses. Een honderdtal Vlamingen maakten er een prachtig feest van. Minister Johan Sauwens en kamerlid Frieda Brepoels gaven extra luister aan het gebeuren. Tot in de vroege uren werd er stevig geëet.

Hierbij willen wij iedereen nogmaals danken voor zijn aanwezigheid, zijn entoesiasme en zijn medewerking om er een reuze avond van te maken.

Het bestuur van VU-Maasmechelen.

VIER LEEUWEN VOOR VOEREN

In het Veltmanskuis in St.-Martens-Voeren onthulde Raf Deltour, voorzitter van de Marnixring, de officiële vlag van de gemeente Voeren. Hiermee beschikt de Vlaamse gemeente nu ook eindelijk over een gemeentevlag en gemeentewapen.

Het ontstaan kent echter een lange voorgeschiedenis.

Volgens een dekreet van 1977 moeten alle Vlaamse gemeenten over een vlag en een wapen beschikken.

Zoals kon verwacht worden leefde Voeren dat dekreet niet na.

In het dekreet werd echter de mogelijkheid voorzien dat de Vlaamse regering een gemeente die in gebreke blijft een wapen kan opleggen en daarvan maakte de bevoegde minister gebruik om Voeren een verplichte vlag en een verplicht wapen toe te wijzen.

Dat gebeurde volledig volgens de strenge voorschriften en na advies van de Vlaamse Heraldische Raad.

De Luiksgezinde meerderheid van Voeren wil echter van deze „Vlaamse vlag“ niet weten en onderneemt zelfs stappen om het besluit van de minister te laten vernietigen.

Het zag er zodoende naar uit dat de officiële „Voervlag“ voorlopig enkel op papier zou blijven bestaan.

De Vlaamse serviceclub Marnixring heeft in de voorbije decennia al herhaaldelijk haar simpatie voor

de Vlaamse Voergemeenschap getoond in vaak even spontane als zeer gulle ondersteuning van plaatselijke projecten: de jeugherberg De Veurs, de vzw „Opbouwwerk Voeren“, het toerisme, het grafbeeld van Veltmans, enz.

T.g.v. de jaarlijkse deeldag die door de Marnixringen Limburg Herckenrode, Limburg Elckerlyc en Kempenland dit jaar in de Voerstreek werd georganiseerd, wilden de deelnemende leden een zinvol „geschenk“ meebrengen voor de Voerenaars.

Nadat Guido Sweron hun het probleem van de „Voervlag“ had gesignaleerd kon de bal aan het rollen gaan. Tot op het hoogste Marnixringniveau werd het project entoesiast ondersteund.

Naast een 60-tal Limburgse MR-leden waren ook J. De Schaepmeester (voorzitter van de stamraad) en Raf Deltour (algemeen voorzitter) naar de Voer afgezakt. Zij zorgden voor één grote prachtig geborduurde vlag, 25 gedrukte Voervlaggen (2m/1,5m), 50 tafelpwips met het erkende wapenschild.

Tijdens een plechtigheid werden ook een tiental vlaggen overhandigd aan Voerense verantwoordelijken. Zo waren er zes vlaggen voor de Vlaamse gemeenteraadsleden. Verder waren er vlaggen voor de scholen en de grote kulturele instellingen.

De rest van de vlaggen werd aan Guido Sweron overhandigd met de opdracht ze goed te beheren en zo intens mogelijk te laten gebruiken in Voeren en door de Voerense gemeenschap.

BESTUURSPROBLEMEN IN MAASMECHELEN

De VU-afdeling Maasmechelen stelt vast dat de huidige politieke toestand in de gemeente alle grenzen van het politieke fatsoen overschrijdt.

Zij beschikken over talrijke voorbeelden maar wens die nog niet uit te spelen gezien de zeer moeilijke situatie van het moment. Heel oppervlakkig beschouwd zijn dit de oorzaken van de politieke malaise:

— het zich niet houden aan afspraken, met of zonder handteken, en een wet-Thant vol gaten.

— 'n gebrek aan partijdiscipline bij bepaalde groepen (overlopers en/of scheuring).

— privébelangen van raadsleden en zogenaamde „derden“ achter de schermen. Dit laatste vertroebelt elke vorm van samenwerking tussen de diverse partijen.

— het „Goede Vrijdag-akkoord“ is een samenvatting van tegemoetkomingen aan persoonlijke belangen: schepenvissel om de drie jaar of vroeger, het

vastleggen van politieke benoemingen en het uitdelen van beheersmandaten zoals Maaslands Huis en OCMW...

De VU heeft meermaals getracht tot een vergelijk te komen doch botst steeds tegen een muur van onwil en gedane beloften... Iedere keer zijn ze vastgelopen op „gesjoemel“ en „geklungel“ waar zij niet wensen deel te nemen. De bevolking van deze gemeente verdient beter!

De ernst van de huidige toestand, een onbestuurbaarheid met alle nadelige gevolgen vanden, brengt hen er toe een oproep te doen naar alle partijen om op korte termijn te komen tot een aanvaardbare oplossing met een stevige meerderheid!

De enige voorwaarde van de VU is: een zuiver en open politiek gemeentebestuur steunend op een bestuursakkoord zonder vooraf gemaakte afspraken en beloften. De „31“ door het volk gekozen raadsleden kunnen best zonder pottenkijkers en kruimeldieven.

Theo Thomassen

ZOEKERTJES

LESGEVERS. Wegens de grote belangstelling is de Koördinatie Nederlands voor Migranten (CNM) steeds opnieuw op zoek naar vrijwillige lesgevers. Info: Carine Moens, CNM, Saincteletteplein 25 te 1080 Brussel (02/426.85.93). Begeleiding, lesmateriaal en onkostenvergoeding zijn voorzien.

STUDENTENKAMER met c.v. te huur aan het station te Leuven. Voorwaarde: van onverdachte VU-komaf zijn. VU-sekretariaat, Martelarenlaan 139, 3200 Leuven. Tel. 016/26.11.11.

VAKBEL ZOEKT

VAKBEL, de Vlaamse Akademie voor Kulturele Belangen, zoekt met het oog op het organiseren van vormingsactiviteiten namen en adressen van de leden van Vlaams-nationale (VU)-strekking in de kulturele raad en de beheer- en adviesorganen van de Openbare bibliotheek.

Wie daarvoor in aanmerking komt neemt contact op met J.-P. Roosen, Vakbel, Limburgstraat 90 te 9000 Gent (091/23.01.36).

OOST-VLAANDEREN

SEPTEMBER

15 GENTBRUGGE: Dia-reportage over bezoek aan Taiwan en Volksrepubliek China, door Jan Ritzen. Om 20u. in de voordrachtzaal Dienstencentrum Gentbrugge, Braemkasteelstraat 35-39. Org.: Dr. Goosse-naertskring Gentbrugge-Ledeberg.

15 AALST: Uitgebreide arr. Raad. Om 20u.15 in Gulden Vlies, Esplanade 13. Gastspreker: Hugo Coveliers over „De Bende”.

16 NINOVE: Verkiezingsbal in zaal Berg en Dal, Brusselstraat 87 te Ninove met De Shades. Deuren 20u.30. Inkom 100 fr. In aanwezigheid van Alg. voorzitter Jaak Gabriëls, Alg. penningmeester Paul Van Grembergen, minister André Geens en volksvertegenwoordiger Jan Caudron.

16 BUGGENHOUT: Vlaams-nationale zangavond t.g.v. cultureel weekend, in feesttent recht over café Dreitoren te Opdorp-Dries. Vanaf 20u.30. Doorlopend zaterdag en zondag eten en drinken te verkrijgen met aandacht voor het Baskenland. Org.: Vlaamse Kring.

20 GENT: Gespreksavond: kindermishandeling. In de lokalen van FOM, Coupure Links 103 om 20u. Org.: Vlanajo-Gent.

22 DEINZE: Familiefeest in de Volkskring, Markt. Eregasten: Johan Sauwens en Oswald Van Ooteghem. Eten: Bretoense warme hesp. Inschrijven: 450 fr. bij bestuursleden of Herman Maes, Kepellestraat 104 (86.24.53). VU-rek. nr. 442-7588611-40. Org.: VU-Deinze.

23 KRUIBEKE: VU-Houtskoolfeest in gasthof Schelderust, om 19u.30. Keuze tussen grote of kleine maaltijd (350 en 275 fr.). Inschrijven tot 16/9 bij bestuursleden of tel. op nrs. 03/774.19.67, 03/774.19.03 en 03/774.12.85. Org.: VU-Kruikebe.

25 BELZELE: Namiddaguitstap van FVV-Belzele. Bezoek aan noga- en pralinesbedrijf te Nevele en bezoek aan koffiebranderij te Lendeled. Vertrek 13u. Kerk Belzele, terug rond 18u.30. Leden 200 fr., niet-leden 250 fr.

29 WICHELEN: Jaarlijks Mosselvestijn in het lokaal De Moriaan, Bohemen Wichelen. Aanvang: 20u. Leden 150 fr., niet-leden 200 fr.

29 SINT-AMANDSBERG: FVV bezoekt redaktielokalen en drukkerij van De Standaard te Groot-Bijgaarden. Verzamelen: 19u.45 aan Oud-gemeentehuis, Antwerpsesteenweg. Vervoer met eigen wagens. Inschrijven noodzakelijk (max. 30 bezoekers) bij Lieve Jolie (51.49.81).

30 SINT-GILLIS-WAAS: Poppentheater „Toepeneus” geeft voorstelling in Katholieke Kring, Kerkstraat 64, om 14u.30. Toegang: 50 fr. Org.: A. Verbruggenkring.

OKTOBER

5 GENT: „Wereldoorlog II, een terugblik”. 1e les van cursus. M.m.v. Bruno De Wever en Rik Hemmerijckx. Bijdrage volledige cursus: 1500 fr. Info en inschrijven tot 26/9 tel. 091.23.20.64. Org.: Vlied.

6 MERELBEKE: „Is de Rijkswacht overbodig?”. Uiteenzetting door Hugo Coveliers, in Driekoningen, Hundelgemsesteenweg. Aanvang: 20u. Toegang 50 fr. Org.: VUJO en VU-Merelbeke. Gratis welkomstdrink.

7 SINT-GILLIS-WAAS: VU-bal om 20u.30 met orkest, in Katholieke Kring, Kerkstraat 64. Inkom 100 fr.

STERKE VU-LIJST VOOR NINOVE

In het vooruitzicht van stembusdag 8 oktober a.s. maakten afdelingsvoorzitter Urbain Daumerie en lijsttrekker Willy De Saeger de VU-lijst voor Ninove bekend.

De samenstellers zijn er in geslaagd er een sterke, goed gestoffeerde lijst van te maken.

Naast de jeugd werden niet minder dan 11 vrouwen aangetrokken, tevens werd gezorgd dat haast alle deelgemeenten vertegenwoordigd zijn. Voor groot-Ninove voorwaar geen gemakkelijke klus.

Op beroepsvlak werd gepoogd een zo trouw mogelijke afspiegeling van de maatschappij te geven. Een overzichtje moet dit staven: 2 staatsambtenaren, 2 zelfstandigen, 1 handelsvertegenwoordiger, 3 gepensioneerden, 2 universitaires, 1 leraar, 5 bedienden, 2 technische bedienden, 9 arbeiders/sters, 6 huisvrouwen.

Hierbij de volledige lijst. Veel succes Ninove!

VU-LIJST

1. Willy De Saeger, Denderwindeke
2. Georgette De Kegel, Outer
3. Renaat Raes, Voorde
4. André Scheerlinck, Ninove
5. Bart D'Haeseleer, Nederhasselt
6. Marcel De Dobbeleer, Meerbeke
7. Roger De Vos, Appelterre
8. Diane Herremans, Ninove
9. Edmond De Mulder, Aspelare
10. Piet Caudron, Ninove
11. Johan De Smet, Outer
12. André De Gelas, Nederhasselt
13. Jeanne Stevens, Outer
14. Monique Vinck, Nederhasselt
15. Yvonne De Coster, Pollare
16. Denise Vierstraete, Pollare
17. Germaine Van Der Straeten, Denderwindeke
18. Denise Van Hoorde, Ninove
19. Gilbert Lobijn, Meerbeke
20. Danny Van Wijnendaele, Nederhasselt
21. Eddy De Saeger, Denderwindeke
22. Eric Van Wijnendaele, Ninove
23. Patrick Van Lierde, Meerbeke
24. Christina Van Der Biest, Appelterre
25. Willy De Beck, Appelterre
26. Robert Nyst, Ninove
27. Julienne Ooghe, Meerbeke
28. Edmond Straetmans, Meerbeke
29. Martha Taeleman, Nederhasselt
30. Jef Cassimons, Denderwindeke
31. Urbain Daumerie, Meerbeke.

DIENTSBETOON MINISTER ANDRE GEENS

Zottegem: Gentssesteenweg 66 te 9620 Zottegem. Op donderdag en vrijdag van 9 tot 12u.30 en van 14 tot 17u. Tel. op bovenstaande uren: 091/60.22.68.

Brakel: Kantoor Ziekenfonds „Vlaamse Ardennen”, Stationsplein 11 te 9660 Brakel. Eerste en derde woensdag, van 14 tot 16u.

Oudenaarde: Herberg „De Commerce”, Stationsstraat 79 te 9700 Oudenaarde. Tweede dinsdag van 19 tot 21u. Tel. voor huisbezoek: 055/31.29.94.

GEKLASSEERDE HEILIGE GEESTKAPEL TE AALST BEDREIGD

De monumentendag die zondag 10 september in gans Vlaanderen gehouden werd, kende een groot succes. In Aalst echter werd deze cultuurhistorische manifestatie overschaduwd door het niet openstellen voor het talrijke publiek van de meer dan vijf eeuwen oude geklasseerde en met deklasseering bedreigde Heilige Geestkapel aan de Kattestraat. Zelfs het BRT-nieuws bracht beelden van deze kwalijke zaak, de kapel en de geteisterde omgeving maar ook van het publiek dat voor een gesloten poort stond...

Jan Caudron, kamerlid en gemeenteraadslid van Aalst, schreef daarna een brief aan gemeenschapsminister Waltin.

„Als gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting zal U in deze eerlang een belangrijke beslissing moeten nemen.

Al wie in de streek van Aalst en ook daarbuiten begaan is met het behoud en het in standhouden van ons cultuurhistorische erfgoed verwacht van U, mijnheer de minister, een moedige beslissing en hoopt dat ook hier Kunst en Cultuur het zullen halen op meer materialistische belangen.”

Hopelijk krijgt de open monumentendag te Aalst aldus nog een positief staartje...

DIENTSBETOON PROVINCIERAADSLID JOHAN BEKE

U kunt provincieraadslid Johan Beke spreken voor dienstbetoon, elke dag, na telefonische afspraak tijdens de kantooruren op het nummer 23.10.92 (voor Gent en Gent-Eeklo).

U kan er terecht voor allerlei problemen en voor het bekomen van informatie. Verder houdt hij zitdag bijzonder voor *Mariakerke-Drogen*, elke derde maand van de maand van 9 tot 9u.30 en speciaal voor *Wondelgem*, elke eerste maand van de maand van 9 tot 9u.30 op adres Wolvengracht 8, Mariakerke.

Het dienstbetoon voor *Wondelgem* blijft dus, in tegenstelling tot andere berichten, behouden. Het gaat echter niet meer door in het Dienstencentrum te Wondelgem maar op het hoger genoemd adres.

Natuurlijk kan u ook bij hem thuis terecht, na telefonische afspraak op het nummer 26.22.67 (Wolvengracht 8, 9910 Mariakerke).

Ronse: Herberg „In den Armen Duvel”, Sint Martensstraat 14 te 9600 Ronse. Eerste en derde woensdag, van 10 tot 12u.

Zingem: Ontmoetingscentrum „De Klub”, Kwaadstraat 9 te 9750 Zingem. Tweede zaterdag van 10 tot 12u. Tel. voor huisbezoek: 091/84.63.37.

Zwalm: Bij H. Reynaert, Hundelgemsebaan 147 te 9630 Zwalm. Eerste en derde zaterdag, van 10 tot 12u. Tel. voor huisbezoek: 055/49.84.94 of 49.82.16.

BRABANT

SEPTEMBER

15 MERCHTEM: Ledenvergadering in zaal Butterfly, gastspreker is Daan Vervaeke. Om 20u. Inkom gratis. Org.: VU-Merchtem.

15 GROOT-BIJGAARDEN: Arrondissementsraad Halle-Vilvoorde in zaal Collegium om 20u. Agenda: situatieschets problematiek en kandidaturen interne bestuursverkiezingen; 30 x 3min. afdelingsafgevaardigden; varia.

15 LENNIK: Gezonde voeding. Om 13u.30 in Huize Zwartenbroek, Zwartenbroekstraat 127. Org.: vzw Brab. dienstverlening.

16 HALLE: „Voorbehoedsmiddelen... behoud zijn voor een ongewenste zwangerschap”. Om 10u. in de P. Van Ruycheveltstraat 2. Inkom 50 fr. Info: 02/532.53.14. Org.: Vlanjo, Vlaanderen Natuur Jongeren.

18 HULDENBERG: Bestuursvergadering VU-Huldenberg.

22 LENNIK: „Dik in orde”. Video-opname met gesprek om 13u.30 in Huize Zwartenbroek, Zwartenbroekstraat 12 te Lennik. Org.: VZW Brab. dienstverlening.

23 KRAAINEM: Vlaams eetfestijn vanaf 18u. in zaal Lijsterbest, Lijsterbessenbomenlaan te Kraainem. Ook op 24 september van 11u.30 tot 20u. Org.: VU-Kraainem-Wezembeek-Oppem.

23 ZEMST: Restaurantdagen op 23 sept. vanaf 18u., 24 sept. doorlopend van 12 tot 20u. Zaal Prins Leopold, Brusselsesteenweg 51 te Zemst. Org.: VU-Groot-Zemst.

23 HULDENBERG: Volksunie Paperslag.

24 GAASBEEK: ONAV organiseert Rommel- en antiekmarkt op kerkplein van Gaasbeek. Iedereen welkom van 8 tot 17u. Info of inschrijven kan op tel. 02/532.09.59 (kantooruren).

30 HULDENBERG: VU-stand Huldenbergse feestten. Org.: VU-Huldenberg.

29 LENNIK: „Lekker dier”. Over hormonen. Om 13u.30 in Huize Zwartenbroek, Zwartenbroekstraat 127. Org.: Brabantse dienstverlening.

OKTOBER

1 HULDENBERG: Deelname van VU-Huldenberg aan wandeltocht 8 km in het kader van Brabant Sportief.

5 LENNIK: Sociaal huren: hoe, wie, wat? Voorzucht, om 13u.30 in Huize Zwartenbroek, Zwartenbroekstraat 127. Info vzw Vorming en Gemeenschap (02/532.14.41).

7 KAMPENHOUT: 1e Witloof-Festijn. Van 17 tot 21u. Ook op 8/10 van 11u.30 tot 15u. Info bij M.L. Thiebaert (016/65.54.74). Org.: VU-Kampenhout.

7 HALLE: Kennismaking met Sabam. Voorzucht, om 10u. in P. Van Ruycheveltstraat 2, inkom 50 fr. Org.: Vlanajo.

7 DIEGEM: 2e Knabbel en Knuffelavond, met snacks, cocktails en stemmige muziek in de Gildenzaal te Diegem, vanaf 18u. Org.: VUJO-Machelen-Diegem.

7 MERCHTEM: Afdelingsbal in zaal Harmonie, Stooftstraat, om 21u. met orkest The Pearls. Org.: VU-Merchtem.

VU-RAADSLEDEN AKTIEF IN ASSE

De VU-fractie in de gemeenteraad van Asse bijt van zich af. De raadsleden Keymolen, Pletinckx en Steenput hebben tijdens de voorbije gemeenteraadszittingen liefst 26 bijkomende punten aan de agenda ter bespreking toegevoegd. Onlangs is raadslid Steenput vervangen door Jan Van der Beken.

De VU-fractie kwam tussen in verband met de verkeersveiligheid in Asse. Zij stelde voor de zone 30 in te voeren in de woonwijken en woonstraten waar de bewoners daarom verzoeken. Ook werd voorgesteld dat de gemeente medewerking zou verlenen aan de verschillende bewonersgroepen en de culturele raad die rond verkeersveiligheid werken. De fractie is ook voorstander om verbeteringen aan te brengen aan de gewestweg N9, buiten de herinrichting van de Stationsstraat-Waverstraat.

Op het vlak van leefmilieu wordt voorgesteld een volwaardige milieudienst op te richten. Ook wordt gedacht aan een milieupolitie als aparte afdeling binnen het politiekorps. In afwachting van de realisatie van een afvalbakkenpark stelt de VU voor reeds een afvaloldebak te plaatsen.

Voor de gemeentelijke diensten wordt gepleit voor het gebruiken van kringlooppapier. De VU wil verder een strikte toepassing van het bermbesluit. Ook wil de fractie een subsidiëeringsreglement om aanplantingen van hagen, bomenrijen en houtkanten te bevorderen.

Het gezinsbeleid krijgt ook aandacht. Zo stelt de VU voor dat de gemeente zou tussenkomen in de melkbedeling aan de kinderen van de basisscholen in Asse. Gezinnen met kinderen dienen ook een aantal gratis huisvuilzakken te krijgen.

De VU-fractie wenst ook de herinvoering van de aktie „Waar Vlamingen thuis zijn” op de briefwisseling van het gemeentebestuur, op de voertuigen. Om de aktie te ondersteunen moet 100.000 fr. voorzien worden in de begroting.

Tijdens de komende weken zal de VU tussenkomen over het invoeren van gemeentelijke taxistopplaatsen, het oprichten van een gemeentelijke grondregie en het geven van namen aan openbare voetwegen.

VLAAMS-BRABANT ROND BRUSSEL

Het arr. bestuur Halle-Vilvoorde organiseert een eerste gesprek rond de problematiek van „Vlaams-Brabant rond Brussel”, op woensdag 20 september 1989 om 20u. in de vergaderzaal van het kabinet van staatssecretaris Vic Anciaux, Louisalaan 106 te Brussel.

Samen willen we een eerste inventaris opstellen van problemen en ideeën daaromtrent, als uitgangspunt voor een studiedag in 1990.

Na een korte historiek en situatieschets van de problematiek door Wilfried Wouters volgt een gespreksronde waarin we samen alle facetten belichten en standpunten toelichten.

VU-PROVINCIE-RAADSFRAKTIE : SPLITSING

In het vooruitzicht van de nakende verkiezing van een nieuw partijbestuur van de Volksunie hebben de VU-raadsleden in de Brabantse provincieraad volgende prioritaire programmapunten en van de partij en van de Vlaamse beweging in herinnering gebracht.

1. splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde met aanpassing van de omschrijving van de kieskantons;

2. splitsing van de provincie Brabant en oprichting van een provincie Vlaams-Brabant.

De VU-fractie is van oordeel dat de realisatie van deze — bijna historische — Vlaamse eisen onverkort in de derde fase van de staatshervorming moet afgedwongen worden.

Tevens vraagt de VU-fractie dat het partijbestuur van de Vlaamse Regering eist dat onverwijld maatregelen getroffen worden en initiatieven genomen om de nieuwe verfransingsdruk, de verdere verstedelijking en verloederung van Vlaams-Brabant een krachtig halt toe te roepen, zodat de eigen identiteit van Vlaams-Brabant naar de toekomst toe veilig kan gesteld worden.

ADVERTENTIE

Ga wáár je wil,
Wannéér je wil.

Dank zij je rijbewijs!

RIJSCHOOL Ferd. VERBIEST

OOK RIJBEBIJS A (MOTOR)

MOLENBEEK

Leopold II-laan 194

ANDERLECHT

Bergense steenweg 797

DILBEEK

Ontmoetingscentrum Westrand

Tel. 426.85.94

De beste studieboeken vindt u
bovendien in onze school.

KOERDISCH INSTITUUT TE BRUSSEL

Na tien jaar socio-kultureel werk onder de naam „Tekoser, Koerdische Arbeiders- en Studentenvereniging" werd te Brussel het Koerdisch Instituut opgericht.

Om deze jaardag en naamwijziging te vieren organiseert het instituut een muziek- en dansconcert.

In dit concert zullen twee populaire vrijheidszangers optreden. *Sivan*, die zopas heeft deelgenomen aan muziekconcerten van 200 jaar Franse revolutie, bekend als de stem van de Koerden in de vrijheidstrijd en *Gulistan*, een van de bekendste zangeressen. Beiden wonen in Zweden in ballingschap en zullen dus speciaal komen optreden. Ook een Koerdische dansgroep uit West-Duitsland en/of Nederland zal komen optreden.

Tijdens het concert zal er informatie gegeven worden over de jongste ontwikkelingen in Koerdistan; o.m. gifgasbombardeerten tegen de bevolking (Halabja) een jaar geleden. Toen kwamen 5000 mensen om het leven, 12.000 gewond en verschillende honderden duizenden vluchtten naar „een veilige" plek, enz. Anderen werden gedeporteerd.

Het concert zal plaats vinden in Passage 44, Kruidtuinlaan 44 te 1000 Brussel, op vrijdag 29 september om 19u.30.

Iedereen is welkom. De aanwezigheid wordt beschouwd als een morele steun in de vrijheids- en overlevingsstrijd van meer dan 20 miljoen Koerden.

Info: Koerdisch Instituut van Brussel, Bonneelstraat 4 te 1040 Brussel (02/230.89.30). Open van 9 tot 17u.

Sivan en Gulistan, zingende bannelingen.

EETFESTIJN TE KRAAINEM

VU-Kraainem-Wezembeek-Oppem organiseert op zaterdag 23/9 vanaf 18u. en zondag 24/9 vanaf 11u.30 tot 20u. een Vlaams eetfestijn. Dit gaat door in zaal „De Lijsterbes", Lijsterbessenbomenlaan, in Kraainem.

Iedereen op post!

Een advertentie
in WIJ RENDEERT.

02/219.49.30
(redactie)

02/380.04.78
(Karel Severs)

ADVERTENTIE

domus - woningen

Ruwbouw of sleutelklaar !

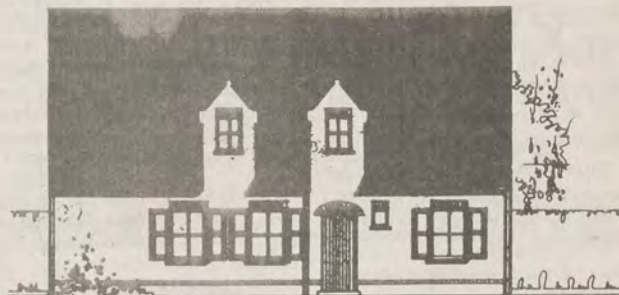
pvba ALG. BOUWBEDRIJF VAN DEN BRANDEN
Dendermondse Steenweg 29 Hamme Tel. 052-47.88.09

Met traditionele
« VAN DEN BRANDEN » kwaliteit

Keuze uit verschillende types.

Ook voor uw eigen « schets » - idee
hebben wij een sleutelklare
oplossing.

BON

VOOR INLICHTINGEN
(OPSTUREN A.U.B.)

NAAM :

ADRES :

TEL. :

BOUWGROND TE :

wenst inlichtingen en documentatie (types, beschrijving, prijzen)

ADVERTENTIE

RESTAURANT

Hasselberg

NIEUWE LAAN 47 - 1860 MEISE

Op 5 km van de Heysel, baan Plantentuin

LUNCH-TIME MENU

900 F p.p.
4 diensten

MARKTMENU

1.300 F p.p.
5 diensten

Banketzaaltje gratis voor al uw feesten

Tel. : 02/269.70.45

AANBEVOLEN HUIZEN

Diependaele

- BINNENHUISINRICHTING
- SIERSCHOUWEN
- MEUBELN — STOFFEN
- BEHANG

Kazernestraat 39
9620 ZOTTEGEM 091/60.13.37

FERAUTO Auto-onderdelen

Ferenczi Jozef

Herentalsebaan 550
2220 Wommelgem
Tel. 03/353.26.50

Open van 9 tot 20 u. van maandag
tot zaterdag.

Houtzagerij DE ROOSE N.V.

Algemene hout- en platenhandel
Schaverij

AFD. NINOVE - 9400
Steenweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86

AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

EEN ADVERTENTIE
IN WIJ
RENDEERT!

TEL.: 02/219.49.30

BLOEMEN ROUWKRANSEN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING

PETRA P.V.B.A.

HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

KORTESTRAAT 15-19
B-2650 BOOM

☎ 03/888.69.35

KEUKENS - SANITAIR - VERWARMING

VAN DER CRUYS

Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15

Toonzaal alle dagen open
van 9-19 u. Zondag gesloten.

ZOEKERTJES

LESGEVERS. Wegens de grote belangstelling is de Koördinatie Nederlands voor Migranten (CNM) steeds opnieuw op zoek naar vrijwillige lesgevers. Info: Carine Moens, CNM, Sainteletteplein 25 te 1080 Brussel (02/426.85.93). Begeleiding, lesmateriaal en onkostenvergoeding zijn voorzien.

STUDENTENKAMER met c.v. te huur aan het station te Leuven. Voorwaarde: van onverdachte VU-komaf zijn. VU-sekretariaat, Martelarenlaan 139, 3200 Leuven. Tel. 016/26.11.11.

VAKBEL ZOEKT

VAKBEL, de Vlaamse Akademie voor Kulturele Belangen, zoekt met het oog op het organiseren van vormingsactiviteiten namen en adressen van de leden van Vlaams-nationale (VU-)strekking in de kulturele raad en de beheer- en adviesorganen van de Openbare bibliotheek.

Wie daarvoor in aanmerking komt neemt contact op met J.-P. Roosen, Vakbel, Limburgstraat 90 te 9000 Gent (091/23.01.36).

TUINAANLEG + ONDERHOUD

Herman Walraevens

Aanleggen van terrassen,
klinkers en kasseien.

Tel.: 02/759.54.54
na 18 uur.

AZ
verandas genk n.v.

Kreatiever bouwen voor beter wonen

Hasseltweg 194 — 3600 GENK — Tel.: (011)36.32.60.

BON:

Ja, ik wens vrijblijvend bezoek aan huis voor informatie en inlichtingen.

Naam: .....

Adres: .....

Gemeente: ..... Tel.: .....

Indien geen telefoon vermeldt dag en uur van afspraak.

Info ☐ veranda/ pergola AZ Privé
☐ veranda/ pergola Horeca

KOERDISCH INSTITUUT TE BRUSSEL

Na tien jaar socio-kultureel werk onder de naam „Tekoser, Koerdische Arbeiders- en Studentenvereniging" werd te Brussel het Koerdisch Instituut opgericht.

Om deze jaardag en naamwijziging te vieren organiseert het instituut een muziek- en dansconcert.

In dit concert zullen twee populaire vrijheidszangers optreden. *Sivan*, die zopas heeft deelgenomen aan muziekkoncerten van 200 jaar Franse revolutie, bekend als de stem van de Koerden in de vrijheidsstrijd en *Gulistan*, een van de bekendste zangeressen. Beiden wonen in Zweden in ballingschap en zullen dus speciaal komen optreden. Ook een Koerdische dansgroep uit West-Duitsland en/of Nederland zal komen optreden.

Tijdens het concert zal er informatie gegeven worden over de jongste ontwikkelingen in Koerdistan; o.m. gifgasbombardementen tegen de bevolking (Halabja) een jaar geleden. Toen kwamen 5000 mensen om het leven, 12.000 gewond en verschillende honderden duizenden vluchten naar „een veilige" plek, enz. Anderen werden gedeporteerd.

Het concert zal plaats vinden in Passage 44, Kruidtuinlaan 44 te 1000 Brussel, op vrijdag 29 september om 19u.30.

Iedereen is welkom. De aanwezigheid wordt beschouwd als een morele steun in de vrijheids- en overlevingsstrijd van meer dan 20 miljoen Koerden.

Info: Koerdisch Instituut van Brussel, Bonneelstraat 4 te 1040 Brussel (02/230.89.30). Open van 9 tot 17u.

Sivan en Gulistan, zingende bannelingen.

EETFESTIJN TE KRAAINEM

VU-Kraainem-Wezembeek-Oppem organiseert op zaterdag 23/9 vanaf 18u. en zondag 24/9 vanaf 11u.30 tot 20u. een Vlaams eetfestijn. Dit gaat door in zaal „De Lijsterbes", Lijsterbessenbomenlaan, in Kraainem.

Iedereen op post!

Een advertentie
in WIJ RENDEERT.

02/219.49.30
(redaktie)

02/380.04.78
(Karel Severs)

ADVERTENTIE

domus - woningen

Ruwbouw of sleutelklaar !

pvba ALG. BOUWBEDRIJF VAN DEN BRANDEN
Dendermondse Steenweg 29 Hamme Tel. 052-47.88.09

Met traditionele
« VAN DEN BRANDEN » kwaliteit

Keuze uit verschillende types.

Ook voor uw eigen « schets » - idee
hebben wij een sleutelklare
oplossing.

BON

VOOR INLICHTINGEN
(OPSTUREN A.U.B.)

NAAM : .....
ADRES : .....
TEL : .....
BOUWGROND TE : .....
wenst inlichtingen en documentatie (types, beschrijving, prijzen)

ADVERTENTIE

RESTAURANT
Hasseltberg

NIEUWE LAAN 47 - 1860 MEISE
Op 5 km van de Heysel, baan Plantentuin

LUNCH-TIME MENU
900 F p.p.
4 diensten

MARKTMENU
1.300 F p.p.
5 diensten

Banketzaaltje gratis voor al uw feesten

Tel. : 02/269.70.45

AANBEVOLEN HUIZEN

Diependaele

- BINNENHUISINRICHTING
- SIERSCHOUWEN
- MEUBELN — STOFFEN
- BEHANG

Kazernestraat 39 091/60.13.37
9620 ZOTTEGEM

FERAUTO Auto-onderdelen

Ferenczi Jozef

Herentalsebaan 550
2220 Wommelgem
Tel. 03/353.26.50

Open van 9 tot 20 u. van maandag
tot zaterdag.

Houtzagerij DE ROOSE N.V.

Algemene hout- en platenhandel
Schaverij

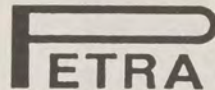
AFD. NINOVE - 9400
Steenweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86

AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

EEN ADVERTENTIE
IN WIJ
RENDEERT!

TEL.: 02/219.49.30

BLOEMEN ROUWKRANSN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING

P.V.B.A.

HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

KORTESTRAAT 15-19
B-2650 BOOM

☎ 03/888.69.35

KEUKENS - SANITAIR - VERWARMING

VAN DER CRUYS

Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15

Toonzaal alle dagen open
van 9-19 u. Zondag gesloten.

ZOEKERTJES

LESGEVERS. Wegens de grote belangstelling is de Koördinatie Nederlands voor Migranten (CNM) steeds opnieuw op zoek naar vrijwillige lesgevers. Info: Carine Moens, CNM, Sainteletteplein 25 te 1080 Brussel (02/426.85.93). Begeleiding, lesmateriaal en onkostenvergoeding zijn voorzien.

STUDENTENKAMER met c.v. te huur aan het station te Leuven. Voorwaarde: van onverdachte VU-komaf zijn. VU-sekretariaat, Martelarenlaan 139, 3200 Leuven. Tel. 016/26.11.11.

VAKBEL ZOEKT

VAKBEL, de Vlaamse Akademie voor Kulturele Belangen, zoekt met het oog op het organiseren van vormingsactiviteiten namen en adressen van de leden van Vlaams-nationale (VU-)strekking in de kulturele raad en de beheer- en adviesorganen van de Openbare bibliotheek.

Wie daarvoor in aanmerking komt neemt contact op met J.-P. Roosen, Vakbel, Limburgstraat 90 te 9000 Gent (091/23.01.36).

TUINAANLEG + ONDERHOUD

Herman Walraevens

Aanleggen van terrassen,
klinkers en kasseien.

Tel.: 02/759.54.54
na 18 uur.

AZ
verandas genk n.v.

Kreatiever bouwen voor beter wonen

Hasseltweg 194 — 3600 GENK — Tel.: (011)36.32.60.

BON:

Ja, ik wens vrijblijvend bezoek aan huis voor informatie en inlichtingen.

Naam: .....

Adres: .....

Gemeente: ..... Tel.: .....

Indien geen telefoon vermeldt dag en uur van afspraak.

Info ☐ veranda/ pergola AZ Privé
☐ veranda/ pergola Horeca

REALITEIT

Al die kwaadwillig opgepepte heibel rondom de Volksunie mag ons niet van de wijs brengen. Voor de VU geldt thans maar één parool: voortdoen in de regering. Er staat veel te veel op het spel om zich verbitterd onder de tent terug te trekken. We moeten niet vies zijn van de macht maar ermee leren omgaan. Leren beseffen dat 2 ministers op 32 in de federale regering en 1 minister op 9 in de deelstaatregering het onderste uit de kan niet kunnen eisen.

De realiteit is dat de Vlamingen hun ideologische verdeeldheid voortzetten tot in hun politieke verzuilingen. Op dat gebied kunnen wij in de leer gaan bij de Walen. Die zijn ook ideologisch verdeeld, maar als naar hun mening een Waals belang in het gedrang dreigt te komen, dan sluiten zij de rangen.

Laten wij hun voorbeeld volgen. Dat is steeds de hartewens van de Vlaamse beweging geweest.

F. Vanbrabant, Hasselt

LASTEN EN LUSTEN

Met de vraag „België, een last uit het verleden?“, gesteld in „Eerst dit“ (WIJ van 8 sept. j.l.) moet m.i. de onderhandeling over de derde fase beginnen.

De lasten, die sedert 1830 op het Vlaamse volk werden gelegd, waren zwaar en ze zijn het nog.

De lusten kreeg het Waalse volk en de Walen willen slechts met tegenzin een rechtmatig deel ervan aan ons geven.

Spitaels en zijn harlekijn Happart worden in deze anti-Vlaamse onwil geholpen door de franskiljons en hun bondgenoten.

Tot deze bondgenoten moeten de liberalen uit Vlaanderen worden gerekend. Want, de zwaarste last, die Vlaanderen in de twintigste eeuw moest aanvaarden, is de grondwetsherziening van 1970. De Volksunie, hierin gesteund door de toen zeer vinnige Vlaamse Beweging, had zich in de jaren '60 uitgeput in de strijd tegen de grendelgrondwet. Deze laatste kwam er in 1970, niet alleen met CVP en de socialisten in de regering, maar met de verraderlijke steun van de liberalen buiten de regering.

De wafelijzerpolitiek kreeg toen een wettelijke steun. Vlaanderen kon van toen af niets bekomen, zelfs zijn recht niet, zonder een tegenprestatie ten gunste van Wallonië en de verwaalde Brusselaars. Het oneerlijk spel begon al bij de grondwetsherziening van 1980 toen de PVV mee in de regering zat. Dank zij CVP, SP en PVV zou Brussel een eigen gewestelijke statuut krijgen. Er werd niets

gedaan om in 1980 voor de Vlamingen een vaste taalgrens met de splitsing van het kiesarrondissement Brussel te verzekeren.

Sedert die 1980-ramp ontstond er voortdurend een Waalse storm rond het Vlaamse Voeren. Telkens kwamen vanwege CVP, SP en PVV de meest on-Vlaamse oplossingen op de proppen. Het scheelde niet veel of... Voeren werd bij Brussel gevoegd...

P. Van Bachten, Nieuwpoort

HANDSCHOEN

M. Boelen, Bilzen (WIJ van 8 sept. j.l.) stelt dat de toppolitici in Vlaanderen en Nederland zich nog nooit zo sterk hebben geëngageerd in de realisatie van de Noord-Zuidverbinding.

Ik geloof dat graag maar heb toch mijn bedenkingen. Ook ik heb Ruud Lubbers op TV

De redactie ontvangt graag brieven voor de lezersrubriek Wederwoord. Naamloze brieven gaan de scheurmand in, evenals scheld- en smaadbrieven. De andere publiceert zij, naargelang er plaats beschikbaar is. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken zonder de essentie van de inhoud te veranderen. Brieven worden ondertekend met de naam en de plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt slechts de initialen te gebruiken. De opinie, vertolkt in een lezersbrief, is niet noodzakelijk deze van de redactie.

zien en horen zeggen dat hij „de handschoen van de nieuwe mogelijkheden hier in Vlaanderen opneemt“ en „met mekaar aan de slag“ wil gaan.

Maar vergis ik mij als ik vrees dat Lubbers, die wellicht een „handige“ politicus is, een veel te stijve Ollandse hark is voor een uitbundige samenwerking met Vlaanderen? Waarmee ik maar wil zeggen dat ik vrees dat men boven de Moerdijk niet wakker ligt van Vlaanderen. Op enkele rare exemplaren na...

Neem nu de Taalunie. Wat levert deze structuur aan tastbaars voor de bevolking „hier en aan de overkant“?

Ik lees in mijn krant van begin deze week dat op de evaluatiedag van tien jaar Taalunie te Antwerpen de ministers en de politici gevraagd werd de Taalunie „au sérieux“ te nemen.

Wellicht neemt Lubbers toch nog de handschoen op. Na zijn regeringsvorming?

P.L., Hofstade

INVALIDEN

In WIJ van 8 september j.l. staat te lezen dat Wallonië verdacht méér invaliden telt dan Vlaanderen. Dokter Beckers van de artsenfederatie Wijnen bevestigt slechts wat volksvertegenwoordiger Caudron (VU) verleden jaar reeds heeft aangeklaagd. In zijn interpellatie van 29 juni '88 over de overconsumptie in de klinische biologie citeert Caudron de cijfers van het RIZIV afkomstig over de invaliditeit. Uit de cijfers van 30.6.87 blijkt ons land 164.682 invaliden te tellen bij de loontrekkenden. Per gewest betekent dit:

Gewest	Invaliden	% t.o.v. bevolking
Vlaanderen	73.039	1,29 %
Wallonië	72.843	2,27 %
Brussel	18.800	1,93 %
Totaal	164.682	1,67 %

Uit de interpellatie: „Rekening houdend met het bevolkingsaantal per regio blijkt uit deze cijfers dat Vlaanderen ook hier moet offeren op het altaar van een verkeerd begrepen federale loyaliteit en dat de bewering van de minister ter verontschuldiging van de overconsumptie in de medische sektor totaal uit de lucht gegrepen is.

De provincie Henegouwen, waar U woont, mijnheer Busquin, spant ook bij de invaliden de kroon met 36.549 invaliden op 1.277.939 inwoners of 2,86 % t.o.v. het rijksgemiddelde van 1,67 %.

Deze ontstellende cijfers verraden een ongehoorde vooringenomenheid bij die medische instanties die de graad van invaliditeit bepalen.

Hier komt een profitaat aan het licht dat niets meer te maken heeft met solidariteit en dat voor Vlamingen met enig zelfrespekt niet meer te slikken is. De VU aanvaardt wel de solidariteit tussen de gewesten op voorwaarde dat de hulpverlening afgestemd wordt op de werkelijke Waalse behoeften en dat de overdracht doorzichtig is."

Tot hier een greep uit de sterk gedocumenteerde interpellatie, waarin Jan Caudron een warm pleidooi houdt voor de federalisering van de Sociale Zekerheid langs wier kanalen jaarlijks meer dan honderd miljard van Vlaanderen naar Wallonië vloeit.

Na de derde staatshervorming is er dus nog een vierde nodig vooraleer de Vlamingen baas worden over eigen centen.

De rol van de Volksunie is dus nog lang niet uitgespeeld!

Oscar De Bruyn, Nieuwerkerke

LEPEL & VORK

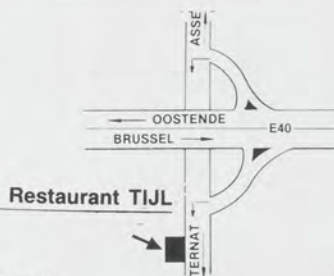
Restaurant «Tijl»

Specialiteiten:

- * Zeeuwse Mosselen (vanaf juli)
- * Paling op verscheidene wijze
- * Ribstuk aan 't been enz...

Assesteenweg 74
1740 Ternat Tel.: 02/582.31.14

Woensdag gesloten Zaterdag open vanaf 18.00 uur

Herberg Viking

Sinds 15 jaar Vlaams-Nationaal trefpunt in het hartje van Brussel.

Guido Dosogne
Arduinkaai 5 (KVS)
1000 Brussel
02/218.01.27

Een advertentie
in WIJ RENDEERT.

02/219.49.30
(redactie)

02/380.04.78
(Karel Severs)

'tboerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen
op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

RESTAURANT KAPELLEKESHOEF

Kapelstraat 1
Tongerlo-Westerlo
Tel. 014-54.40.07

Maandag gesloten
Rustieke sfeer

Banketbakkerij

ANTWERPIA

JOOST GOSSYE

Geraardsbergsestraat
38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

RESTAURANT-HOTEL OVEREINDE

Salons Raymond

- banketzalen tot 300 personen
- specialiteiten bruiloften en banketten

Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40

Bij vertonen van VU-lidkaart:
één aperitief gratis.

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER

Oude Brugstraat 16, 9328 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december

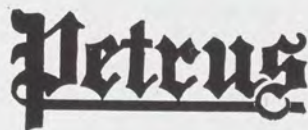
De familiezaak met traditie

Brood- en
banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2730 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

Hostellerie

Oerenstraat 13 8190 Alveringem
tel. 058/288 007

Hotel — Restaurant — Feestzaal — Tea-Room

Een gastronomisch kompleks, gelegen op amper 15 min. van de kust, stelt U een zee voor van kalmte, comfort, keuken, rust, rustiek en romantiek.

Wij bieden U:

- 6 luxe hotelkamers met alle denkbare comfort
- Fijne Franse keuken, à la carte en 8 menu's van 695 fr. tot 1600 fr.
- Een hart voor de kinderen, eigen speelruimten en aangepaste menu's.
- Kamer (2 pers.) met uitgebreid ontbijt: vanaf 1750 fr.
- Eveneens pension en half-pension mogelijkheden.
- Week-end verblijf.

Voor gratis informatiepakket nopens onze mogelijkheden: Tel. 058/28.80.07

Hostellerie Petrus, Oerenstraat 13, 8190 Alveringem.

EW130

Het bureau voor het computertijdperk

In dit tijdperk van voortschrijdende automatisering hoef je niet over bedrading te struikelen! Bij gesofistikeerde apparatuur passen gesofistikeerde bureaus en werktafels. BULO ontwikkelde daarom de "Elgo"-serie waarin know how, kwaliteit en voortreffelijk design met elkaar verweven zijn.

Technische kenmerken: verzonken en afgesloten kabelgoten met gescheiden kanalen voor alle soorten bedrading (telefonie, sterkstroom, dataverbindingen) vanuit alle richtingen (vloer, plafond, wand) en met voldoende ruimte voor opberging van stopkontakten en dgl. Aanbouw is mogelijk bij middel van schakelbladen in een hoek van 90 of 135 graden.

Afmetingen: hoogte 72 cm en diepte 92,8 cm.
Lengtes: 178,8 cm; 160,6 cm; 141,4 cm; 92,8 cm.
De zijpanelen zijn 60 cm diep.

BULO®

Onze toonzalen te Mechelen (de grootste in de Benelux) zijn open van 8.30 u tot 17.30 u. Ook op zaterdag.

Onze toonzalen te Brussel (Montoyerstraat 10) zijn eveneens open van 8.30 u tot 17.30 u. Vrijdag tot 16 u en op zaterdag gesloten.

Industriezone Noord II
2800 Mechelen

Tel. (015) 21 10 00 (28 l.)
Telex 29355 bulo b
Telefax (015) 20 99 59